

TEATRE FORTUNY

Anàlisi de la Institució Proposta de Museu del Teatre

Treball Final de Carrera

Maite Cirera Saló

Llicenciatura en Humanitats
Universitat Oberta de Catalunya
Gener de 2003

Tutora de Continguts

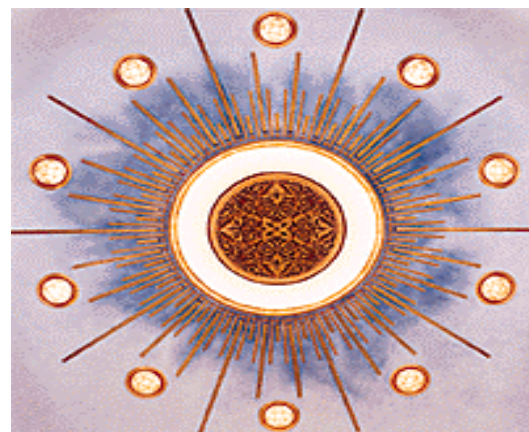
Dra. Glòria Munilla Cabrillana

Consultora Metodològica

Laura Solanilla Demestre

Avaluadora

Neus Miró Miró
Teatre Fortuny

“Anar al teatre és anar a un lloc estrany, amb un ritual estrany, on la gent fa o va a veure coses estranyes, rares o excepcionals. Un lloc on tothom, a dalt i a baix - i la línia divisòria la volíem al màxim de difosa -, viu un món, una experiència diversa i propera”.

Lluís Pascual

Director de Teatre

“El nostre desig, la nostra aventura si ens ho permeteu, és el de ser espectadors i no públic de teatre. Viure una experiència personal i irreplicable front a una obra de teatre i, per tant, ser-ne part d'alguna manera, d'aquesta obra. Aquesta experiència personal creix quan la compartim amb altres espectadors i ens organitzem per a potenciar-la i aprofundir-la. I si tot es fa sense limitar-nos l'horitzó, és aleshores que creiem que ens hem posat dins una meravellosa aventura”.

Raimon Mateu

Associació d'Espectadors del Teatre Lliure de Barcelona

Agraïments

Com autora d'aquest Treball Final de Carrera he de destacar la col·laboració que he rebut de diferents persones sense la qual, de ben segur, no hauria estat possible el seu desenvolupament.

Cal esmentar, en primer lloc, la bona disposició que he trobat sempre tant per part del Sr. Josep Ma. Fargas, Director-Gerent del Teatre Fortuny; com de la Neus Miró, Tècnica de la Institució. El primer es va mostrar interessat, des d'un bon començament, en què es pogués tirar endavant aquest treball, obrint-me les portes per poder accedir al fons i a tota la documentació. Per la seva banda, la Neus Miró, m'ha conduït en el meu viatge dins del Teatre, mostrant-se sempre disposada al diàleg; trobant sempre un moment per parlar enmig de la seva intensa activitat al Fortuny, facilitant-me tot allò que podia ser-me útil. A tots dos el meu agraïment més sincer.

Una altra persona fonamental ha estat la Glòria Munilla, Tutora del treball. El seu suport i ànims constants, els seus comentaris i suggeriments, tots ells tan encertats i enriquidors, el seu seguiment de l'evolució de la meva tasca; sens dubte han estat fonamentals a l'hora de poder presentar el resultat de tants mesos de treball.

No em puc oblidar tampoc, en aquest capítol d'agraïments, de la Laura Solanilla, Consultora del TFC; les seves valuoses reflexions i propostes han enriquit considerablement la meva tasca.

Moltes gràcies doncs, i també a la meva família i als meus amics; els quals m'han ofert el seu suport incondicional durant tot el temps que he estat concentrada en el Treball.

Índex

- 1.- Introducció (pàg. 5)
- 2.- Plantejaments metodològics (pàg. 6)
  - 2.1.- *Hipòtesi inicial* (pàg. 6)
  - 2.2.- *Metodologia de treball* (pàg. 7)
    - 2.2.1. Desenvolupament de la recerca (pàg. 7)
      - 2.2.1.1. *Recerca bibliogràfica* (pàg. 7)
      - 2.2.1.2. *Recerca de webs* (pàg. 8)
      - 2.2.1.3. *Recerca a la institució* (pàg. 8)
    - 2.2.2. Organització de les dades obtingudes i redacció de la memòria final (pàg. 9)
- 3.- El Teatre Fortuny de Reus. Línies de present (pàg. 11)
  - 3.1.- *Marc territorial: Reus ciutat de Cultura. Reus ciutat de Teatre* (pàg. 11)
  - 3.2.- *Marc històric: Teatre Fortuny de Reus (1882-2002)* (pàg. 19)
  - 3.3.- *Anàlisi de la Institució* (pàg. 22)
    - 3.3.1.- Teatre i públic (pàg. 24)
    - 3.3.2.- El Teatre Fortuny com a centre de difusió i documentació de les Arts Escèniques (pàg. 27)
      - 3.3.2.1. *La Fundació Teatre Fortuny* (pàg. 27)
      - 3.3.2.2. *Activitats de difusió* (pàg. 30)
      - 3.3.2.3. *Activitats paral·leles i complementàries* (pàg. 32)
      - 3.3.2.4. *Publicacions i recerca* (pàg. 36)
      - 3.3.2.5. *Fons documental i objectes de la col·lecció* (pàg. 36)
- 4.- El Teatre Fortuny de Reus. Línies de futur (pàg. 38)
  - 4.1.- *El Museu del Teatre* (pàg. 38)
    - 4.1.1. Justificació (pàg. 38)
      - 4.1.1.1. *La situació. El Museu del Teatre a Reus* (pàg. 38)
      - 4.1.1.2. *La tradició. El Museu del Teatre al Fortuny* (pàg. 40)
      - 4.1.1.3. *Els mitjans* (pàg. 40)
    - 4.1.2. Marc teòric (pàg. 41)
    - 4.1.3. Proposta (pàg. 43)
      - 4.1.3.1. *Gestió de la col·lecció* (pàg. 43)
      - 4.1.3.2. *Difusió i recerca* (pàg. 63)
      - 4.1.3.3. *L'exposició de la col·lecció permanent* (pàg. 66)
  - 4.2.- *Aplicació de les TIC al projecte de Museu del Teatre* (pàg. 69)
    - 4.2.1. Marc teòric (pàg. 69)
    - 4.2.2. Justificació (pàg. 75)
    - 4.2.3. Aplicació (pàg. 82)
      - 4.2.3.1. *Documentació i digitalització* (pàg. 83)
      - 4.2.3.2. *L'aplicació al discurs expositiu* (pàg. 86)
      - 4.2.3.3. *Recursos hipertextuals* (pàg. 87)
      - 4.2.3.4. *El web del museu* (pàg. 87)
  - 4.3.- *Aplicació del treball en xarxa al projecte de Museu del Teatre* (pàg. 94)
- 5. Conclusions (pàg. 104)
- 6. Bibliografia (pàg. 107)
- 7. Annexos (pàg. 117)

1.- Introducció

En plantejar-me la realització del Treball Final de Carrera vaig partir de la idea d'enfocar l'estudi al voltant de qüestions de patrimoni i centrar la meua recerca en el meu entorn més immediat.

Com aficionada al món del teatre i pel coneixement que ja tenia del Teatre Fortuny de Reus, conscient del seu pes específic dintre del món cultural reusenc i com referent del teatre al nostre país; vaig concretar la meua idea vers aquesta institució.

Després d'una primera conversa amb la meua tutora del Treball Final de Carrera, la Glòria Munilla, vaig posar-me en contacte amb la Tècnica del Teatre Fortuny, la Neus Miró, la qual em va adreçar al Sr. Josep Ma. Fargas, Director-Gerent del Teatre. Aleshores es va parlar que, entre les fites que té marcades aquesta institució, es troba el desenvolupament d'un projecte que ha de conduir a un Museu del Teatre a Reus. També es va parlar dels beneficis que podria tenir per al desenvolupament del projecte que la Institució conegués les possibilitats de l'aplicació de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el seu desenvolupament i posada en marxa.

La idea em va semblar engrescadora, així com la possibilitat d'aportar alguna cosa a través de la meua recerca. A partir d'aquí, se'm va facilitar en tot moment l'accés al material i la documentació necessària per tal de conèixer la institució com a primer pas per a poder elaborar el Treball Final de Carrera.

L'any 2000 L'Assemblea General del Patronat de la Fundació del Teatre Fortuny de Reus va aprovar la proposta de Museu del Teatre elaborada per la Gerència; en aquest estudi s'inclouïa la necessitat de recollir diferents idees que poguessin sorgir al voltant de la realització, per exemple, de jornades d'estudi i debat on es posessin damunt de la taula diferents idees i propostes. És en aquest marc on s'inclouria el present Treball Final de Carrera atès que, sense tractar-se d'un projecte de museu pròpiament dit, sí que té com a objectiu presentar un seguit d'idees i de conclusions que puguin servir per a elaborar la proposta final que seria el principi de la materialització del Museu del Teatre a Reus.

2.- Plantejaments metodològics

2.1.- Hipòtesi inicial

El primer contacte amb el Fortuny es va centrar en l'anàlisi de diferents documents tant des de la vessant de la gestió del Teatre com del coneixement dels fons documentals i materials que formen part de l'Arxiu-Biblioteca i de l'espai d'exposició; això em va servir per conèixer amb més profunditat la voluntat de tirar endavant un projecte de Museu del Teatre i els objectius inicials i més genèrics que han servit de punt de partida.

Aquest procés inicial em va ser útil per començar a desenvolupar la meva hipòtesi de treball i materialitzar els primers guions.

El Teatre Fortuny, des de la seva reobertura, ha dut a terme un seguit d'activitats guiades per una política d'obrir la institució a la societat i de documentar, investigar i difondre el coneixement de les Arts Escèniques al nostre país. Això s'ha fet sempre de manera coherent amb la seva història i amb la programació que s'anava desenvolupant al Teatre.

Guiats per aquesta voluntat, i amb el suport que significà la creació de la Fundació Teatre Fortuny que té com a objectiu aprofundir i possibilitar, entre altres coses, aquesta línia de treball; ha estat aprovat un primer projecte de Museu del Teatre elaborat pel Director-Gerent.

Un cop analitzada la institució des del vessant de la seva activitat complementària i paral·lela a la programació que es du a terme al Teatre, es va elaborar la hipòtesi següent:

- Que el futur **Museu del Teatre** podria esdevenir el catalitzador de tota aquesta activitat, consolidant el paper del Teatre Fortuny com un **centre de documentació i difusió** del món de les arts escèniques, amb vocació de transcendir l'àmbit local, el qual també s'ha tingut molt en compte.
- Que, en aquest estadi inicial del projecte i tenint present, tant la voluntat de transcendir l'àmbit local, com valorant-se algunes limitacions que, a priori existeixen (espai, etc.), **l'aplicació de les Tecnologies de la Comunicació i la Difusió** (en endavant TIC) seria una eina útil per respondre aquest repte, el qual no serà possible sense l'aplicació d'una filosofia de **treball en xarxa**.

2.2.- Metodologia de treball

2.2.1.- Desenvolupament de la recerca

Per tal d'elaborar aquest Treball Final de Carrera he utilitzat tres camins de recerca fonamentals: per una banda, el buidat de bibliografia; per una altra la cerca d'informació a la xarxa; i, per últim, el treball a la institució que s'ha basat en la lectura, entre altres, de les memòries de gestió dels darrers deu anys, l'anàlisi de les fonts documentals i les converses mantingudes tant amb el Sr. Fargas com amb la Sra. Miró.

2.2.1.1.- Recerca Bibliogràfica

Tenint en compte que la temàtica tractada en aquest Treball es podia agrupar en diferents àmbits, la tasca de recerca també ha estat reflex d'això, desenvolupant-se les línies següents:

- Bibliografia relacionada amb el món de la cultura reusenca, centrant-se en els àmbits del teatre i dels museus. S'ha fet un seguiment especial dels diferents diaris locals i comarcals resseguint totes les notícies que hi estaven relacionades.
- Bibliografia sobre la història del Teatre Fortuny. S'han utilitzat bàsicament els dos volums editats per la mateixa institució i que recullen tota la seva història; es tracta d'un treball exhaustiu i molt ben documentat.
- Bibliografia a l'entorn del patrimoni i dels museus. S'han utilitzat, per una banda, llibres que m'han servit per treballar el coneixement del tema, que he considerat necessari com a pas previ per tirar endavant el treball; i per l'altra, els relacionats específicament amb el projecte concret que calia dur a terme.
- Bibliografia sobre l'aplicació de les TIC al món dels museus. Malgrat que encara no hi ha massa llibres que es dediquin específicament a tractar aquesta qüestió, ja existeixen estudis sobre aquesta temàtica, destacant especialment la importància de poder utilitzar diferents treballs relacionats amb la recerca que està duent a terme el grup Òliba, des de la Universitat Oberta de Catalunya¹.

En la primera fase de recerca es va consultar diferent material relacionat amb el coneixement del sector teatral a Catalunya. Malgrat que va ser interessant per emmarcar la qüestió, es va

---

¹ www.oliba.uoc.es

descartar la seva inclusió en el redactat final atesa la limitació d'espai existent i, també, per qüestions metodològiques.

2.2.1.2.- Recerca de webs

La cerca a la Xarxa ha constituït una part important del treball de documentació previ. Abasta els diferents àmbits que acabo d'esmentar. S'ha utilitzat tota la informació que ofereix el web de l'Ajuntament de Reus i altres institucions locals i comarcals referents al món del teatre, dels museus o bé amb experiències a l'entorn de les TIC i el patrimoni.

Molta part de la informació que fa referència a l'aplicació de les TIC al món del patrimoni també ha estat fruit de la recerca a internet, podent-se constatar que, tant en l'àmbit de la gestió cultural com en el món de la documentació i l'arxivística hi ha un creixent interès a l'entorn d'aquesta temàtica. Tot i que molta informació s'obté en webs de fora de l'Estat Espanyol (he localitzat molta informació, per exemple, de països com Canadà), actualment ja s'hi pot trobar força material tant de revistes en línia com de congressos. Un dels temes més difosos és tot allò que fa referència als processos de digitalització.

2.2.1.3.- Recerca a la institució

Una de les parts més gratificants de la recerca ha estat el treball realitzat al Teatre Fortuny on he trobat totes les facilitats per poder-hi accedir. A l'espai de l'arxiu-biblioteca he pogut examinar el fons documental existent, també he tingut accés a consultar les fitxes de l'inventari d'objectes que una tècnica de patrimoni de la Generalitat va realitzar entre els anys 2000 i 2001, i que m'ha estat molt útil a l'hora d'aproximar-me de manera molt exacta a tots els objectes que es troben exposats a l'espai "Les Golfes".

Tot el que s'exposa al treball referent als fons del Fortuny ha estat fruit d'aquest treball *in situ* que m'ha permès tirar endavant la recerca.

He obtingut molta informació a l'entorn de la gestió i de les activitats del Teatre en consultar totes les Memòries de Gestió anuals que ha anat elaborant el Sr. Fargas, Director-Gerent del Teatre Fortuny, i que són una eina molt útil per tal de conèixer la tasca desenvolupada per la institució des de la seva reobertura.

2.2.2.- Organització de les dades obtingudes i redacció de la memòria final

Un cop superada la fase de recerca i abans d'abordar la redacció del treball, ha calgut fer una primera composició de lloc respecte a tot el material obtingut. És una de les tasques que m'ha resultat més difícil perquè la informació era molta i calia fer una tria d'allò que m'era més útil de cara a l'elaboració del treball. Aquest procés va anar acompanyat de la tria de criteris que em permetessin combinar la vessant teòrica i la vessant pràctica que conformen aquest Treball Final de Carrera.

En aquest sentit cal fer esment als criteris que s'han aplicat:

- El teatre és una realitat que, a més de cultura i esbarjo, genera articulació social i identitat. Es tracta d'un fet complex que pot ser analitzat des de diferents vessants i observat sota diferents prismes, combinant aspectes com els d'empresa, d'espai escènic, de gènere literari, d'art escènica, etc.
- Tenint en compte la hipòtesi que s'ha volgut desenvolupar, calia que l'anàlisi de la institució, es fes des de la perspectiva del Teatre Fortuny en la seva vessant de difusió del fet teatral, més enllà d'allò que s'ofereix a escena. Per tant, s'ha tingut en compte l'anàlisi de tota aquesta activitat paral·lela que històricament s'ha anat desenvolupant, així com de la seva projecció de futur; deixant de banda els aspectes més relacionats amb la gestió, tant de la mateixa institució (estructura econòmica, personal, etc.) com de la seva oferta, la qual es tradueix en la programació dels espectacles teatrals (òpera, teatre, dansa...) que hi tenen lloc². Sí que s'ha valorat l'aspecte del públic en considerar-se que era significatiu fer-hi esment, perquè és el destinatari final tant del Teatre com del futur Museu i no es pot oferir un treball com aquest sense tenir-lo present.
- L'anàlisi de la Institució s'ha volgut relacionar amb l'entorn territorial immediat del projecte: la ciutat de Reus i les comarques tarragonines, en el marc del panorama cultural i teatral català, el qual ha estat un element de referència, malgrat que no s'hagi inclòs específicament en la redacció final.
- Un cop feta l'anàlisi de la institució s'ha intentat elaborar una diagnosi de la situació que permetés fonamentar la viabilitat d'un futur Museu del Teatre. Així mateix, tot i que no hi ha encara triat un emplaçament definitiu, he posat sobre el paper una proposta que pogués ser

---

² El Teatre Fortuny és una institució dedicada a la programació d'espectacles relacionats amb el teatre i les arts escèniques en general; si l'analitzem des del punt de vista de la difusió caldria també tenir en compte aquesta programació i fer-ne una anàlisi en profunditat, la qual cosa no és objectiu d'aquest treball, la hipòtesi del qual es basa en el fet que el Teatre Fortuny ha tingut molt interès, des del primer moment, en impulsar projectes i mantenir tot un seguit d'activitats al voltant del món del teatre; paral·leles, i sempre relacionades, amb la seva activitat diària. És en aquest context on s'emmarcaria el projecte de Museu del Teatre o la creació d'un Centre de Documentació.

útil de cara a les primeres intervencions que s'haurien de tirar endavant, així com algunes idees de com podria ser el Museu.

- Per tal de bastir un marc teòric que em permetés aventurar-me a fer diferents propostes relacionades amb el futur Museu he utilitzat diferent bibliografia a l'entorn de la museologia on, bàsicament, s'han seguit línies d'allò que s'ha vingut a anomenat la nova museologia, centrant-me en la idea de museu com a espai de comunicació, no només com a contenidor d'objectes a exposició del públic.
- És des d'aquesta perspectiva que he intentat expressar diferents idees sobre la possible aplicació de les TIC a un projecte com aquest. Recollint l'interès de la institució en aquesta qüestió i tenint en compte que actualment l'ús que se'n fa d'aquests mitjans és poc desenvolupat, m'ha semblat útil presentar un seguit de possibilitats i propostes d'aplicació de les TIC, les quals poden ser interessants en les diferents fases d'aplicació del projecte: digitalització dels fons, creació d'una pàgina web lligada al Teatre i al Museu, etc.
- La part final del meu treball ha estat la plasmació de totes aquestes idees en la memòria final, on s'ha intentat assolir un doble objectiu: per una banda, tenir una coherència interna en la seva vessant més teòrica i; per l'altra, que pugui esdevenir una eina d'utilitat per al Teatre Fortuny, en els seus aspectes més pràctics.

3.- El Teatre Fortuny de Reus. Línies de present

3.1.- Marc Territorial: Reus ciutat de Cultura. Reus ciutat de Teatre

El Teatre Fortuny de Reus ha estat sempre molt lligat al món cultural reusenc com a referent important a l'hora de situar aquesta ciutat entre les capdavanteres per allò que fa a la promoció de la cultura i de l'art.

Per tal d'emmarcar l'entorn de referència del teatre Fortuny es poden tocar molts dels aspectes que caracteritzen la situació cultural de la ciutat de Reus i de les comarques tarragonines, en general. En destacarem els aspectes que poden tenir més relació amb el tema del treball:

1) La situació del teatre a la ciutat

a) Els Teatres i altres espais dedicats a les Arts Escèniques

En el panorama cultural reusenc destaca la xarxa de teatres local; es tracta d'un fenomen molt destacat i característic dintre del panorama teatral català³.

Teatre / Espai escènic	Any fundació	Any remodelació	Butaques/places
Teatre Fortuny	1882	1982	850
Teatre Bartrina	1905	1997	550
La Palma	Principis de segle XX	1998	1.000
I.E.S. Baix Camp			318
Bravium Teatre	1877	1996	250
Orfeó Reusenc	1918	1989	210
TOTAL butaques/places			3.178⁴

Les institucions teatrals més destacades són:

³ Resulta significatiu destacar les dues èpoques històriques que corresponen tant a les inauguracions com a les remodelacions d'aquests teatres. Les inauguracions (finals segle XIX i principis XX) coincideixen amb un moment històric caracteritzat, per una banda, per fenòmens com ara la represa cultural i social catalana (lligada a moviments com la Renaixença o el Modernisme) i, per l'altra, el desenvolupament d'una important societat civil (burguesa i ciutadana) tant a Reus com a Catalunya, la iniciativa de la qual supliria la manca d'existència d'institucions pròpies. Les noves posades en marxa i remodelacions de les sales i els espais és fruit de la represa democràtica posterior a 1975, lligada a l'existència d'institucions com la Generalitat o els nous ajuntaments democràtics, els quals van recollir les demandes de la societat que volia recuperar allò que li havia estat pres per la força (tant per l'acció directa de la Dictadura com per la decadència cultural i social que aquesta havia provocat); en un moment històric en el qual amb la iniciativa ciutadana ja no n'hi havia prou per endegar projectes culturals d'aquesta envergadura; un fenomen, per altra banda, que no és exclusiu de la ciutat de Reus, per això és tan significatiu assenyalar-lo.

⁴ Cal tenir en compte que la població reusenca és de 90.500 habitants.

- **Teatre Bartrina⁵**

El teatre Bartrina està vinculat a una altra institució emblemàtica de la ciutat, el Centre de Lectura⁶; dedicada al foment de la cultura compta, entre altres serveis, amb una important biblioteca. Des dels primers anys d'activitat, la presència del teatre va ser constant; primer amb representacions al jardí de l'entitat i, després, l'any 1905, fruit d'una subscripció popular, es construeix el primer teatre; el qual, un cop reformat i ampliat amb el finançament del mecenes reusenc Evarist Fàbregas, neix com a Teatre Bartrina el 26 d'octubre de 1918. L'etapa actual va ser encetada després d'una remodelació, l'any 1997 i, des d'aleshores, es gestiona a través d'un Consorci integrat per l'Ajuntament de Reus i el Centre de Lectura.

Teatre Bartrina: Platea, Façana per la Plaça del Teatre, Platea

En aquests moments el Fortuny i el Bartrina són els dos grans teatres reusencs amb característiques ben diferenciades tant per allò que fa a la gestió com a la programació. El Bartrina compta només amb la participació d'una institució en el seu Consorci; l'Ajuntament de Reus, la qual cosa, - tot i la vinculació amb el Centre de Lectura, una entitat privada -, li atorga

⁵ <http://www.reus.net/teatrebartrina/>

⁶ El Centre fou fundat el 1859 per un grup d'obres i menestrals republicans federals, al capdavant dels quals hi havia Josep Güell i Mercader. Els va moure l'interès en culturitzar la classes populars.

un caràcter pròxim a allò que podríem anomenar un teatre municipal. Entre els criteris de la programació hi ha la voluntat d'abastar tots els gèneres artístics (dansa, teatre, música..), esdevenint també un lloc per al teatre alternatiu, així com per al teatre infantil i pels grups de teatre locals.

El Consorci també disposa d'un Consell assessor integrat per intel·lectuals, actors, directors, etc. També és seu del Col·lectiu de Teatre "La Vitxeta" i acull sessions de Cine-club els dijous i els divendres.

Cal destacar que el Teatre Bartrina forma part del Projecte Alcover una mostra de treball en xarxa en l'àmbit de la programació i de les activitats culturals. El Projecte Alcover es defineix com "l'associació lliure, oberta i no protocol·lària d'una sèrie d'entitats municipals i programadors teatrals de l'àmbit geogràfic de la llengua catalana amb l'objectiu de crear una estructura estable d'intercanvi, que permetrà la realització de gires coordinades d'espectacles teatrals en català"⁷.

▪ **Bravium Teatre**⁸

Aquest teatre ha estat el focus més important de teatre d'aficionats a la ciutat; gairebé totes les companyies amateurs han sorgit en aquest espai. Actualment és la seu, entre altres, de la Cobla Reus Jove, de l'Orquestra Simfònica, del Tabernacle Animació, i de l'Associació de Mags i Il·lusionistes. També disposa de companyia pròpia formada per uns 35 actors i actrius.

La gestió del Teatre està a càrrec d'una junta directiva triada pels socis de l'entitat *Bravium Artístic i Cultural*.

Cal destacar que aquesta entitat també disposa d'un arxiu i d'una col·lecció de peces d'indumentària teatral.

▪ **L'Orfeó Reusenc**

És un centre molt arrelat a la ciutat que, entre altres seccions, disposa d'una companyia de teatre d'aficionats pròpia, amb una llarga tradició de representacions. Al costat de la secció

de teatre compta amb un important cor i amb un esbart dansaire.

---

⁷ Definició que apareix a la seva pàgina web: <http://www.projectealcover.net/>

⁸ <http://www.prosceni.com/braviumteatre/>

▪ La Palma

Es tracta d'un espai que va ser recuperat per a la ciutat recollint el sentir de part de la societat reusenca que des de feia anys ho reclamava. Actualment és de propietat municipal. En dos espais, un a l'aire lliure i l'altre a l'interior, acull concerts de música, projeccions de cinema, teatre, xerrades, actes cívics i solidaris, etc.

Cal destacar una de les activitats que tenen lloc a La Palma; el Taller de Cinema Digital "Bigas Luna". El seu objectiu és facilitar l'accés a la comunicació audiovisual al màxim nombre de persones possible. El programa té un any de durada i està adreçat a joves que vulguin explicar històries i a prendre direcció cinematogràfica en la seva vessant més pràctica; a més, els participants tindran l'oportunitat de desenvolupar els seus propis projectes de pel·lícula.

b) Les Companyies de Teatre

És important destacar que Reus també compta amb un gran nombre de companyies de teatre d'aficionats o semi-professionals. Cal destacar la històrica "Col·lectiu de Teatre *La Vitxeta*"; vinculada al Teatre Bartrina⁹ a través d'un conveni; va ser fundada l'any 1983 i des d'aleshores ha representat un gran nombre d'espectacles d'alt nivell a tot Catalunya. De les seves fileres han sortit actors i directors que avui en dia estan en primera línia del teatre català.

Altres companyies destacades són:

- *Llop's Teatre SF/87*
- *Teatre Estable del Baix Camp (TEBAC)*, fundada l'any 1979
- *Companyia de Teatre de l'Orfeó Reusenc*
- *Companyia Lírica Ciutat de Reus*, fundada l'any 1975
- *Clown Killers*

c) Els Festivals

És molt representatiu del desenvolupament del teatre a la Ciutat de Reus l'existència de diferents festivals i fires a l'entorn de les Arts Escèniques. Els teatres de la ciutat s'impliquen en aquests esdeveniments, però, i aquest és un aspecte molt important, moltes de les representacions es treuen al carrer i són seguides per un gran nombre de públic.

---

⁹ En la seva llarga història també ha estat relacionada amb els altres teatres reusencs: va sorgir del Baravium i va estar molt lligada al Fortuny abans que el Bartrina esdevingués la seva seu.

Durant l'any tenen lloc els festivals i mostres següents:

- *Festival de Mim i Teatre Gestual "COS"*
- *Mostra de Teatre Infantil Reus-Baix Camp*
- *Fira del Circ Trapezi¹⁰*: La primera edició data de l'any 1997 i en una primera etapa es realitzà conjuntament amb Vilanova i la Geltrú. En la cinquena edició es va posar en marxa l'extensió *Trapezi Off Reus*, per tal d'incorporar altres poblacions com ara Vila-seca o Lleida; l'objectiu és crear una xarxa de municipis vinculats a la Fira, la qual cosa es veu afavorida per la reincorporació de Vilanova i la Geltrú al projecte.
- *Festival Europeu de Curtmetratges (Teatre Bartrina)*

2) Els museus

A banda de les vuit galeries d'art existents al municipi, l'oferta museística de la ciutat gira a l'entorn del Museu Comarcal Salvador Vilaseca; un equipament dividit en quatre seccions: art, història, etnologia i arqueologia i distribuït en dos edificis diferents. A més de les col·leccions permanents, acull exposicions temporals relacionades amb temàtica molt diversa; una mostra d'això la tenim en les exposicions que es poden visitar actualment: "Gaudí & Reus", "El Pallol, un present, un futur", "L'elixir daurat. Cultura de l'Oli i sostenibilitat".

Les col·leccions permanents també conformen un conjunt força heterogeni:

Museu Salvador Vilaseca (Raval de Santa Anna):

- La Prehistòria i el món antic
- Mostra permanent de minerals i roques (taller)

Museu d'Art i Història (Plaça de la Llibertat):

- L'art gòtic
- El retaule major de la Prioral de Sant Pere
- Els artistes reusencs del segle XIX

3) Els projectes municipals a l'entorn de la cultura: **Reus exponent de Cultura, Reus Impuls 2005**

El paper que juga l'administració en el món de la cultura és, actualment, molt important i determinant en tots els projectes que es duen a terme¹¹. La majoria d'equipaments, tant

---

¹⁰ <http://www.trapezi.org>

¹¹ En el cas de Reus no hem d'oblidar l'important paper que juga el teixit associatiu de la ciutat, el qual es troba molt desenvolupat; destacant-se entitats com el Centre de Lectura, l'Orfeó Reusenc, el Centre

museístics com teatrals, són, o bé, de titularitat municipal; o bé, s'articulen a través de consorcis on, al costat de la iniciativa privada i altres administracions, també s'hi troba l'Ajuntament. Així mateix, a través de l'Institut Municipal d'Acció Cultural (en endavant IMAC), es generen molts dels projectes que avui en dia componen el panorama d'activitats culturals de la ciutat. És per això que a l'hora de tirar endavant qualsevol projecte de Museu caldrà conèixer quins són els plantejaments de present i de futur de l'Ajuntament de Reus. Farem referència als més significatius en relació amb les característiques de la nostra proposta i, per això, en destacarem els següents:

▪ ***Reus exponent de la cultura:***

La política cultural que actualment es du a terme des de l'IMAC es presenta mitjançant aquest eslògan de *Reus exponent de la cultura*, que vol ser reflex de la importància que històricament la cultura ha tingut a la ciutat i de com, a través de l'acció coordinada entre l'Ajuntament i l'important teixit cívic i cultural reusenc, aquest passat té una continuïtat en el moment actual. La realitat que ens presenta l'Ajuntament es vol lligar amb la imatge que es vol projectar de la ciutat; tal i com es diu al web municipal: "Dins el panorama català, Reus és un clar exponent de la cultura".¹²

Aquesta realitat cultural es presenta a través de diferents eixos, els quals componen un retrat del panorama cultural reusenc actual:

- *Teatres de Reus*
- *Reus, ciutat de festivals*
- *La Palma Centre de Recursos Escènics*
- *Art i Creació*
- *Festes i Tradicions*
- *Serveis Culturals*
- *Reus, ciutat d'Ateneus*

Per allò que fa al teatre i per tal de completar tot el que s'ha anat exposant fins ara, cal destacar que l'Ajuntament és plenament conscient que un dels capitals més importants de la cultura reusenca és la xarxa de teatres. Un cop analitzats els diferents projectes que s'estan duent a terme actualment, s'aprecia una voluntat d'incidir en el desenvolupament de tot allò que

---

d'Estudis Carrutxa, l'Associació d'Amics de Reus, i fins a més de setanta entitats que representen els diferents sectors socials de la ciutat, sense les quals no seria possible organitzar esdeveniments tan importants com són el Carnaval (un dels de més tradició a Catalunya), les Festes Majors, els diferents Festivals, etc.

¹² <http://www.reus.net/reusexponentcultura/index.html>

fa referència tant a l'art i a la creació com a la potenciació dels espais museístics i d'exposició existents a la ciutat.

En aquest moments un dels projectes que ha tingut més embranzida ha girat al voltant de la figura de Gaudí, nascut a Reus. La ciutat ha tingut també el seu "Any Gaudí", a través d'exposicions, xerrades, activitats, etc. S'ha aprofitat un dels altres eixos existents des de fa uns anys en el programa turístic i cultural local; *la Ruta del Modernisme*¹³, a la qual s'ha afegit *Reus ciutat de Gaudí*.

▪ **Reus Impuls 2005**

L'any 1999 el Ple municipal va aprovar una moció impulsada conjuntament per tots els grups municipals; es tractava de tirar endavant la redacció d'un Pla Estratègic de la ciutat. El primer pas va ser constituir la Comissió Especial d'Estratègia de la Ciutat com a impulsora del Pla, posteriorment es va crear l'Oficina del Pla Estratègic. Existeix també una Comissió Especial on hi formen part, de manera voluntària i desinteressada, persones significatives de diversos àmbits del món de la ciència, l'economia, la cultura, etc., coneixedors de la ciutat, la majoria dels quals van participar en la Trobada de Reusencs de Fora Vila.

L'organigrama de funcionament es va tancar amb la constitució del Plenari del Pla Estratègic que actua com a òrgan consultiu, amb la funció de debatre i aprovar els resultats dels treballs que realitzin els diferents Grups de Treball¹⁴ que s'han constituït; aquests grups són d'accés obert a tothom que vulgui participar-hi: agents econòmics, socials, culturals i, en general, tots els ciutadans i ciutadanes. Per altra banda, es va signar un conveni de col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, encarregada de definir l'anàlisi inicial i la metodologia a seguir en tot el procés, així com la coordinació dels treballs sectorials.

Si ens centrem en el Grup cinc: Cultura i Oci i, concretament, en els àmbits de cultura i de teatre, cal destacar els objectius dintre dels quals podria tenir cabuda tant el futur projecte de Museu del Teatre com la posada en marxa d'un Centre de Documentació de les Arts Escèniques:

---

¹³ Tot i que no hi ha cap edifici dissenyat per Gaudí a la seva ciutat natal, a Reus hi ha moltes mostres d'edificis i espais modernistes d'arquitectes tan importants com Lluís Domènech i Montaner; destacant-se l'Institut Pere Mata, La Casa Navàs, La Casa Gasull, L'Estació Enològica, La Casa Rull, etc.

¹⁴ Desenvolupament integral, territori, infraestructures i medi ambient; Empresa, noves iniciatives i ocupació; Formació, universitat i noves tecnologies; Vertebració social i qualitat de vida; Cultura i oci.

“Àmbit XI: El teatre

Objectiu 37. Promoció del teatre

Línies d'actuació:

- 84. *Projectar l'activitat teatral a Reus, com a referent del país*
- 85. *Estendre i divulgar el teatre a Reus*

Àmbit IX: Museus

Objectiu 30. Política museística

Línies d'actuació:

- 67. *Elaborar i disposar d'un projecte global de museus de Reus*
- 68. *Disposar d'un projecte de gestió i direcció conjunta de tots els museus*
- 69. *Integrar els museus a la tasca educativa*

Objectiu 31. Finançament dels museus

Línies d'actuació:

- 70. *Reordenar el finançament dels museus de la ciutat (quantitativa i qualitativament)*

Objectiu 32. Equipaments

Línies d'actuació:

- 71. *Construir i adaptar equipaments singulars per ubicar-hi museus: Museu de la ciutat, museu la prehistòria, centre d'art contemporani, fototeca, arxiu...*
- 72. *Forçar l'ambientació d'una zona museística de la ciutat, creant un eix viari amb gestió integrada: museu de la prehistòria, museu d'història de la ciutat, centre d'art contemporani, i museus específics*
- 73. *Disposar d'ubicació per a la creació d'àmbits específics: teatre, festa, fototeca, arxiu, ràdio, TV*
- 74. *Procurar excavar les restes arqueològiques trobades a la variant de Reus, per tal de veure les seves possibilitats*

Objectiu 33. Promoció dels museus

Línies d'actuació:

- 75. *Elaborar un pla de promoció dels museus de Reus¹⁵*

Cal destacar que, tot i que el Pla Estratègic encara es troba en projecte d'elaboració, l'anàlisi dels seus objectius ens fa pensar que el Teatre Fortuny podria trobar un marc favorable, dintre

---

¹⁵ www.reus.net

del disseny del futur de la cultura a Reus, a la possible creació d'un Museu del Teatre o d'un Centre de Documentació de les Arts Escèniques.

▪ **Reus i la societat del coneixement**

Dintre del web municipal hi ha un apartat destinat a parlar dels diferents projectes que es duen a terme per integrar Reus en la societat del coneixement. Es detecta un interès prioritari per part de l'Ajuntament: "Reus ha de ser present: per fer de la nova ciutat virtual un espai d'oportunitats al servei de les persones on el coneixement sigui un valor compartit. Només les persones podran transformar la informació en coneixement"¹⁶. Per tal de portar a la pràctica aquestes intencions, s'han tirat endavant dos projectes:

- *En xarxa 2003*: L'objectiu és que el web municipal es converteixi en un gran portal d'accés a la ciutat on tothom hi pugui trobar una plataforma de promoció i accés al coneixement. Tal com es diu al web: "en aquests moments, per exemple, funciona ja un portal específic de turisme. Reus és en aquest sentit pionera també en la utilització dels recursos de les noves tecnologies, al costat de Barcelona i Manresa"¹⁷
- *Administració Obert@*: El seu objectiu utilitzar les TIC per millorar l'engranatge públic i la relació entre l'administració i les persones.
- En l'elaboració del *Pla Estratègic Reus Impuls 2005* es tenen molt presents aquestes qüestions¹⁸, és per això que un dels primers fòrums convocats va ser; l'abril de 2002, el que portava per títol: "Reus i la societat del coneixement. Reptes i oportunitats en la implementació de les tecnologies de la informació i de la comunicació"¹⁹

3.2.- Marc històric: Teatre Fortuny de Reus (1882-2002)

La fundació del Teatre Fortuny de Reus, l'any 1882, s'emmarca en un context històric i social molt concret tant per allò que fa a la ciutat com a tot Catalunya. Parlem d'una època de

---

¹⁶ Id.

¹⁷ <http://www.reus.net>

¹⁸ En el web es parla de convertir Reus en una "Ciutat digital", entenent aquest concepte com: "Denominació genèrica per als projectes estratègics desenvolupats per les ciutats en les noves coordenades de la societat de la informació i del coneixement. No es circumscriuen a la posada en funcionament de propostes relacionades amb la tecnologia sinó a la manera d'afrontar els canvis i reptes (culturals, econòmics, sociològics, etc.) que comporta la nova societat digital atenent bàsicament a dos objectius: assolir majors nivells de qualitat de vida i aprofitar les noves oportunitats de desenvolupament".

¹⁹ Les conclusions estan publicades al web: <http://www.reus.net/ajuntament/planificacioestrategica/index.html>

bonança econòmica i de represa cultural, això es feia notar molt especialment en una ciutat que recollia tota l'empenta de la comarca, estenent-se la seva influència a les zones veïnes.

El Teatre Fortuny sempre ha estat molt lligat a la societat que el va impulsar, és per això, que una història d'aquesta institució ha de ser "la historia de com, des de la seva inauguració, el 16 de novembre de 1882, aquesta societat utilitza aquest edifici"²⁰. El seu naixement va ser resultat de la voluntat de la burgesia d'adquirir protagonisme social, més enllà del domini que ja tenien en el món econòmic. Entre finals del segle XIX i principis del XX la ciutat de Reus es transforma; abans que el Teatre Fortuny es funda el Banc de Reus (1861), posteriorment es remodela l'Ajuntament, es creen els passeigs, etc.

La història d'aquest Teatre va sempre lligada al seu context històric, polític i ideològic. Cal tenir en compte que a finals del segle XIX, i principis del XX, Reus era un dels focus d'activitat cultural de major influència a Catalunya, i el Teatre Fortuny un referent. És per això, que la història d'aquesta institució és també una història del teatre català: els gèneres de més èxit, els actors més valorats i populars, els inicis i els pioners del cinema al nostre país, etc.

El Fortuny ha estat sempre un retrat de la societat de cada moment (les diferents classes socials anaven lligades a un lloc concret dintre de la sala, a uns gèneres teatrals característics...). Cal destacar en aquest context la importància del lligam entre la societat resusenca i el Fortuny²¹; l'evolució del teatre es troba en relació amb els diferents moments històrics que es vivien i que l'afectaren directament (República, Guerra Civil, Represa Democràtica...), etc.

"El públic sovint assistia al teatre per motius allunyats de les inquietuds o plaers artístics i intel·lectuals, i hom donava molta importància a l'aspecte de relació social. Sovint el Fortuny va ser un lloc de reunió i lluïment, més que cap altra cosa. Però, en general, la majoria de la gent anava al teatre a divertir-se, a passar-s'ho bé, sense exigir que l'obra que se'ls feia tingués altres qualitats. Hi assistia amb perseverància, com demostra el caràcter personal i intransferible dels abonaments per a llargues sèries de sessions a càrrec d'una mateixa companyia.

---

²⁰ MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, p. 13.

²¹ Aquest és un dels actius més importants del qual disposa, encara ara, el Teatre Fortuny, i és un dels factors que podrien ajudar a explicar aspectes com els alts índex d'ocupació de la sala en gairebé totes les representacions que hi tenen lloc, i la implicació de sectors econòmics i socials a través de la Fundació Teatre Fortuny i els Amics del Fortuny.

[...] *El reusenquisme del públic es feina notar sovint, i la premsa recull com la inclusió d'autors, obres o intèrprets locals feia millorar l'entrada al teatre, [...] Per altra banda, el Teatre Fortuny ha estat un reflex i termòmetre de les vivències i tensions socials de la ciutat i del país.*"²²

El Teatre es va construir en el centre mateix de la ciutat i sota la seva influència es va urbanitzar tota la zona; així, no només s'aconseguia que Reus tingués un teatre de primera categoria sinó que es donava una altra imatge a una zona cèntrica del municipi. Sota la direcció de l'arquitecte Francesc Blanc i el decorador Josep Ma. Puig, el 16 de novembre de 1882 s'inaugura el Teatre, amb la representació de l'òpera *Faust*.

L'any 1884 la societat promotora va llogar el primer pis a una Societat reusenca anomenada "El Círcol"; anys després, l'any 1919, va passar a ser la propietària del Fortuny quan va adquirir tot l'edifici. Tot i que actualment segueix sent-ne la propietària, això no ha estat sempre així: l'any 1936 va ser incautat per l'UGT-PSUC i, des de l'any 1939 fins a l'any 1945 va estar en mans de *Falange Española*.

La història del Fortuny és molt llarga i l'edifici ha estat escenari d'una gran varietat de muntatges: òpera, sarsuela, teatre, dansa, cinema (acollint la primera representació del cinematògraf Lumière), i, fins i tot, d'espectacles de braus; variacions totes lligades als diferents moments que ha viscut el Teatre. Tal i com va passar en tots els àmbits de la cultura catalana, un dels períodes més difícils de la història del Fortuny van ser els anys de la Dictadura Franquista; durant l'època de la República el Teatre es va posar al servei de la revolució i va acollir representacions populars, mítings, etc. Durant la darrera etapa, abans de la represa democràtica, el Fortuny combinava el teatre amb el cinema²³, esdevenint cada cop més una sala d'exhibició de pel·lícules.

La tradició teatral reusenca pesava molt²⁴ i cada cop eren més les veus que clamaven per la recuperació del Fortuny amb l'esplendor del passat. L'actuació a d'altres espais teatrals de la ciutat²⁵ de companyies com Joglars, Dagoll Dagom, Teatre Lliure, etc., encara animava més al públic reusenc a desitjar un canvi al Fortuny; això es veu reforçat, l'any 1979, amb el naixement de l'*Associació d'Espectadors de Teatre*.

---

²² MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, p. 14-15.

²³ Cal recordar el nivell del teatre abans de l'aparició de les primeres companyies independents i de la normalització del teatre català després de l'època fosca de la Dictadura.

²⁴ Aquesta tradició es remunta a l'any 1761 quan s'inaugurà el Teatre Principal.

²⁵ Teatre Bravium

A principis dels anys vuitanta van confluïr un seguit de circumstàncies que van propiciar la tant desitjada remodelació del Teatre Fortuny. Les irregularitats comeses per l'arrendatari que hi havia en aquells moments van permetre a la Societat "El Círcol" recuperar la gestió del Teatre, la qual cosa va permetre que es poguessin materialitzar les idees que el Conseller de Cultura d'aleshores, Max Canher, havia exposat a diversos representants de la societat i de la cultura reusenques, per tal de veure si es podia tirar endavant un procés que retornés al Fortuny "la seva dignitat i un ús social culturalment prestigiós pel rigor de la seva programació"²⁶. Un procés que s'emmarcaria en un projecte encara més ambiciós:

"vertebrar de manera racional una autèntica xarxa de producció i reproducció cultural arreu de Catalunya. Entre altres projectes hi havia el de bastir una xarxa de teatres dependents o vinculats amb la Conselleria que facilitessin l'obtenció d'un major rendiment, alhora econòmic i cultural, dels muntatges subvencionats o promoguts directament, així com l'abaratiment del lloguer de companyies professionals en oferir-los de manera conjunta diverses actuacions, tot descentralitzant l'oferta cultural catalana fent-la assequible a un major nombre de ciutadans. Canher, que com sempre en tenia ben pensada l'estructura, ja havia ullat el Teatre Fortuny com la peça ideal del seu disseny a la Catalunya meridional".²⁷

La idea d'articular aquesta nova etapa a través de la creació d'un consorci va sorgir del Responsable de Política Teatral de la Generalitat de Catalunya, Xavier Fàbregas²⁸, així, es podria comptar amb la col·laboració de les institucions, perquè, altrament, hauria estat impossible que la Societat "El Círcol" hagués assumit tota la tasca de restauració, modernització de l'utilatge, i totes les despeses que va suposar la recuperació de la gestió, la posada en marxa del teatre i la posterior gestió del mateix. Veiem com, des d'un bon començament, es va produir un acord entre la iniciativa privada i la pública.

3.3.- Anàlisi de la Institució

L'any 1982 es constituïa el Consorci del Teatre Fortuny de Reus, amb la participació de la Generalitat de Catalunya (52%), la Diputació de Tarragona (33%) i l'Ajuntament de Reus (15%). Es va signar un contracte entre el Consorci i la Societat "El Círcol" on es fixava un lloguer mensual; actualment aquest contracte té una durada de setanta cinc anys. Per una banda el Consorci es reserva el control sobre tot allò que fa referència a la programació

---

²⁶ Anguera, P. "La creació del Consorci del Teatre Fortuny de Reus". A: *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, p. 285.

²⁷ Anguera, P. "La creació del Consorci del Teatre Fortuny de Reus". A: *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, p. 285.

²⁸ Id.

d'espectacles, a les activitats culturals i a la conservació i restauració; per l'altra, el "Círcol" té a la seva disposició dues llotges a platea i pot organitzar els seus balls al mateix teatre.

La direcció del Consorci està formada per:

- Un President (Conseller de Cultura de la Generalitat)
- Dos Vicepresidents (President de la Diputació de Tarragona i l'Alcalde de Reus)
- Una Comissió Gestora: formada pel Conseller de Cultura de la Generalitat, el President de la Diputació de Tarragona, l'Alcalde de Reus, el Cap dels Serveis Territorials de Cultura, tres representants de la Generalitat, dos representants de la Diputació i un representant municipal.
- Una Comissió Executiva: formada pel Conseller de Cultura i un representant per cadascuna de les tres administracions.
- Una Comissió de Comptes: formada pel Conseller de Cultura i un representant per cadascuna de les administracions.
- Un Director-gerent.

Actualment al teatre Fortuny hi treballen 17 persones que es distribueixen de la manera següent:

	Nombre de persones
Director-Gerent	1
Auxiliar de Gestió	1
Administració	1
Secretària	1
Auxiliar administratiu	1
Auxiliar d'Oficina	1
Taquillera	1
Servei d'Escena	2
Cap de Sala	1
Guarda-roba	1
Porter de Sala	1
Acomodadors	5

El Teatre Fortuny du a terme una tasca força complexa; per una banda compleix la funció que li és pròpia, relacionada amb la gestió de la institució i la programació de les representacions escèniques (teatre, música, dansa, òpera...) i, per l'altra, desenvolupa tot el programa d'activitats complementàries i paral·leles²⁹.

---

²⁹ Veure 3.3.2.3.

Serà objecte d'anàlisi aquesta segona vessant de treball, fruit de la voluntat de la institució, i que constitueix un dels seus actius més importants de cara al futur perquè aquesta visió complexa d'allò que ha de ser un teatre és una bona aposta de futur, més encara si tenim en compte algunes de les característiques actuals del panorama teatral al nostre país³⁰:

- Pèrdua de l'hegemonia de difusió mantinguda fins a principis del s. XX.
- Dificultats per a participar en l'economia de les indústries culturals³¹ a causa de les limitacions de reproducció tècnica de l'obra artística que diferencia al teatre de les altres arts escèniques com la música, el ballet, l'òpera, i fins i tot la dansa.
- És un art que en aquests moments, malgrat la seva continua vitalitat creadora i el seu atractiu cultural, passa per moments d'una molt deficient capacitat de finançament i captació d'espectadors, fets que redunden en perjudici de les condicions de producció.

Per tant, *“Como cualquier otra empresa, la teatral y de espectáculos, tendrá más posibilidades de ser viable si se base en una estrategia de diversificación de productos y en el conocimiento de las necesidades culturales de sus clientes y usuarios”*³².

D'aquí es desprèn la importància de la tasca que ja s'està duent al Teatre Fortuny com a complement del seu producte estrictament d'exhibició de les diferents Arts Escèniques, però també de l'altre aspecte que considero molt important i que potser es troba en una fase més rudimentària; el coneixement del públic, no només quantitativament sinó qualitativament. Aquestes qüestions seran l'eix d'aquesta part del treball.

3.3.1.- Teatre i Públic

El públic – l'espectador – és, com a darrer receptor de totes les iniciatives que es duen a terme al Teatre Fortuny, un element a tenir en compte en el nostre discurs. Malgrat la situació general, la resposta a l'oferta que genera aquest teatre és molt satisfactòria; els índex d'ocupació de la sala augmenten en general, sobretot si es comparen períodes llargs de temps, la qual cosa és una prova inequívoca de la connexió existent entre els objectius i la realitat.

---

³⁰ DD.AA. *Per a tots els públics*. Lleida: Fira de Teatre de Tàrraga, Institut d'Estudis Ilerdencs, (Col·lecció de la Llotja, 2)1997.

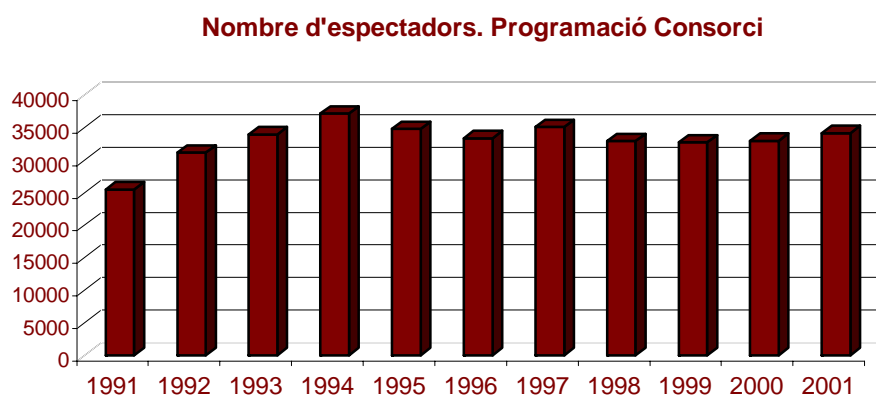
DD.AA. (1998). *Jornades de Reflexió i Debat. Per una nova etapa de les arts escèniques a Catalunya*. [en línia]. Organitzades per l'Institut del Teatre i l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. URL < <http://www.diba.es/iteatre/jrd-98.html> >.

³¹ BONET, Lluís (Cord.) (2002). *Llibre Blanc de les Indústries Culturals de Catalunya* . [en línia]. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. URL <http://cultura.gencat.net/publicacions/lilibreblanc.htm>.

³² PÉREZ MARTÍN, Miguel Ángel. *Técnicas de Organización y Gestión aplicadas al Teatro y al Espectáculo*. Salamanca : [S.I.], 1996, p. 26

L'existència d'estudis de públic, malgrat les seves limitacions, és una eina important a l'hora de gestionar l'oferta. La prova és que, des de la gestió del Teatre, han estat plenament conscients de la importància de conèixer el públic, per la qual cosa es disposen d'estadístiques anuals. Això permet actuar des del coneixement de la resposta que la pròpia acció té en els destinataris finals d'aquesta.

Un dels actius més importants que posseeix el Teatre Fortuny és la resposta del públic, tant pel que fa a l'ocupació de la sala en els seus espectacles com a l'alt índex d'abonaments, la qual cosa permet comptar amb una assistència mitjana garantida a la majoria d'espectacles³³.

També es detecta una línia ascendent d'assistència de persones foranies de la ciutat de Reus, atribuint-se tant al desenvolupament i posada en marxa de serveis com la venda per telèfon; a través de *Servicaixa*, les campanyes publicitàries i la col·laboració amb el Consell Comarcal del Baix Camp i el Patronat de Turisme de Reus.

Amb el Consell Comarcal existeix un conveni per a l'adquisició de localitats a preu de promoció amb l'objectiu de fomentar l'assistència als espectacles i a les activitats que tenen lloc al Fortuny. "Des de la vocació de fer que el Teatre esdevingui d'abast supracomarcal aquest conveni s'ha demostrat molt útil per a generar hàbits d'assistència per part d'un públic format per gent de fora de Reus"³⁴. A través del Patronat de Turisme de Reus es fa promoció i venda d'entrades.

³³ Totes les referències a dades relacionades amb el públic s'han extret de les diferents memòries de gestió elaborades per la gerència del Teatre. Cal tenir en compte que, en les xifres dels espectacles organitzats pel Consorci, no s'inclouen les dels altres espectacles que tenen lloc al Fortuny organitzats per altres institucions, grups, etc. – no s'han comptabilitzat perquè és una dada poc significativa; pot dependre de la quantitat d'espectacles que es muntin, de les sol·licituds que es rebin, etc. -. (L'any 2001, per exemple, el total d'espectadors va ser de 43.742 persones)

³⁴ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1992, p. 3.

Tot això ens prova que el Teatre Fortuny ha esdevingut un lloc de referència. Es pot dir, per tant, que “el Teatre Fortuny engrandeix cada vegada més la seva àrea d’influència, en la línia de consecució paulatina d’un dels reptes que, com a model consorciat, va assumir-se des d’un primer moment”³⁵.

Les activitats de dinamització de la institució de ben segur que han influït en aquestes xifres de públic; cal treballar per tal que aquest esdevingui més plural i heterogeni³⁶. Més enllà de les xifres també es detecta que el Teatre Fortuny ha tingut sempre la intenció d’incitar la curiositat del públic i d’afavorir el coneixement de nous aspectes de les arts escèniques i musicals. Així s’aprofita una de les característiques específiques del públic teatral, el qual, no fa “l’esforç” que suposa anar al teatre si no té uns interessos molt clars en aquesta línia; és a dir, que, en principi, parlem de públic interessat (és molt diferent del que veu la televisió, per exemple).

Tot i aquesta situació favorable; cal treballar per al futur, cal fomentar el teatre entre els més joves:

“Des del principi, aquesta direcció gerència ha cregut convenient la promoció dels espectacles programats per a estudiants i altres col·lectius institucionalitzats, per tal de poder adquirir localitats de certs espectacles a un preu reduït. Creiem fonamental que la gent més jove assisteixi al Teatre, tant pel que fa referència a espectacles de música, dansa o teatre, d’aquesta manera es crea un hàbit d’assistència d’aquest públic potencial. Normalment els descomptes consisteixen en un 10% per a grups entre 10 i 20 persones, i el 20% per a grups de més de 20. A més, sempre s’ha intentat facilitar dossiers pedagògics i quan han comptat amb la predisposició dels actors, directors, músics o artistes, s’han programat conferències. No cal redundar en dir que l’objectiu de generar interès i curiositat en aquest sector de públic potencial ha estat abastament aconseguit; i és legítim esperar que aquests esforços redundaran en el foment d’hàbits d’assistència a espectacles musicals i escènics. En definitiva, allò que es pretén és convertir públic potencial en espectador real”³⁷.

Es realitza també promoció entre els diferents col·lectius, oferint-los la possibilitat d’adquirir localitats a uns preus reduïts, de certs espectacles. L’objectiu és promoure la seva assistència als espectacles. En el rerafons d’aquestes accions hi trobem la voluntat de consolidar una base de públic amb el qual es pugui comptar per tal de mantenir l’audiència, però també per a fomentar hàbits d’assistència en un públic potencial.

³⁵ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1997, p. 8.

³⁶ Ja s’han desenvolupat alguns projectes en aquesta direcció, com ara el Programa *Cicle Altern* o l’oferta d’espectacles fora d’abonament.

³⁷ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1994, p. 10.

3.3.2.- El Teatre Fortuny com a centre de difusió i documentació de les Arts Escèniques.

En la pàgina web del Teatre Fortuny apareix tota una declaració de principis sota el lema "Un Teatre viu i que viu per la cultura":

"Un objectiu ambiciós que es concreta en tota una sèrie d'activitats paral·leles de dinamització cultural com ara la promoció de convocatòries per a joves artistes i exposicions monogràfiques sobre certs esdeveniments o el manteniment d'un centre de documentació sobre el món de l'espectacle que, entre d'altres fruits, ha fet possible ja l'edició de publicacions pròpies com ara el llibre Teatre Fortuny, més d'un segle.

Des de la seva constitució, el Consorci del Teatre Fortuny ha adreçat els seus esforços a fer del teatre una institució viva i de forta projecció cultural."

L'activitat cultural que s'organitza al voltant del Teatre té dos objectius clars:

- Que el Teatre Fortuny esdevingui un centre de difusió i estudi al voltant de les arts escèniques en tots els seus vessants i, també, en el seu desenvolupament territorial, des de l'àmbit reusenc amb projecció a Catalunya.
- Promocionar el Teatre Fortuny i tota la seva programació teatral així com la consolidació del seu públic tant des d'una visió de present com de futur.

Després de la reobertura del Teatre s'ha treballat sempre en aquesta línia: "El model de programació trimestral mantingut fins ara s'ha consolidat, amb la qual cosa es pot afrontar el futur més immediat amb noves propostes en la línia d'afegir una acció paral·lela amb l'oferta d'altres activitats culturals i de promoció, sense deixar de mantenir una línia ascendent el model vigent, el qual ha demostrat ser útil i atractiu"³⁸.

3.3.2.1.- La Fundació Teatre Fortuny

La prova més evident de la vocació del Teatre Fortuny de tirar endavant tot un programa d'activitat cultural paral·lela és la creació d'una Fundació, l'any 1995, amb l'objectiu de no

---

³⁸ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1992, p. 4.

renunciar, per qüestions pressupostàries, a la continuïtat de tot allò que s'havia anat fent. Des d'aleshores, la Fundació, ha estat un instrument important a l'hora de consolidar i estimular tasques tan importants com són la divulgació i la promoció cultural, a les quals el Fortuny no vol renunciar:

“(La Fundació) va néixer “per tal de mantenir i millorar l'alt nivell aconseguit pel Consorci, amb l'ànim que la societat civil a través de persones físiques, institucions o empreses complementessin l'oferta cultural a través d'accions concretes, ésser el promotor cultural de l'activitat que desenvolupa el consorci, amb la recerca dels recursos necessaris per tal d'acomplir la seva finalitat, així com organitzar actuacions i cicles per a joves que destaquin en la seva faceta artística i ajudar-los a consolidar-se en aquest món tan difícil com és l'artístic, i també contribuir a la recerca i conservació del material històric de propi de tota activitat, per tal de facilitar qualsevol tasca d'investigació cultural”³⁹”

Es basteix el marc que serà imprescindible a l'hora de plantejar-se qualsevol projecte, i més, si aquest és tan ambiciós com el d'un futur Museu del Teatre. Cal no oblidar el paper d'una institució com la Fundació a l'hora d'implicar la societat civil⁴⁰, tant per allò que fa a les empreses com als particulars, al projecte del Teatre Fortuny; establint-se un interessant model de participació del món econòmic en el foment de la cultura.

La Fundació s'articula a través d'un Patronat que està format per un Consell Executiu i per diferents Comissions que actuen com assessores.

Els membres de la Fundació poden ser tant particulars com empreses o institucions, els beneficis que obtenen són, per una banda la desgravació que poden obtenir les empreses i, per l'altra, l'obtenció d'avantatges com ara els descomptes, l'assistència a representacions concretes, la participació en activitats promogudes per la fundació, etc. La seva participació s'estructura en diferents nivells:

- Membres d'Honor: Consorci del Teatre Fortuny, Port de Tarragona, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona “La Caixa”.
- Membres Protectors: Tot són empreses instal·lades a la ciutat. Adeslas, Afinsa, Arts Gràfiques Rabassa, ASM, Borges, Cope, Data Lògic / BEEP/ Vobis, Immobiliària Domus XXI, Grup Comsa, Publicitat Pragma, SAMSA, Cadena Ser, Valira.

³⁹ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1992, p. 4.

⁴⁰ “La Fundació permetrà obrir les portes del Teatre Fortuny a la participació de tots aquells sectors de la societat civil, tant empreses com particulars, compromesos amb la cultura”. A: <http://www.reus.net/teatrefortuny/fundacio.html>

- Membres Col·laboradors: Ajuntament de Reus, Orfeó Reusenc, Amics del Fortuny, Artis.

Cal destacar l'existència dels *Amics del Fortuny* com a via de participació dels particulars, els quals, mitjançant aportacions econòmiques força assequibles (30 € anuals), poden formar part d'aquest col·lectiu i, a canvi, poden gaudir d'un seguit d'avantatges com ara:

- Ser titular de la targeta Amics del Fortuny.
- Figurar en la menció nominativa dels col·laboradors de la Fundació a la seva memòria anual.
- Rebre puntualment les publicacions i els programes que editi el Consorci del Teatre Fortuny.
- Possibilitat d'abonar-se a la programació del Consorci del Teatre Fortuny amb importants descomptes.
- Prioritat i reserva d'entrades per a les representacions organitzades pel Consorci del Teatre Fortuny.
- Assistència gratuïta als actes que la Fundació organitzi especialment per als seus socis i col·laboradors.
- Descomptes a l'Aparador del Teatre.
- Visites concertades a les instal·lacions del teatre.

Adreçat a les persones que vulguin fer aportacions més altes s'ha establert una altra modalitat dintre dels *Amics del Fortuny*; es tracta de la fila zero, amb l'aportació anual de 150 €.

Entre les activitats que s'han impulsat amb el suport de la Fundació durant tots aquests anys hi trobem l'organització de debats, fòrums, edicions de material gràfic en el seu aspecte divulgatiu; i, de manera destacada, la finalització de la segona part del llibre editat l'any 1994⁴¹: *Teatre Fortuny més d'un segle*; ara dedicat al període 1939-1998⁴². També dona suport, amb altres iniciatives, a l'activitat del Consorci, com ara la tasca de preservació i potenciació de l'arxiu documental del Teatre, tant del material propi com de les donacions que s'han anat rebent.

Els reptes actuals de la Fundació són:

---

⁴¹MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle. Vol. I (1882-1939)*. Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994.

⁴² MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; GOMIS, Ramón. *Teatre Fortuny, més d'un segle. Vol. II (1939-1988)*. Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1988.

- Consolidar el *Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri*.
- L'estudi de l'adequació de l'arxiu documental en un Museu del Teatre.

3.3.2.2.- *Activitats de difusió.*

Molta part de la difusió que es realitza des del Fortuny s'articula al voltant d'un servei d'informació a través del qual s'estableix un contacte directe amb part del públic. Utilitzant la base de dades actual (formada per unes sis mil entrades, entre persones i entitats), es trameta la programació. Això s'adreça a un públic que, d'entrada, ha mostrat un interès pel món del teatre. Aquest canal de comunicació també s'utilitza per distribuir la revista *Anem al Fortuny*⁴³ o per informar sobre les activitats culturals paral·leles: inauguracions, exposicions, fòrums, viatges, etc.

Hi ha altres mecanismes de difusió destinats al públic en general; per una banda, es disposa d'un un seguit de "displays" ubicats en alguns establiments de la ciutat amb l'objectiu d'informar anticipadament dels espectacles que es programen i, per l'altra; s'aprofita la important presència de mitjans de comunicació locals i comarcals en la zona d'influència de Reus (televvisions locals, ràdio, premsa escrita) tant perquè s'hi pot incloure publicitat del Fortuny com per la important presència de notícies relacionades amb la seva programació i activitats.

A banda de la tramesa d'informació també es pot destacar algun projecte concret que s'ha dut a terme i, ben especialment, tot el treball que es fa a través de les visites a l'edifici:

a) Teatre Fortuny, escenari obert

Es tracta d'un projecte dut a terme l'any 1996 i que va permetre que totes les persones interessades poguessin assistir, gratuïtament, a una "marató" d'espectacles i conèixer a fons les instal·lacions. El Fortuny va estar obert des de les 10 del matí fins a 2/4 de 9 del vespre; la cloenda va tenir lloc a les deu de la nit amb la projecció de la pel·lícula *La Moños*. Es convidà als Consells Comarcals del Baix Camp, Baix Penedès, Baix Ebre, Ribera d'Ebre, Priorat, Montsià, Tarragonès, Alt Camp i Conca de Barberà, per tal de comptar amb la col·laboració de grups musicals, corals, etc. A més, el Patronat de Turisme de Reus oferia visites comentades al Teatre. Més de tres mil persones van passar per les instal·lacions.

---

⁴³ Butlletí Informatiu editat pel Consorci del Teatre Fortuny, des de l'any 1997.

b) Programa de visites al Teatre

Des de la reobertura del Fortuny, hi ha hagut força interès per potenciar les visites a l'edifici; tant per respondre a la demanda existent com per incloure aquesta activitat dintre del programa de difusió de la institució. Amb els anys s'han anat racionalitzant i coordinant de manera adequada, fins al punt que s'ha convertit en una de les activitats que ha gaudit de més continuïtat.

El Teatre Fortuny compta entre els seus actius amb un edifici d'un gran valor arquitectònic i estètic, molt ben conservat; per altra banda, també es fa palès un dels altres potencials d'aquesta institució que és el renom i la bona imatge que té arreu, molt lligada a la tradició cultural i cívica reusenca. És per això que ha estat un encert que el Teatre s'hagi integrat dintre de la programació turística de la ciutat. Com a resultat de l'interès mostrat per agències de viatges i per particulars, cada any, el Fortuny rep un gran nombre de visitants. Si ens deturem a analitzar les xifres veurem que molts dels visitants són de fora de Reus; es parla d'un 60%, per la qual cosa es fa també una tasca de promoció i difusió del teatre que pot afavorir encara més la presència de públic a les diferents representacions.

Escalera principal

Sala: llotges

Sala: escenari, platea i llotges

Passadís llotges

Escalera principal

Detall vestíbul

Un dels actius més importants que té el Teatre Fortuny és el mateix edifici.

Des d'un altre punt de vista de la difusió, també cal esmentar la importància que es dona a les visites escolars. Aquí es tracta de donar a conèixer el teatre i tot allò que hi està relacionat; tampoc no cal oblidar que aquests nens i nenes que visiten el Fortuny poden ser futurs espectadors de teatre.

El servei de visites turístiques per a grups ha portat moltes persones al Fortuny, vegem-ne algunes dades recollides:⁴⁴

	1997	1998	1999	2001
PERSONES				
Agències de viatge	3.548	3.929		
Col·legis	1.277	1.313		
Altres grups	1.146	1.151		
Persones de fora de Reus	4.728			
Persones de Reus	1.243			
Total persones	5.971	6.393	4.943	4.027
GRUPS				
grups de fora de Reus	115			
grups de Reus	42			
Total grups	157			128

3.3.2.3.- *Activitats paral·leles i complementàries*

Per tal de complir amb l'objectiu que s'ha marcat el Teatre d'esdevenir un centre de divulgació i promoció cultural, durant els anys que segueixen a la reobertura del Fortuny, s'han anat desenvolupant diferents activitats, en destacarem les més importants:

a) Fòrum Teatre Fortuny

L'any 1996 es posa en marxa la idea del *Fòrum Teatre Fortuny*, en col·laboració amb la Fundació del Teatre Fortuny. Dintre d'aquest projecte es van organitzar conferències, taules rodones, xerrades, presentacions de llibres, etc. El marc del mateix escenari del teatre ha estat sempre un marc molt adequat per acollir activitats d'aquest tipus.

Per tal de fer-nos una idea de la varietat i interès dels diferents fòrums organitzats, podem destacar-ne uns quants:

L'any 1997 se'n van organitzar tres:

- *Joan Guinjoan, compositor.*

⁴⁴ Font: *Memòries de Gestió del Teatre Fortuny*, anys 1997-2001. (No es disposa de totes les dades perquè no s'ha seguit el mateix criteri cada any en recollir-les).

- *L'Auca del Sr. Esteve*
- *115 anys del Teatre Fortuny*

L'any 1998:

- *Fil de la memòria* (L'actor Pere Arquillué recita Gabriel Ferrater)
- *Les fundacions com a alternativa davant de la societat civil i cultural*

L'any 1999 es va organitzar un fòrum sota el títol "ConSORCI del Teatre Fortuny 10 anys. Anàlisi de la programació i activitats".

Any 2002:

- *El teatre i la ràdio* (en col·laboració amb Punt 6 Camp Ràdio)
- *Voyzeck*: xerrada col·loqui en finalitzar aquesta obra de teatre

b) Exposicions

Una de les activitats més característiques del Fortuny ha estat sempre l'organització d'exposicions que, - utilitzant el vestíbul i els passadissos del Teatre -, estiguessin relacionades amb algun aspecte dels que tenia lloc a l'escenari, o bé amb la història de la institució, etc. En aquesta "tradicció" tan característica hi podríem trobar precedents d'allò que serà el futur Museu, juntament amb la voluntat de conservació i de difusió dels fons tant materials com documentals que es troben dipositats al Fortuny.

Les exposicions es troben articulades al voltant de tres eixos relacionats entre ells (dels quals n'oferim algun exemple):

Fet o activitat que impulsa l'exposició	L'exposició	Activitats paral·leles
Homenatge a Joan Guinjoan	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recull el material relacionat amb aquest compositor: partitures, cd, etc. ▪ Visió de la seva trajectòria artística, lligada a les arrels del Baix Camp i de les actuacions al Teatre Fortuny. 	Sessió Teatre Fòrum: <i>Joan Guinjoan, cinquanta anys de música.</i>
Commemoració 9è aniversari del Consorci del Teatre Fortuny (1991)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tasca de recerca i d'investigació (per aconseguir en les actes notarials del segle passat, els signants de la compra i constitució de la Societat Teatre i Casino, naixement del Teatre Fortuny). ▪ El que han estat 9 anys d'activitat, material generat per la promoció dels espectacles (arxiu teatre). 	
Commemoració dels tres anys de la representació de l'obra "El Natzarè, camí del Calvari" (2001)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exposició sobre la Passió de Reus: <i>Tres anys de representació de la Passió en imatges</i> 	

Espectacle: "País sense nom". (2001)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exposició: Elements escenogràfics de diferents espectacles de la companyia <i>Roseland Musical</i>. 	
<i>Premi Internacional Roseta Mauri</i> (2002)	Exposició sobre la figura de Roseta Mauri: <i>Roseta Mauri: (1850-1923), la descoberta d'un mite</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fòrum dedicat al món de la dansa i relacionat amb el <i>Premi Internacional de dansa Roseta Mauri</i> ▪ Viatge a París per conèixer més de prop la figura de la Ballarina.

c) Projectes de promoció de nous artistes

Amb els anys s'han anat afrontant reptes cada cop més complexos i s'han dut a terme activitats tant d'abast nacional com internacional, la qual cosa respon perfectament a la vocació de superar el localisme que s'ha imposat la institució.

Un dels altres objectius del Fortuny i de la Fundació del Teatre és la promoció dels artistes novells. Per una banda trobem *l'Escola d'Òpera* que no ha tingut continuïtat i, aquest any, el *Premi Internacional Roseta Mauri* que ha estat tot un èxit i que està previst que se segueixi convocant en edicions futures⁴⁵.

▪ *Escola d'Òpera*

A partir del desenvolupament de *l'Escola d'Òpera* es va tirar endavant la idea d'oferir el Teatre Fortuny com a plataforma per donar a conèixer joves estudiants de cant de cara a facilitar-los la seva entrada al món professional, mitjançant la convocatòria del concurs "Primer Contracte". Els guanyadors van actuar en un concert extraordinari d'àries d'òpera que va tenir lloc el 28 de març de 1992.

▪ *Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri*

El *Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri* és convocat per la Fundació Teatre Fortuny. La primera edició ha tingut lloc durant el mes de novembre de 2002.

Estan cridats a participar-hi ballarins i ballarines en edats compreses entre els 16 i els 20 anys, procedents de qualsevol país del món. És a dir, s'orienta a descobrir nous talents i té una clara vocació internacionalista que lliga molt bé amb plantejaments supranacionals que condueixin cap a una cultura d'abast europeu i mundial, sense que això ens faci perdre les arrels (la idea

⁴⁵ Cal destacar que aquestes iniciatives s'han donat en dues disciplines on és força difícil que els joves artistes trobin oportunitats de desenvolupar-se al nostre país: l'òpera i la dansa.

parteix d'una institució molt arrelada al territori i porta el nom d'una artista reusenca que no es va conformar amb l'èxit que ja tenia al seu país i va traspasar fronteres esdevenint un referent de la dansa a indrets com Milà i, sobretot, París).

Els premis en metàl·lic són força importants, però cal tenir en compte que, a l'entorn d'aquesta convocatòria, també s'atorguen premis complementaris: beques, curssets i altres reconeixements dins l'àmbit del món de la dansa. És interessant remarcar-los per tal de veure a la pràctica aquest treball en xarxa i aquesta vocació de foment de la dansa, oferint oportunitats a les seves joves promeses, a banda del seu ressò internacional:

- *El Premi Beca Royal Academy of Dance (Delegació a Espanya)*
- *Premi Beca-Estudi del Consell Comarcal del Baix Camp.*
- *Premi Popular de l'Associació de Professors de Dansa de les Comarques de Tarragona.*
- *Beca d'Estudis del Royal Ballet School.*
- *Premi Beca de l'American Academy of Ballet of N.Y*

Ja s'ha ressenyat que al voltant del *Premi Roseta Mauri* es van desenvolupar un seguit d'actes i una exposició. Cal destacar que l'organització d'aquest premi requereix una gestió força complexa i un treball, el resultat del qual ens mostra la capacitat del Teatre Fortuny per tal de desenvolupar projectes culturals paral·lels o complementaris tant d'abast nacional com internacional⁴⁶.

El premi s'estructurà en quatre intenses jornades plenes d'activitat: lliurament de les acreditacions, les primeres classes de dansa a porta tancada, els assaigs, la inauguració de l'exposició, les classes dels finalistes davant del públic i del jurat, la presentació de les variacions dels participants, la votació popular i l'acollida de totes les persones relacionades amb l'esdeveniment (jurat internacional, participants, etc.)

També es va buscar la implicació tant del públic reusenc (els espectadors podien assistir a les classes i votar les seves preferències) com del món de la dansa del municipi amb la convocatòria dels premis especials de l'Associació de Professors de Dansa de les Comarques de Tarragona. No s'oblida tampoc els ballarins i ballarines d'aquestes comarques perquè se'ls obre les portes a participar-hi a través de les escoles de dansa de municipis com Cambrils, Valls, Reus, Tarragona, Alforja, Montbrió, La Selva del Camp i l'Hospitalet de l'Infant.

---

⁴⁶ I més encara si tenim en compte que no es disposa de cap departament específic dedicat únicament a la realització tant d'exposicions com d'activitats paral·leles.

El *Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri* es va cloure amb la lectura del veredict final i, el darrer dia, amb la Gala de Dansa que va acollir el lliurament de premis, l'actuació dels guanyadors i la participació de primeres figures del món de la dansa.

3.3.2.4.- Publicacions i recerca.

Des del Teatre Fortuny s'ha promogut la investigació a l'entorn de la seva història i, en definitiva, del teatre a Catalunya; prova d'això són, entre altres, l'edició dels dos volums titulats *Teatre Fortuny, més d'un segle*⁴⁷, i del llibre *El Teatre de les Comèdies de Reus: un exemple de vitalitat ciutadana, 1761-1892*.⁴⁸

Segons es recull a la Memòria de Gestió de l'any 1994: "Amb la publicació del primer volum es fa una aposta de futur en constituir un anunci de que el Consorci, amb planificació i sentit de la responsabilitat, pot assolir tots els reptes que com institució cultural es proposi. Sense abandonar la responsabilitat fonamental d'oferir espectacles i de consolidar un públic plural amb uns hàbits de seguiment de l'oferta musical i teatral, també es vol fomentar tot allò que una institució com el Teatre Fortuny pot oferir"⁴⁹

3.3.2.5.- Fons documental i objectes de la col·lecció.

L'aspecte fonamental que ha permès la realització de moltes de les activitats que ha tirat endavant el Teatre Fortuny és l'existència d'un important fons documental i d'objectes relacionats amb el món del teatre que es troben dipositats a l'Arxiu-Biblioteca i a l'espai "Les Golfes"; sense tot aquest material no hauria estat possible, per exemple, l'edició dels llibres sobre la història del Fortuny i, evidentment, no seria viable plantejar-se el projecte de Museu del Teatre.

Des de la institució s'ha tingut sempre molt present aquest fet i s'ha valorat la importància que tot aquest material no es quedi en un simple estadi d'emmagatzematge:

- "És des de l'inici de l'actual etapa de gestió que s'ha considerat convenient dotar el Teatre dels elements necessaris per inserir-la en un passat més que centenari. Per això, i per conservar la documentació existent i per acollir-ne de nova, s'ha creat l'Arxiu, dotant-lo d'una

---

⁴⁷ Op. Cit., p. 28.

⁴⁸ TARRAGÓ ARTELLS, Maria. *El Teatre de les Comèdies de Reus: un exemple de vitalitat ciutadana, 1761-1892*. Tarragona : El Mèdol, 1993.

⁴⁹ FARGAS, Josep Ma. Memòria de Gestió. [document intern], 1994, p. 14.

infraestructura per oferir exposicions i s'ha bastit la mostra permanent – Les Golfes del Fortuny –
«50

- “Des de l’inici del Consorci s’ha considerat necessari tenir cura, valorar i conservar tota la documentació històrica i recent de la seva producció, així com de les diferents entitats que han programat els seus espectacles al Teatre Fortuny”.⁵¹

S’ha tingut una cura especial per engrandir la seva biblioteca especialitzada, la qual s’ha nodrit amb fons cedits pels Serveis Territorials del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya o donats per algun particular.

Des de la remodelació del Teatre Fortuny ha existit l'objectiu primordial de recopilar tot el material general pel propi teatre en les diferents vessants des de la pròpia administració (correspondència d'entrada i sortida, actes, reunions, comptabilitat, venda d'entrades...), a la generada per les programacions (premsa, fulls volants, tríptics, díptics, cartells, vídeos, memòries...), fins l'obtinguda amb les exposicions i l'edició del llibre *Teatre Fortuny, més d'un segle*⁵² (recopilació de material, estudis de diferents períodes...).

S’ha comptat també amb la col·laboració d'entitats i persones privades que han anat cedint documentació d'èpoques passades del Fortuny a l'arxiu del Teatre. De forma que existeix documentació sobre el Teatre Fortuny des del seu naixement l'any 1882 fins a l'actualitat⁵³.

L’existència d’aquest fons ha donat com a fruit diversos treballs d’investigació; entre ells destaquem l'estudi sobre el cinema a la ciutat de Reus⁵⁴, utilitzant el fons Òdena Blanchar i el fons Vila Cardona, així com diversos dietaris de l'època. Altres mostres les trobem en el treball de final de curs que ha estudiat les obres realitzades en la temporada 1926-1930, i la investigació a l'entorn dels grups d'havaneres que han actuat al Fortuny al llarg de la seva història

Sota la denominació de “Les Golfes”, hi trobem una exposició permanent de diversos objectes d'utilitatge i estris antics, acumulats al llarg de la trajectòria del Fortuny⁵⁵.

---

⁵⁰ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1994, p. 15.

⁵¹ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern], 1992, p. 18.

⁵² Op. Cit., p. 28

⁵³ La descripció dels fons del l'Arxiu es troba al capítol següent (4.1.3.1).

⁵⁴ ARNAVAT, Albert; MIRÓ, Neus. “L'arribada del cinema a Reus”. *Revista del Centre de Lectura*. [Reus], (juny 1995). pp.7-8.

⁵⁵ La descripció del material de “Les Golfes” i el seu estat de conservació es tractarà en el capítol següent (4.1.3.1).

4.- El Teatre Fortuny de Reus. Línies de futur.

4.1.- El Museu del Teatre

4.1.1.- Justificació

De tota la situació que s'ha descrit en la primera part d'aquest treball es desprenen dues conclusions:

- El Teatre Fortuny ha tingut sempre la vocació de ser, a més d'un espai destinat a les arts Escèniques, un centre al voltant del qual s'aglutinin tot tipus d'activitats culturals relacionades amb aquest món.
- Per altra banda, la voluntat de la institució, tant a través del Consorci com de la Fundació, és aprofundir el treball en aquesta línia. La idea del Museu del Teatre al Fortuny és un objectiu molt madurat per part de la institució i seria la culminació d'una tasca que s'ha anat desenvolupant des de la mateixa constitució del Consorci. És per això que l'Assemblea General del Patronat del Teatre Fortuny va aprovar la proposta de Museu del Teatre elaborada per la Gerència.

Tota l'activitat que s'ha reflectit en aquest treball ens mostra com ja existeixen uns canals de difusió importants derivats de la tasca que s'ha anat duent a terme des de la reobertura del Teatre, la qual ha potenciat encara més tot el pes històric de la institució en el marc del panorama teatral català i, ben especialment, de Reus.

Per altra banda, cal tenir en compte també els beneficis que un Museu del teatre podria tenir de cara a potenciar el mateix Teatre Fortuny i, en general, el teatre reusenc.

4.1.1.1.- La situació: El Museu del Teatre a Reus⁵⁶.

De les lectures que he realitzat de les diferents memòries de gestió del Teatre Fortuny, així com allò que s'exposa en la proposta aprovada per l'Assemblea General del Patronat de la Fundació Teatre Fortuny de Reus⁵⁶, es desprèn la voluntat que el futur Museu sigui un veritable

---

⁵⁶ Veure descripció del sector cultural de Reus (teatres i museus): Capítol 3.1.

⁵⁷ FARGAS, Josep Ma. *Museu del Teatre a Reus*. [document intern]. Proposta aprovada per l'Assemblea General del Patronat de la Fundació Teatre Fortuny de Reus del dia 9 de juny de 2000. Per tal d'elaborar aquest estudi sobre el futur museu del teatre, he partit d'allò que s'exposa en aquest projecte per tal de seguir la línia que ja ha marcat la mateixa institució.

Museu del Teatre, no el Museu del Teatre Fortuny de Reus. Tal com es diu en la proposta: “Aquesta idea neix de la trajectòria consolidada de recuperació de la història del nostre passat teatral, a nivells tant local com nacional; i de la voluntat de preservar un patrimoni cultural que, en ambdues vessants, ha dut a terme el Consorci del Teatre Fortuny de Reus”. És a dir, sense oblidar l’abast més local, un objectiu fonamental del Museu haurà de ser “Reus com a ciutat representativa de l’evolució del teatre a Catalunya”⁵⁷.

Ja hem parlat de la tradició del teatre a la ciutat de Reus, de la influència en el seu territori, així com del paper central que ocupa el Teatre Fortuny en aquest panorama. Un teatre que ha estat mostra de l’evolució de les arts escèniques al nostre país.

Aquesta tradició no és una cosa del passat; actualment Reus és la segona ciutat de Catalunya pel que fa a l’assistència d’espectadors al teatre. Per tant, la presència d’un Museu del Teatre a Reus seria un bon exemple d’allò que s’anomena equilibri territorial. Així, es recolliria també l’interès de l’Ajuntament⁵⁸ per tal d’aprofundir en aquesta situació i anar més enllà, amb l’objectiu no només de consolidar-la sinó de potenciar-la: “En proposar que es tiri endavant aquesta proposta es vol dotar la ciutat de Reus i el seu entorn – no només el Teatre Fortuny – d’una eina estable de coneixement i d’un àmbit fecundat de força evocadora: en definitiva, amb l’existència d’aquest Museu es pretén fonamentar, encara més i de forma decidida, a la ciutat de Reus com a centre d’interès del teatre i de les arts escèniques, de primera magnitud, de categoria nacional”.⁵⁹

En aquests moments hi ha una gran concentració d’infraestructures museístiques a Barcelona, i això és reflex d’una realitat cultural ben concreta i necessària, però també cal tenir en compte que cal un model de gestió d’articulació territorial que tingui en compte dos aspectes: per una banda que “els models de Barcelona esdevinguin centres de servei i cooperació efectiva d’un sistema territorial i en el qual el conjunt de les principals infraestructures del territori s’integrin per cohesionar i equilibrar la demanda i l’oferta”⁶⁰; i per l’altra, que es descentralitzi en alguns casos l’existència de museus de vocació nacional a les comarques. Un exemple el podem trobar amb el Museu del Cinema de Girona que parteix de l’existència d’una col·lecció particular.

---

⁵⁷ Id.

⁵⁸ Veure capítol 3.1 on es parla del document “Reus Impuls 2005” .

⁵⁹ FARGAS, Josep Ma. *Museu del Teatre a Reus*. [document intern], juny de 2000, p. 3.

⁶⁰ PARDO, Jordi. (2001). *Entre la pedagogia i el tour operator*. [en línia]. Article en la Revista *Barcelona, Metròpolis Mediterrània*, en el seu número especial dedicat a *Patrimoni, museu i ciutat* que va ser editat amb motiu de la celebració del Congrés de l’ICOM a Barcelona. URL < www.bcn.es/publicacions/bmm/55/ct_qc10.htm >[Consultat el 23 d’agost de 2002].

El Museu del Fortuny podria ser-ne un altre d'exemple; hi ha prou elements que justifiquen la seva existència. També seria una mostra d'un altre aspecte important que és el patrimoni com a element d'identitat. En aquest sentit es poden esmentar alguns exemples de municipis o territoris que han lligat la seva imatge exterior i, fins i tot, molta part de la seva identitat a un símbol patrimonial. Aquest és el cas del Museu Picasso d'Horta de Sant Joan, el Museu del Montsià a les Terres de l'Ebre o l'Auditori Pau Casals del Vendrell.

4.1.1.2.- La tradició: El Museu del Teatre al Fortuny

El fet que el Teatre Fortuny hagi estat sempre interessat en realitzar tota mena d'activitats encaminades a difondre els seus fons i tot allò que s'emmarca dintre de la seva programació ens permet parlar d'una experiència prèvia en algunes de les funcions que tota institució museística hauria de dur a terme, la qual cosa s'ha anat exposant en apartats anteriors.

És a dir, sense ser un museu ni un centre d'interpretació, trobem que s'ha reunit una col·lecció de peces relacionades amb el teatre així com la important documentació ja descrita; que s'han organitzat exposicions i conferències; que s'ha creat una figura com és la Fundació Teatre Fortuny que té com a objectiu fomentar tots aquests aspectes.

En aquests moments qualsevol investigador pot utilitzar el seu arxiu per a realitzar treballs de recerca, però ha estat el mateix Teatre Fortuny que ha fomentat la recerca al voltant de la mateixa institució i de les arts escèniques en general.

Tot i aquesta tradició no s'ha d'oblidar que el món del teatre reusenc és molt més complex i inclou altres institucions i col·lectius que seran importants a l'hora de tirar endavant qualsevol projecte: el Bravium amb el seu fons d'arxiu i de material relacionat amb el teatre; el mateix Arxiu Històric Comarcal on hi ha dipositada tota la premsa reusenca en la qual apareix molta informació sobre el teatre al municipi, tan important per a realitzar la seva contextualització social i històrica, etc.

4.1.1.3.- Els mitjans

La mateixa constitució de la Fundació Teatre Fortuny és una mostra del paper que la societat civil, a banda de les institucions, juga a l'hora d'oferir el seu suport a les iniciatives de l'activitat del Teatre Fortuny, tal i com ja s'ha d'escrit anteriorment. La seva existència i la tasca que desenvolupa ens mostren la vocació del Fortuny d'esdevenir una institució patrimonial més enllà de la seva existència com a Teatre.

Al voltant del Teatre Fortuny trobem ben representada, doncs, una mostra dels agents que avui en dia intervenen al nostre país al voltant de la cultura: les administracions (Consorti del Teatre Fortuny) i la societat civil, tant per allò que fa a empreses com a particulars (Fundació Teatre Fortuny, *Amics del Teatre Fortuny*). Això representa un actiu a favor de la idea de tirar endavant el projecte atès que els mitjans econòmics necessaris per a fer-ho han de provenir d'aquestes fonts, a més del suport científic que pot oferir l'administració, a través, per exemple, de la Generalitat de Catalunya (Servei de Museus, de Documentació, etc.).

Cal tenir en compte que tant la tasca prèvia de restauració, conservació, adequació d'un espai, etc., com la de creació i gestió del Museu del Teatre, exigeixen disposar d'un seguit de mitjans dels quals en aquest moment no disposa el Teatre; per tant, la qüestió del finançament i del suport d'altres institucions és un dels punts més importants que caldrà tenir en compte quan s'elabori el projecte del Museu del Teatre.

Hi ha un aspecte que condiciona qualsevol projecte de museu que és la tria de l'espai on s'ubicarà; fins que això no s'arribi a materialitzar només es pot realitzar una primera aproximació per allò que fa a la qüestió de l'exposició dels materials.

4.1.2.- Marc teòric.

Hi ha diferents definicions sobre què és un museu, però en aquests cas ens centrarem en dues, la que s'estableix a la Llei de Museus i la que forma part del Codi Ètic de l'ICOM:

“Són museus, als efectes d'aquesta Llei, les institucions permanents, sense finalitat de lucre, al servei de la societat i del seu desenvolupament, obertes al públic, que reuneixen un conjunt de béns culturals mobles i immobles, els conserven, els documenten i estudien, els exhibeixen i en difonen el coneixement per a la recerca, l'ensenyament i el gaudi intel·lectual i estètic i es constitueixen en espai per a la participació cultural, lúdica i científica dels ciutadans”⁶¹.

“Museu és una institució permanent, sense ànim de lucre, al servei de la societat i del seu desenvolupament, oberta al públic, que investiga testimonis materials de l'ésser humà i el seu entorn, els adquireix, conserva, comunica i, en particular, els exposa amb finalitats d'estudi, educació i gaudi”⁶².

---

⁶¹ LLEI 17/1990, de 2 de novembre, de museus. (DOGC núm. 1367, de 14.11.1990).

⁶² Codi Ètic de l'ICOM aprovat per la XX Assemblea General (Barcelona, 6 de juliol de 2006). <http://cultura.gencat.es/museus/IM56.pdf>

Les dues definicions recullen la doble vessant del museu, és a dir, tant les funcions més “tradicionals” (col·lecció, conservació i exhibició) com les que posen èmfasi en el museu com a instrument de comunicació i interpretació.⁶³

En aquest context situem la funció del teatre en relació amb el seu territori, el públic al qual es vol dirigir: *“El carácter del museo de institución permanente lo diferencia de las manifestaciones temporales y le permite establecer un vínculo con su entorno y su comunidad. Su presencia constante puede llevar a una verdadera integración del museo en su medio que propicie también las donaciones y ayudas”*.⁶⁴

El Museu del Teatre ha de recollir tot allò que es troba reflectit en les dues definicions exposades i ha de desenvolupar els diferents aspectes que s’hi recullen.

Sense oblidar les altres funcions del museu, s’ha de posar molta cura en elaborar un programa de difusió de qualitat; cal tenir en compte que el museu és un instrument de comunicació que posa en relació l’objecte amb el públic, i que aquesta relació (que també inclou el gaudi) es basa en la creació de coneixement: *“a las funciones tradicionales de conservar, exponer e investigar, centradas en las colecciones, actualmente se añaden otras nuevas dirigidas al público que frecuenta los museos. La comunicación, la difusión, el carácter educativo y el sentido lúdico deben formar parte de lo que tiene que ser la esencia y el sentido último de un museo. Sin estas, el museo deja de cumplir su función primordial que apunta al encuentro directo con el público”*.⁶⁵

Aquesta funció de comunicació implica també un valor social (del qual hem vist que n’és plenament conscient el Teatre Fortuny), el qual *“le obliga a trabajar para poner a disposición de la sociedad todos los conocimientos extraídos de sus colecciones para que sus miembros puedan aprovecharlas con la finalidad de estudio, educación o deleite. El museo debe transmitir a su comunidad todo aquello que la pueda enriquecer, no sólo a nivel intelectual, sino también emocional”*.⁶⁶

El museu ha de donar a conèixer els resultats de la seva activitat, per la qual cosa ha de dur a terme un seguit d’accions encaminades cap a aquesta finalitat.

---

⁶³ Valdés Sagüés. Maria del Carmen. *La difusión cultural en el museo: servicios destinados al gran público*. Gijón: Ed. Trea, 1999. p.37.

⁶⁴ id.,p.37

⁶⁵ id.,p.81

⁶⁶ id.,p.41

En el cas del Museu del Teatre cal tenir en compte un aspecte específic, la institució que hi ha al darrere: és un teatre amb una forta tradició i presència al seu entorn, que, mitjançant l'activitat que li és pròpia (representació d'arts escèniques) ja estableix una forta relació amb l'element que anomenem públic.⁶⁷

Caldrà analitzar la relació dels dos àmbits (teatre i museu) per allò que fa referència a les qüestions de comunicació i públic. Es tracta d'un dels reptes i aspectes més interessants del projecte de Museu del Teatre.

Partint de la perspectiva que l'existència d'un museu del teatre vinculat al Fortuny, a banda de tot el que s'ha anat dient i que és el veritable motiu de la seva existència, també pot resultar un element que pot potenciar l'assistència de públic al teatre (en general a la ciutat de Reus, i en particular al Fortuny), sobretot de cara al futur. Això serà així si es du a terme una tasca adequada de difusió tant del museu com del teatre.

4.1.3- Proposta.

4.1.3.1.- *Gestió de la Col·lecció*

a) Conservació i manteniment

La conservació i la documentació són dos aspectes fonamentals de les tasques d'un museu:

*“La función conservadora del museo es necesaria para que este pueda realizar el resto de sus misiones, ya que los objetos conservados son el testimonio del modo de vida anterior, de la historia de la comunidad que sólo puede ser rastreada en lo conservado. La investigación de las colecciones es imprescindible, es la que ilumina los objetos, nos revela su significado, nos guía en su selección para posteriores exposiciones, nos ofrece elementos de juicio para futuras adquisiciones, nos abre nuevos campos de conocimiento y, sobre todo, capacita al museo para iniciar la difusión a la sociedad de los valores de sus colecciones a través de diversos medios”.*⁶⁸

---

⁶⁷ Veure capítol.3.3.1.

⁶⁸ Valdes, 1999: p.38.

b) Descripció dels fons

El material del qual es disposa actualment es distribueix en dos espais, ambdós oberts al públic en general i als interessats a consultar el seu fons en particular. La seva existència no fa més que refermar la voluntat del Teatre Fortuny de conservar i difondre tot el material que la llarga història del mateix Teatre ha llegat i, també, de les donacions que s'han anat rebent, cosa que ens mostra que ens trobem davant d'una institució dipositària del passat i del present del teatre a Reus i, en general, a tot el país⁶⁹.

Aquest punt tracta de descriure els fons existents, en un altre apartat es farà referència al seu estat de conservació.

1.- L'Arxiu-Biblioteca

L'espai destinat a l'Arxiu-Biblioteca està ubicat dintre del mateix edifici del Teatre Fortuny de Reus, a la tercera planta⁷⁰. Es tracta d'un espai al qual es pot accedir per l'entrada del c/ de Boule (darrere de la Plaça del Prim).

La il·luminació és artificial (fluorescents centrats al sostre) encara que es disposa de finestres que donen a l'exterior. A la part central hi trobem una gran taula on es pot situar la persona interessada en accedir als fons que es troben dipositats en diversos mobles de fusta formats per prestatges tancats per portes de fusta i vidre (part superior) o bé únicament de fusta (part inferior). Hi ha també calaixeres de mida gran per guardar-hi cartells, plànols, etc.

Malgrat que no s'ha tirat endavant encara una política clara de descripció, catalogació i documentació dels fons dipositats a l'arxiu, es pot fer una primera aproximació a l'origen i contingut de les diferents col·leccions:

⁶⁹ L'arxiu del teatre recupera i conserva un fons documental des del 1882 fins a l'actualitat.

⁷⁰ Veure plànol de la seva ubicació dintre del Teatre a l'annex núm. 1

- *FONS ANTICS:*

El tipus de material que trobem en aquest bloc es presenta en suport paper i fotogràfic. Cal tenir en compte que es tracta de material de finals de segle XIX i principis del XX.

En general són fulls volants, dietaris manuscrits, tríptics, reculls de premsa, programes de mà, fotografies, cartells de pel·lícules, documentació comptable també manuscrita, etc. Ens trobem davant d'un material força heterogeni però que té com a nexa comú la seva relació amb totes les activitats que van tenir lloc tant al Teatre Fortuny com a d'altres espais escènics del municipi (Teatre Bartrina).

Aquests fons tenen dos orígens:

- a) Donacions de persones vinculades al Teatre Fortuny o aficionats.
- b) Tasca de recerca i recuperació duta a terme pel mateix Teatre Fortuny.

Atès que durant molts anys el Teatre Fortuny també va ser un cinema, existeix un material força valuós per entendre els inicis de la cinematografia al nostre país i la importància que va tenir per al lleure de moltes generacions. Així trobem: cartells, documentació oficial i de vegades relacionada amb la censura; anuncis, programació, etc.

- a) Col·lecció Teatre Fortuny

Es tracta del material generada al mateix Teatre i que està directament relacionat amb la seva activitat:

- Àlbums Recull de premsa:
  - Vol. I: 10 d'octubre de 1929 a 19 d'agost de 1930
  - Vol. II: 4 d'octubre de 1932 a 2 de febrer de 1923
  - Vol. III: 2 de febrer de 1932 a 2 d'octubre de 1932
  - Vol. IV: 4 d'octubre de 1932 a 1 de febrer de 1933
  - Vol. V: 2 de febrer de 1933 a 23 d'abril de 1934
  - Vol VI: 25 d'abril de 1934 a 28 de juliol de 1935
- Caixes "Dietaris anuals del Teatre Fortuny" (1947-1980)
- Llibreta "Registro general de pel·lículas" (Des de l'1 de febrer de 1930)
- Llibreta "Índex d'obres, autors, teatre i gèneres". 2 vols.
- Carpeta Societat "El Círcol" (1852-1988)
- Carpetes de cartells i fulls volants (1900-1979)
- Col·lecció de cartells de cinema.

- Fons fotogràfic: Està format per 10 àlbums amb fotografies d'actors i actrius que van actuar al Fortuny en la seva etapa anterior, són un bon retrat de l'evolució estètica en diferents èpoques històriques.
- Dietari d'una persona que es va dedicar, també durant la primera meitat del segle XX, a recollir, de totes les obres que es feien, els preus i la impressió del públic respecte a la funció representada.

Cartell, 1933

b) Col·lecció Òdena Blanchar

El Sr. Òdena Blanchar va ser un reusenc aficionat al teatre que va anar realitzant una gran tasca de recopilació i ordenació sistemàtica que va tenir com a resultat la creació del seu "Arxiu de Teatre i Música". La seva família va cedir-lo a l'Arxiu Històric Municipal de Reus, i, actualment, es troba en dipòsit a l'Arxiu del Teatre Fortuny.

El cas del Sr. Òdena és paradigmàtic per entendre la importància que té en l'origen de molts museus la tasca de col·leccionistes particulars moguts pel seu amor a la cultura i a la seva ciutat; tant el material guardat com el seu propi testimoni seran valuosíssims, en aquest cas, per a conèixer la història del Teatre a Reus⁷¹:

⁷¹ La mateixa existència actual de l'arxiu també neix de la voluntat d'una persona que va cedir la seva pròpia col·lecció i que ha impulsat la seva continuïtat, el Sr. Fargas, actual Gerent del Teatre: "En l'inici de la recuperació d'aquest fons documental cal esmentar la voluntat decidida de Josep Maria Fargas Cardenas, director-gerent del Teatre Fortuny, en impulsar la creació d'un marc idoni per a la conservació correcta de la documentació, l'Arxiu-Teatre Fortuny, i que, amb entusiasme i donant exemple ha cedit la seva pròpia col·lecció, ha fomentat el dipòsit de materials històrics, uns dispersos en col·leccions particulars i altres que s'haurien perdut per l'estat d'abandonament en què es trobaven". (MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, pp. 13-14.)

*“Lluís Òdena, reusenc, era treballador del Centre de Lectura. Llettraferit, autodidacte i aficionat al teatre, es convertí en un fidel minuciós col·leccionista de milers de programes i cartells de les representacions teatrals que es feien a Reus. Els relligà ordenadament afegint-hi sovint informacions complementàries com ara els autors de les obres, les estrenes, el nombre de representacions, etc. Publicà la sèrie de 12 articles titulada “El cincuantenari del Teatre Fortuny” al diari nacionalista Foment (1933), i l'article “El teatre català a Reus” a la Revista del Centre de Lectura (1934). Sense la seva exhaustiva tasca de recopilador de materials, la confecció d'aquesta història del Teatre Fortuny hauria estat molt més difícil i laboriosa”.*⁷²

Tot el que va anar guardant el Sr. Òdena, amb una veritable voluntat de cronista, es compon de material divers relacionat amb el teatre i també de diferents comentaris que anava escrivint en els àlbums que confeccionava, la qual cosa esdevé un important testimoni del paper del teatre dintre de la vida social d'aquesta època; no tan sols hi ha documents del Fortuny, sinó també de l'altre gran teatre reusenc, el Bartrina.

Aquesta col·lecció es distribueix de manera següent:

- Àlbums:
  - “El teatro de aficionados en Reus” (des de 1858)
  - “Listas de Compañías. El teatro en Reus” (1814-1894)
  - “Programas de Varietés de teatro y sociedades. Circos ambulantes. 1900-1920”
  - “Historial de los teatros Fortuny y Circo” (1929-1931)

- Quaderns:
  - “El teatro en Reus” (programes de mà)
  - “El teatro en Reus” (fulls volants”)

---

⁷² MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994, p. 13.

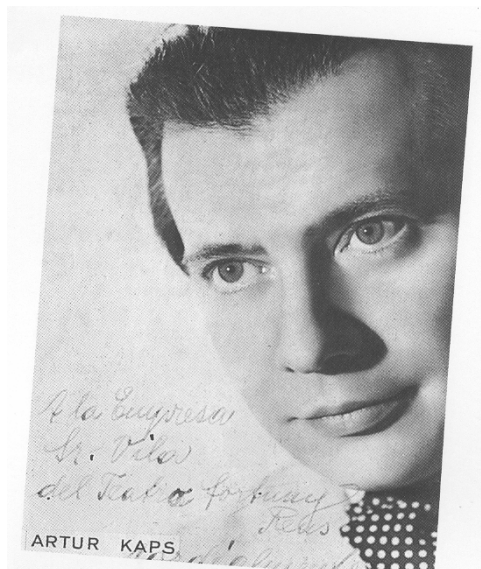

Programes, 1900

c) Col·lecció Vila Cardona:

Aquesta col·lecció està formada per caixes de fotografies i vuit àlbums. Aquests volums estan datats entre 1929 i 1958; recullen programes de mà compilats pels germans Vila Abelló, fills de l'últim empresari del Fortuny (Josep Vila Cardona), i cedits al Teatre. Ens trobem davant de documents valuosos per entendre, entre altres coses, quin tipus d'obres es feien, quines companyies venien a Reus, els actors principals, la qualitat de les funcions, en definitiva, l'abast d'allò que s'anomenava "teatre popular", etc.

Es tracta de la continuació del dietari manuscrit de la casa "Historial de Teatros Fortuny y Circo" que es va començar l'any 1929, que complementa una col·lecció d'opuscles, cartells i programes i una altra de retalls de premsa relacionats amb el Teatre Fortuny.

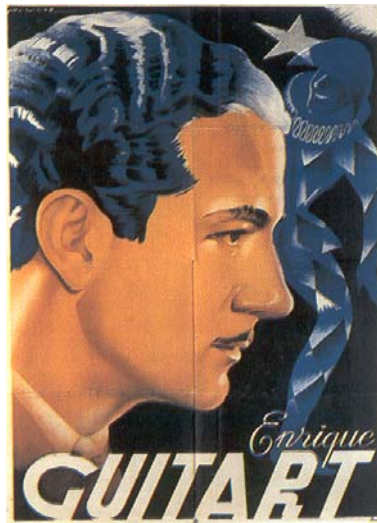

Fotografia de l'actor Artur Kaps (actuà al Fortuny entre 1947 i 1949)

d) Donació de la vídua de l'actor Enric Guitart

Enric Guitart fou un dels més importants actors de l'escena catalana (allò que s'anomenava un "primer actor") de principis de segle XX; va estrenar moltes de les obres dels autors més importants del moment, exercint també funcions de Director.

La seva vídua va cedir al Teatre Fortuny diversa documentació relacionada amb la carrera de l'actor: llibres, vestits, etc.

Cartell, 1960

e) Donació dels Germans Tricaz⁷³

Es tracta de fulls volants de la programació del Teatre Fortuny. Fan referència al període comprès entre l'any 1908 i 1927.

Programa, 1919

---

⁷³ Crític de premsa.

f) Llibres cedits per la Sra. Josepa Briansó.

Són llibres de gènere teatral, formen part del fons de la Biblioteca.

g) Donació del Sr. Miquel Buqué.

També són fulls volants, documentació diversa sobre les obres de teatre del Fortuny.

▪ *Fons moderns (reobertura del Teatre al 1988)*

En aquest apartat s'inclou tota la documentació recollida per l'actual gestió del teatre. Constitueix un molt bon testimoni de la represa i vitalitat del Teatre Català durant les dues darreres dècades del segle XX, arribant fins a l'actualitat. També servirà per fer estudis sobre diferents aspectes de la història de la darrera etapa del Fortuny. Aquesta voluntat de recollir de manera sistemàtica tota la documentació que genera la institució ha permès reunir un important fons, no només referent al Teatre Fortuny, sinó que és un material valuós per tal de conèixer altres associacions o grups amb qui ha tingut relació: l'Associació d'Espectadors de Teatre, L'Associació de Concerts, l'Institut Municipal d'Acció Cultural, les companyies que han treballat al teatre, les propostes d'espectacles que no han estat acceptades, però que es conserven, etc.

Aquests fons estan constituïts per:

- a) *Programació diària (1988-2001).*
- b) *Propostes d'espectacles oferts al Teatre Fortuny tot i que no s'haguessin arribat a representar. (1988-1997).*
- c) *Fotografies.*
- d) *Memòries de gestió i reculls de premsa (1988-2001).*
- e) *Cartells.*

Programa de mà, 1980

- **FONS D'ENREGISTRAMENTS VISUALS I SONORS.**

Recull enregistraments visuals (VHS) i sonors (cintes) de les obres de teatre, dansa, música, etc., representades al Teatre durant aquesta etapa posterior a 1982.

- **BIBLIOTECA.**

Com a reflex de la voluntat de treballar al voltant del fet teatral i oferir informació a tothom que hi estigui interessat, s'ha anat bastint una petita biblioteca a l'entorn de les Arts Escèniques. L'origen dels llibres que actualment en formen part són tant de les donacions del Departament de Cultura de la Generalitat com de particulars, com ara la de la Sra. Josepa Briansó, ja esmentada.

2.- “LES GOLFES”

L'altre gran grup de material del qual disposa el Teatre Fortuny són els objectes, unes tres-centes peces que actualment es troben exposades a l'espai anomenat “Les Golfes”, ubicat a la sotacoberta del teatre, damunt de la tercera planta.⁷⁴Algunes de les peces exposades serveixen d'il·luminació (focus, llums..), i el sostre està tancat amb bigues de fusta.

Les Golfes

A banda de la visió *in situ*, per tal de poder fer la descripció que segueix de la col·lecció dipositada i exposada a “Les Golfes”, he utilitzat els criteris i la descripció que la Tècnica del Servei de Museus del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va dur a terme entre l'any 2000 i 2001⁷⁵.

---

⁷⁴ Veure plànol ubicació en l'annex núm. 2

⁷⁵ CABALLERO, Montserrat. *Fitxes d'inventari de les peces que conformen la col·lecció del Teatre Fortuny. 2000-2001*. Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya [Document intern].

Les fitxes que va elaborar són d'una gran utilitat com a primer pas a l'hora d'inventariar i documentar tot el material, pas previ a qualsevol altra acció que vagi encaminada cap a la creació del Museu.

En aquestes fitxes apareixen uns camps que enregistren les diferents característiques de cada peça:

a.- IDENTIFICACIÓ

- 1) Classificació genèrica.
- 2) Nom de l'objecte.
- 3) Matèria.
- 4) Cronologia.
- 5) Descripció
- 6) Ubicació
- 7) Ús

b.- CARACTERÍSTIQUES

- 1) Tècnica
- 2) Títol
- 3) Dimensions: alçada, amplada, gruix i pes.
- 4) Decoracions
- 5) Autor (signat)
- 6) Data d'execució (datat)
- 7) Estat de Conservació (fitxa de taller)
- 8) Restauracions (data, autor, tractament)

c.- FOTOGRAFIES I DIBUIXOS: hi ha dibuixat cada objecte.

Cal tenir en compte que la classificació genèrica de cada peça pot induir a error en tractar-se bona part del material d'elements d'escenografia. Així, un objecte catalogat com d'ús personal (una botella de perfum), realment no tenia aquesta funció, sinó que era un element d'*atrezzo*, és per això que caldrà fixar-se en altres apartats com ara l'ús per tal de documentar cada element.

D'aquesta manera, podríem establir una **primera divisió temàtica** entre peces relacionades amb el cinema i amb el teatre.

▪ **Cinema:**

Ja s'ha vist que la llarga tradició del Teatre Fortuny inclou també la seva trajectòria com a sala d'exhibició de cinema, d'això també n'hi ha mostres en la col·lecció actual. Les peces d'aquest àmbit les situaríem bàsicament en la classificació "Eines i equips diversos". L'exemple més emblemàtic és la màquina de cinema de la Casa Gaumont datada a l'entorn de 1930, així com quatre focus de mitjan segle XX; a banda d'altaveus, bombetes de carbur, un suport de camera cinematogràfica, etc.

Material cinematogràfic. Camera, bovines, llanterna de projecció... (Casa Gaumont de París, 1908)

Aquest material es trobaria complementat amb molts testimonis documentals i gràfics dipositats a l'arxiu: cartells de cinema, fotografies, programes, ressenyes sobre els films exhibits, etc.

▪ **Teatre:**

Ens trobem davant d'un seguit d'objectes que s'han reunit en una col·lecció, l'origen de la qual es troba, moltes vegades, en la casualitat que s'hagin anat guardant i no s'hagin perdut fins al moment en el qual sí que hi va haver una veritable voluntat de conservació. Per això es tracta d'un grup heterogeni d'objectes, malgrat les classificacions que acabo de descriure. Hi trobem des d'una escultura de guix fins a un drap de la pols, des d'una guitarra fins una ampolla de colònia o de gasosa. L'existència d'un Museu del Teatre permetria avançar en les qüestions de conservació i documentació, superant la fase d'acumulació de tot el material del qual es disposa actualment.

Després d'un buidat de totes les fitxes es pot fer una classificació del material tenint en compte el seu ús dintre del teatre:

- 1) Objectes artístics
- 2) Objectes d'ús personal
- 3) Mobiliari
- 4) Instruments musicals
- 5) Accessoris
- 6) Eines i equips diversos
- 7) Peces creades ja com a elements escenogràfics

8) Equips de so, de cinema, elèctrics (antics)

Vegem-ne algun exemple, seguint aquesta tipologia, per tal de comprovar l'heterogeneïtat⁷⁶ del material:

▪ Objectes artístics

Diverses escultures femenines fetes en guix, un cartell de cartró també amb una figura femenina, un ram de flors fet en tela i cera, diversos gerros, un gravat acolorit emmarcat, la reproducció d'una pintura signada, un bust del General Prim, un bust de noia, una escultura de Diana i una peanya Rococó. També hi ha una cadira modernista i una cadira *Thonet* (1891).

▪ Elements d'ús escenogràfic:

- Mobiliari: un faristol, cadires, butaques, sofàs, cortines, taules.
- Accessoris: canelobres de bronze, aplics, una pissarra, estris de neteja, joguines, indumentària, maletes, baguls, botelles, caixes per a transportar begudes.
- Peces creades ja com a elements escenogràfics: cadires, tamborets, tres guitarres (taules harmòniques), una arpa, un telèfon.
- Objectes d'ús personal: objectes d'ús domèstic com tasses, plats, gots, sucres, cafeteres, copes, botelles de colònia, aspersors de perfum, taps, elements tèxtils.

Maletes i altres objectes diversos

Element escenogràfic.
Arpa

⁷⁶ Hi ha algun document entre aquesta col·lecció com ara algun fulletó, un diploma, etc., que, un cop determinat el seu valor, caldrà plantejar-se si aquest àmbit de "Les Golfes" és el seu espai més adient o bé s'hauria d'incorporar a l'arxiu.

- Eines i equips diversos

El teatre no només és un art de la representació, també implica tot un treball tècnic al darrere d'allò que veu l'espectador; d'aquesta part important del fet teatral també se'n troben testimonis a "Les Golfes" del Fortuny. Hi ha molt de material de diversa importància relacionat amb la vessant administrativa: des de talonaris, entrades, *tickets*, tinters, un secant, una gran quantitat de tampons, etc.

- Instruments musicals

A banda d'alguns instruments que s'han classificat com a elements d'escenografia, n'hi ha altres que s'han classificat, d'entrada, com a instruments musicals. Caldria aprofundir en aquesta diferenciació, potser seria qüestió d'ús, o bé, uns realment només tenien una funció escenogràfica i no eren instruments pròpiament dits, i els altres, realment van complir la seva funció en el Teatre.

Així, s'identifiquen com a instruments: un tamborí amb baquetes, un tambor i un melodió de finals de segle XIX i un acordió de finals de segle XIX.

Pel que fa a la cronologia de les peces, la majoria estan datades al segle XX, malgrat que no es pot establir exactament amb certesa; també n'hi ha algunes del segle XIX.

c) Estat de conservació

Tant l'Arxiu-Biblioteca com l'espai d'exposició anomenat "Les Golfes" es troben ubicats al mateix edifici del Teatre Fortuny.

Tal com ja s'ha esmentat, **l'Arxiu-Biblioteca** es troba al tercer pis i s'hi accedeix per un passadís a través dels camerinos. L'espai és prou ampli pel material que hi ha dipositat actualment. Aquest es distribueix en diferents mobles: calaixos del tipus que es fan servir per a guardar plànols on s'hi troben ubicats els cartells antics i altre material de mida gran, armaris tancats amb portes de vidre on hi ha els llibres, vídeos, cintes d'enregistrament sonor, llibres antics, etc.

Hi ha una voluntat de tenir cura d'aquest material de la millor manera possible tenint en compte els mitjans amb els quals es disposa⁷⁷.

Ens trobem davant de diferents materials molt fràgils. Per una banda tenim totes les fotografies, i per l'altra, el material més antic, en suport paper, el qual es troba relligat en uns volums que presenten fulls que poden deteriorar-se molt fàcilment, atesa la seva antiguitat i les característiques del material amb el qual els seus autors van anar compilant els fulls volants, les notícies de premsa, les seves pròpies anotacions manuscrites, etc.

L'espai central l'ocupa una gran taula on les persones interessades en consultar el material de l'arxiu i de la biblioteca poden realitzar les seves consultes. Per fer-ho cal que es posin en contacte prèviament amb la institució, la qual els facilita l'entrada a hores convingudes⁷⁸.

L'espai de "Les Golfes" rep el seu nom, perquè està situat precisament en la part superior del Teatre Fortuny. Es tracta d'una petita sala allargada i dividida en dues parts; la primera on estan situades les peces i la segona, a manera de passadís, per on va passant el visitant

---

⁷⁷ Actualment aquests mitjans són escassos i es limiten a tenir la documentació, fotografies, llibres, en els diferents armaris de fusta disposats a l'espai de l'Arxiu-Biblioteca. Tot el material fotogràfic es troba dintre d'àlbums, també hi ha uns calaixos grans especials per a guardar cartells, plànols, etc. (veure il·lustració).

⁷⁸ No existeix un horari d'atenció al públic establert perquè no hi ha ningú específicament dedicat a l'Arxiu-Biblioteca. La persona interessada en accedir-hi s'ha d'adreçar al Teatre Fortuny i exposar els motius del seu interès en consultar els fons, aleshores se li facilita l'entrada en horari d'obertura de les oficines del Teatre (de 10 h. a 14 h. i de 17 h. a 20 h).

(la Col·lecció que es troba en aquest espai és accessible en el marc de les visites guiades que es fan a escoles, grups, particulars, etc.).⁷⁹

Tot i el poc espai del qual es disposa per tal de mostrar aquestes peces, el problema més greu de la seva actual ubicació és la qüestió de la conservació. Per tal de fer una primera aproximació, també ens servirem de la informació que es pot extreure de l'inventari realitzat per una Tècnica del Servei de Museus del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya⁸⁰ atès que hi havia dos apartats de les fitxes dedicats a la qüestió de la conservació:

Estat de conservació:

- **Excel·lent:** Un 1,62 % de la col·lecció.
- **Bo:** Un 47,25 % de la col·lecció.
- **Regular:** Un 33,33 % de la col·lecció.
- **Dolent:** Un 16,83 % de la col·lecció.
- **Pèssim:** Un 0,97 % de la col·lecció.

Ja que moltes vegades les xifres poden no ser un reflex exacte de la realitat, cal matisar i aclarir aquesta estadística que únicament pretén oferir una visió de conjunt per fer-nos una composició de lloc de la situació en què es troba la col·lecció i per tal de justificar la proposta d'intervenció per allò que fa a la conservació i a la restauració.

Veiem en primer lloc que, des d'una perspectiva general, hi ha la meitat de la col·lecció (un 51,13%) en un estat de conservació regular, dolent o pèssim, corresponent el percentatge més elevat a la categoria de regular.

Si ens aproximem una mica més a les xifres podrem veure que el percentatge de peces en bon estat disminuiria si es classifiqués en un sol bloc molts dels objectes que s'han numerat per separat, però que es tracta d'elements de vaixel·la o botelles, etc. Si valorem les peces

---

⁷⁹ En aquest moment no es disposa de cap servei específic destinat a la difusió ni tampoc cap Departament de Didàctica. El que existeix és una voluntat clara d'oferir aquests serveis en la mesura que els sigui possible; actualment només hi ha una persona que es dedica a les tasques que poden tenir relació amb aquests aspectes però no com a funcions úniques i específiques. Es tracta de l'Auxiliar de Gestió (Neus Miró). (veure organigrama de la institució al Capítol. 3.3). Un exemple el trobem en les visites escolars: primer hi ha una reunió amb els mestres interessats on se'ls fa la mateixa visita que als estudiants per tal que puguin preparar l'activitat a l'aula, i després s'acull als estudiants, tot fent-los diferents explicacions relacionades amb el recorregut pel Teatre. Tant la visita als professors com als estudiants la comenten la Neus Miró i altres treballadors de la Institució que duen a terme tasques tècniques (llum, so, etc.)

⁸⁰ CABALLERO, Montserrat. *Fitxes d'inventari de les peces que conformen la col·lecció del Teatre Fortuny. 2000-2001*. Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya [Document intern].

que es troben en un estat regular, dolent o pèssim hi trobarem la majoria d'instruments, molts elements escenogràfics, mobles, la màquina de cinema i el suport (regular), molts dels objectes d'art, els elements tèxtils, etc. És a dir, a priori, les peces més susceptibles d'oferir interès de cara a un futur museu i al seu projecte de difusió de les Arts Escèniques.

A banda de les condicions de l'espai on es troba actualment la col·lecció abans descrita, cal tenir en compte la fragilitat del tipus de material de la majoria de les peces, així com els problemes específics que s'assenyalen en les fitxes de l'inventari. De ben segur que un estudi en profunditat, fet per especialistes en restauració, ens plantejaria tots els problemes així com la seva possible solució.

Hi trobem força peces de mobiliari on domina la fusta amb pigments, amb elements de metall com ara ferro, bronze, llauna...; alguns elements fets amb vímet; també molts objectes de vidre i de pisa o de porcellana, elements de ferro; les escultures són de guix, hi ha gerros d'alumini d'estany, alguns elements tèxtils (seda, tela de sac, cotó, cuir, etc.); ens trobem amb elements escenogràfics de cartró. És a dir, una gran quantitat de materials, tots molt sensibles al pas del temps i a les condicions ambientals, que actualment presenten problemes com els següents:

- Hi ha algunes peces que pateixen Biodeterioració activa, que pot afectar tot l'objecte o bé només una part.
- Oxidació dels metalls com ara el ferro, el plom, etc. Cal afegir que si una peça (per exemple, de fusta) està en contacte amb algun element metàl·lic, i aquest està rovellat, pot resultar danyada.
- Problemes de brutícia i d'acumulació de pols que requereixen d'una neteja en mans especialitzades.
- Manca d'algunes parts de les peces que component un objecte.
- Deteriorament motivat per l'ús de la peça en el seu moment: ratllades, cops, desgast, taques.
- Esquerdes.
- Algunes teles es troben brutes i tacades, desfilades, descolorides.
- Problema de corcs en algunes peces.
- Les escultures policromades i decorades presenten pèrdua del pigment i del guix en diversos punts.

d) Primeres intervencions

El projecte de Museu del Teatre ha de contemplar, amb anterioritat o de forma paral·lela, tot un seguit d'intervencions relacionades amb la conservació i la documentació que contemplin, així mateix, una revisió i manteniment periòdics.

- Preservació del material.

Cal tenir en compte que les institucions que gestionen col·leccions, sigui quines siguin les característiques d'aquestes, són responsables no només de reunir, interpretar i exhibir materials significatius, sinó que també han de fer-se càrrec de la preservació, la seguretat i l'accés a llarg termini a aquests materials. La preservació ha de ser un element integral de la missió d'una institució patrimonial i la planificació de la preservació ha d'ocupar un lloc preeminent en el seu pla estratègic global.⁸¹

Ja hem esmentat els problemes que presenta l'estat de conservació dels objectes dipositat a "Les Golfes", però, a banda del contingut, s'ha de tenir en compte també el continent, és a dir, si el lloc on està disposada la col·lecció es troba en condicions d'acollir-la.

Una altra qüestió serà si es decideix traslladar la col·lecció a un altre indret i si es troba un nou espai per al futur Museu del Teatre; de tota manera, si ens cenyim a la situació actual, caldrà encarregar un estudi que avaluï l'estat de "Les Golfes", a simple vista, es poden destacar, sobretot, les qüestions d'humitat (filtracions d'aigua a les parets) i de llum (il·luminació poc adequada).

Tot i que potser no sembli tan prioritari com la qüestió de "Les Golfes", caldrà també analitzar les condicions que actualment reuneix l'Arxiu-Biblioteca. Partim d'un material molt sensible: el paper (cal tenir en compte també els cartells antics i moderns) i la fotografia; sense oblidar, en una visió més de futur, la conservació del material visual i sonor que es va conservant i que és especialment interessant a l'hora de plantejar-se la difusió de les Arts Escèniques, en general, i de l'activitat del Teatre Fortuny, en particular.

---

⁸¹ DD.AA (1999). *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. [en línia]. URL <<http://www.nedcc.org/spplam/contents.htm>>. Darrera actualització el 26 d'abril de 2001. [Consulta el 23 de setembre de 2002]. Es tracta d'un bon manual publicat en línia pel *Northeast Document Conservation Center*, una organització sense finalitat de lucre dedicada a la preservació de materials de biblioteques i arxius dels EEUU i que es troba traduït al castellà.

A l'arxiu hi trobem documents importants per a la història del Fortuny i del teatre en general, i tenen molt de valor; a més, cal tenir en compte que molts han estat cedits al teatre per persones interessades en què aquests testimonis perdurin; amb l'objectiu que la Institució en tingui cura. Cal posar especial atenció a la qüestió de la conservació d'aquest material. A més, s'ha de tenir en compte que si es mostra una bona política de restauració i de conservació preventiva, això pot afavorir encara més la recepció de donacions o cessions; no només d'aficionats al teatre, sinó d'actors, actrius, autors, etc. , tal i com ja està succeint. Es tracta, doncs, d'una visió de futur no només de conservació del que ja es té sinó de consolidar la recepció de material procedent de donacions.

- La conservació preventiva

Un cop avaluada la problemàtica actual i posades les mesures oportunes per tal d'arribar a una situació correcta, la millor manera de tenir cura d'una col·lecció és disposant d'una política de conservació preventiva, la qual cosa implica que es realitzin diagnòstics periòdics d'avaluació de l'ambient tant de "Les Golfes" com de l'Arxiu.

Aquesta visió de futur que implica la prevenció, no només és beneficiosa per a la col·lecció sinó que, a la llarga, resulta més econòmica de cara a la despesa que la institució haurà d'invertir en restauració si no es van mantenint les condicions adequades i si no es fa un seguiment de l'evolució de l'estat de conservació del material de la col·lecció:

"Desde el punto de vista de la eficacia en relación con el costo, el cuidado preventivo es mucho más barato que los tratamientos de conservación que deben efectuarse cuando se ha dejado que el deterioro alcance niveles excesivos. Incluso los recursos más escasos pueden aprovecharse de manera de lograr óptimos resultados si los administradores, los encargados de las colecciones, los conservadores, los científicos y los usuarios de las colecciones trabajan en conjunto para volver más lento el deterioro en vez de acelerarlo. El cuidado preventivo adquiere particular importancia dado que los documentos, además de su valor de investigación y probatorio, pueden contener información intrínseca, la cual puede llegar a destruirse por el deterioro o aun por el necesario tratamiento de conservación"⁸².

També caldrà analitzar els mètodes d'emmagatzematge i les pràctiques de manipulació dels documents, aspectes ambdós que tenen una relació molt directa amb la vida dels

---

⁸² DD.AA. (1995). *Como rescatar registros, Como reconocer los problemas de la conservación de documentos en las colecciones de investigación*. [en línia]. Guió del vídeo creat per l' *Smithsonian Center for Materials Research and Educations (SCMRE)* sobre la preservació de documents. URL <http://www.geocities.com/emuseoros/Docs/conserv_docs.htm >[consultat el 20 d'agost de 2002].

documents o de les fotografies. També s'ha de tenir una cura especial amb els llibres, sobretot amb els més antics; la documentació relligada en volums per part dels seus mateixos autors ha d'estar analitzada especialment, així com els materials amb els quals es van enganxar els diferents fulls, el seu estat de conservació, etc. Hi ha sistemes que preserven millor aquests exemplars, com ara caixes individuals, estoigs protectors, etc. S'ha de fer esment, també, de l'heterogeneïtat de material d'aquests àlbums relligats pels seus autors: manuscrits, retalls de premsa, papers enganxats, etc.; això complica la seva preservació atès que estan formats per una varietat de components i de mitjans; tenen superfícies que sobresurten, parts mòbils, alguns són força fràgils.

L'actual disposició dels cartells i el material de més dimensions en calaixos especials és una decisió encertada, enrotllar els papers de mida més gran pot ser perjudicial.

Altres materials fràgils que trobem a l'arxiu, dintre de moltes compilacions relligades, són els retalls de diari, sobretot els més antics, datats a finals del segle XIX i durant la primera meitat del segle XX. En aquest cas, el valor intrínsec d'aquests documents resideix sobretot en la informació que incorporen, més que no pas pel valor del suport (que tampoc cal deixar de banda); per tant, caldrà plantejar-se – con en la resta de material en suport paper - la seva fotocòpia, microfilmació i digitalització; però d'aquesta qüestió ja ens n'ocuparem més endavant⁸³.

No hem d'oblidar, per acabar, els documents fotogràfics que integren la col·lecció i que són abundants. Actualment es troben recollits en àlbums de plàstic, la qual cosa fa que no calgui manipular les fotografies en cas que siguin mostrades o consultades, reduint-se la possibilitat de deteriorament, caldria, però, assegurar-se que aquest plàstic no tingui entre els seus components el clorur de polivinil que seria perjudicial. Les fotografies que estiguin muntades en cartolina hauran de ser tractades amb una cura especial per tal d'evitar que el suport de cartró es pugui trencar, cosa que danyaria la fotografia.

Per tal d'acomplir amb aquest aspecte central de la missió de la institució, tant si es materialitza el projecte de Museu del Teatre a curt termini, com si no, el Teatre Fortuny no disposa dels mitjans necessaris per tal de dur-lo a terme, per tant haurà de recórrer a l'assessorament extern i a cercar suport tant a nivell tècnic com de finançament⁸⁴.

---

⁸³ Veure 4.2.3.1.

⁸⁴ Centre de Restauració de Béns Mobles de Sant Cugat del Vallès. (Generalitat de Catalunya).

e) Registre i documentació del material

Pel que fa als objectes existents a “Les Golfes”, ja s’ha ressenyat l’existència d’un inventari en fitxes realitzat per una Tècnica de la Generalitat de Catalunya. A partir d’aquí, s’ha de fer una revisió d’aquest inventari i catalogar la col·lecció, fotografiar totes les peces, assenyalar la seva ubicació i donar a cadascuna un número de registre que es correspongui amb l’inventari i que marqui cada peça. L’objectiu final és conèixer en cada moment la situació dels objectes que formen part de la col·lecció. Cal fer esment a la importància de la digitalització del fons i del catàleg, la qual cosa s’haurà de fer en coordinació amb els Serveis de Museus i de Documentació de la Generalitat de Catalunya⁸⁵.

Pel que fa a l’arxiu i a la biblioteca s’ha dut a terme un procés d’informatització, però tot i que sí que es porta un registre d’entrada del material procedent de donacions, el material que va arribant en forma de llibres, revistes, etc., no es troba registrat ni catalogat.

No es pot tirar endavant el projecte de musealització sense aquest treball previ de documentació. Cal que tot estigui perfectament ordenat i catalogat, cal saber on és cada peça, cal buidar tot el material que existeix a la biblioteca i a l’arxiu, seguint els sistemes ja establerts per fer-ho, segons les normes existents⁸⁶, etc.

S’hauria de fer un treball de recerca per tal d’aprofundir en l’origen, la procedència i el significat de les peces de la col·lecció, sobretot de les que es considerin més significatives o de més valor, sempre que això pugui ser possible. Tenint en compte l’origen de la presència d’aquests objectes en la col·lecció, sembla que aquesta seria una tasca prou difícil, però no s’ha de deixar de banda atès que la catalogació dels objectes és una part important del procés de documentació, el qual ens ha de portar a conèixer més profundament cada objecte. És també una eina útil de cara a l’establiment del seu valor intrínsec o d’establir el seu paper dintre de la col·lecció (potser un objecte valor per ell mateix, però ens pot servir per explicar alguna cosa relacionada amb allò que volem dir en el museu).

Caldrà cercar el suport d’altres institucions per tal de dur a terme aquesta tasca tan important, en aquest sentit podem fer referència al programa informatitzat que la Generalitat utilitza per tal de dur a terme la catalogació, creat amb l’objectiu de procedir d’una manera

---

⁸⁵ Aquesta qüestió serà tractada en el capítol destinat a l’aplicació de les TIC al projecte de Museu del Teatre. (Veure 4.2.3.1).

⁸⁶ Per tal de conèixer allò que està establert a Catalunya pel que fa a la documentació es pot consultar: Museu Documentació. (1995) Barcelona: Servei de museus de la Generalitat de Catalunya. Aquí es poden consultar el model de fitxa d’inventari i les dades que cal tenir en compte per tal de registrar el material, etc.

racional a la conservació, protecció i valoració de les col·leccions dels museus; es tracta del D.A.C (Documentació Assistida de Col·leccions), i pot ser utilitzat per tots els museus que ho sol·licitin.

Tot aquest procés ja es contempla en la memòria de gestió de l'any 2001 elaborada per la Gerència del Teatre, on, a partir de l'inventari, s'especifiquen les passes que cal seguir fins arribar a l'objectiu final que és la creació d'un Museu del Teatre⁸⁷:

I.- L'inventari:

a) És l'eina bàsica a partir de la qual es poden seleccionar les peces per a:

- 1) Fer una exposició.
- 2) Plantejar treballs de conservació o restauració de la col·lecció en general.
- 3) Per a qualsevol treball d'investigació o difusió sobre:
  - a. El Teatre Fortuny en particular
  - b. El món del teatre en general.

a) Estructurat en fitxes, facilita el treball dels gestors de la col·lecció:

- a. Per tipus de peces
- b. Per ubicació
- c. Per l'estat de conservació de l'objecte.

II.- Treball de documentació topogràfica de la col·lecció que permetrà conèixer amb exactitud la localització de l'objecte⁸⁸.

4.1.3.2.- Difusió i recerca

Un projecte de Museu del Teatre que es realitzi de nova planta ha d'aprofundir el màxim en els aspectes de la difusió que s'han esmentat en el marc teòric.

---

⁸⁷ FARGAS, Josep Ma. *Memòria de Gestió*. [document intern]. 2001, p. 10.

⁸⁸ Fargas, Josep Ma. *Memòria de Gestió del Teatre Fortuny*. any 2001. M'ha semblat interessant reproduir aquest fragment de la memòria per tal d'exemplificar que s'és conscient que cal una tasca prèvia a la materialització del museu i que aquesta tasca està relacionada amb aspectes tan importants com són la restauració, la conservació, la documentació, etc., aspectes, per altra banda, íntimament lligats a les funcions mateixes dels museus. Tot i això, he volgut situar-los en aquest apartat previ al tractament de la qüestió del museu per tal de reforçar aquesta idea que cal treballar un seguit de qüestions fonamentals abans d'encarar la qüestió del museu; a més, en cas que no s'arribés a tirar endavant el projecte, no deixaria d'existir la necessitat de tirar endavant totes les tasques relacionades amb aquests aspectes perquè són d'obligat compliment si es vol tenir cura de la col·lecció i el material del qual es disposa actualment. Caldrà plantejar-se també la possibilitat que algunes d'aquestes tasques es puguin dur a terme de manera paral·lela, o no, amb el desenvolupament del projecte museològic i museogràfic.

Des de la perspectiva d'un museu com a eina de comunicació entre la institució i el públic en el marc de la seva vocació de servei a la societat, sota el paraigua del concepte de difusió es poden incloure un seguit d'accions i d'activitats, moltes de les quals, ja s'han anat duent a terme en el marc de les activitats del Teatre Fortuny descrites anteriorment: educació, comunicació, turisme, etc.⁸⁹

Recollint tot el que s'ha anat fent fins ara, un Museu del Teatre serviria per articular tota aquesta tasca, aprofitaria la seva significació per posar en contacte les diferents institucions relacionades amb el món del teatre de la ciutat, fonamentant "encara més i de forma decidida, a la ciutat de Reus com a centre d'interès del teatre i de les arts escèniques".⁹⁰

És a dir, el Museu del Teatre seria el nexa d'unió de tot allò que ara s'està duent a terme en diferents àmbits: La programació del Teatre, les activitats al voltant del Teatre i tot allò que té lloc a la ciutat en relació amb aquest món. L'abast i l'àmbit, però, aniria més enllà de l'estrictament local.

Alguns exemples són significatius. Aquest és el cas de la tasca pedagògica que fins ara s'ha limitat a les visites guiades dels escolars al teatre. Amb el Museu es podria articular un espai per a tallers, els quals es podrien fer de manera coordinada tant amb temàtiques relacionades amb les Arts Escèniques com, en acció coordinada, amb les representacions per a infants que es desenvolupen al Teatre Bartrina (més especialitzat en oferir programació específicament destinada a infants, en el marc de les activitats organitzades des de l'Ajuntament).

Un segon exemple el trobem en tot allò que fa referència a la relació entre públic i teatre. Els fòrums es podrien vincular al Teatre i al Museu, tant a les representacions puntuals com a les exposicions temporals, així com a la col·lecció permanent.

Una tasca prèvia seria l'establiment d'uns objectius de difusió que es basessin en una anàlisi dels destinataris als quals aniria adreçat el Museu (característiques, edats, etc.). A partir d'aquí, s'hauria de treballar al voltant de la informació, la publicitat i la relació amb els mitjans de comunicació, alhora que s'haurien d'articular serveis d'informació al Museu, d'acollida del públic, la possibilitat d'una botiga, etc.

---

⁸⁹ Veure Capítol 3.

⁹⁰ FARGAS CARDEÑAS, Josep Ma. *Museu del Teatre a Reus*. [document intern]. Proposta aprovada per l'Assemblea General del Patronat de la Fundació Teatre Fortuny de Reus del dia 9 de juny de 2000.

L'existència d'un Teatre vinculat al Museu, així com una gran experiència a l'hora d'organitzar activitats, facilitarà molt aquesta tasca.

En segon terme hem de fer esment a la documentació i a la recerca, els altres grans aspectes que cal tenir en compte si volem un museu que vagi més enllà del gaudi i la conservació. Els museus han de garantir l'accés als fons documentals, més encara, si compten amb el material que el Teatre Fortuny té al seu arxiu i a la seva biblioteca; un material que es veurà incrementat de ben segur, si tenim en compte allò que s'indica al projecte de museu: "Ens consta un creixent interès per part d'artistes rellevants i col·lectius escènics importants d'aportar objectes i documents significatius, en forma de donació o bé de dipòsit, quan existeix garantia de conservació i divulgació del seu valor"⁹¹.

Aquestes paraules ens porten a proposar que, en el marc de la creació del Museu del Teatre, la institució es plantegi l'articulació d'un centre de documentació en aquest mateix equipament, el qual serviria per assolir, entre altres, els objectius següents:⁹²

1. Recopilar i transmetre la informació dipositada al seu fons per tal de complir les funcions de documentació i transmissió de coneixement.
2. Fer realitat la idea de dret a la documentació, més enllà del museu, contribuint a la protecció del patrimoni documental i posant a disposició dels ciutadans un nou servei que posi en comunicació el museu amb el seu públic.
3. Afavorint el desenvolupament de projectes de recerca fomentats per la mateixa institució (tal i com ja s'ha fet des del Fortuny), així com recollint les iniciatives provinents d'una àmplia tipologia de possibles usuaris: membres del personal del museu, investigadors per compte propi (doctorands, estudiants universitaris, erudits, etc.), entitats investigadores (universitats, etc.), empreses interessades en patrocinar activitats del museu, entitats financeres, empreses que desitgin utilitzar imatges del fons fotogràfic del museu, etc.

Amb la posada en marxa d'un centre de documentació, el museu esdevindria un intermediari entre la informació i els seus usuaris, i tot el treball de recerca que es generaria al seu

---

⁹¹ FARGAS, Josep Ma. *Museu del Teatre a Reus*. [document intern]. Proposta aprovada per l'Assemblea General del Patronat de la Fundació Teatre Fortuny de Reus del dia 9 de juny de 2000, p. 4.

⁹² CASTRILLO Aguilera, Luís (1999). "El Centro de Documentación de un museo: una propuesta teórica". Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999. URL < <http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/cendoc.html> > [Consultat el 19 d'agost de 2002].

voltant també aniria incrementant els fons documentals de l'arxiu, incorporant tots els treballs que es vagin realitzant.

Per tal de desenvolupar aquest projecte caldria destinar recursos, tant materials com humans, al Centre de Documentació, al qual s'hi incorporaria l'actual arxiu i la biblioteca, havent-se, així mateix, de tenir cura en anar augmentant la col·lecció. També seria interessant posar a disposició dels usuaris un punt de connexió a internet.

4.1.3.3.- L'exposició de la col·lecció permanent.

En aquest moment encara no s'ha trobat l'espai adient on s'hauria d'instal·lar el futur Museu. Cal tenir en compte que cap espai de l'actual Teatre Fortuny té un accés directe a l'exterior; per exemple, l'espai "Les Golfes" està ubicat precisament en la part superior del teatre, el seu accés és complicat i, a més, existeixen barreres arquitectòniques per a les persones amb disminució. Aquest fet limita poder oferir un plantejament més pràctic que teòric; malgrat això, es poden establir algunes línies de treball.

Cal partir de la perspectiva que el discurs expositiu és una de les principals eines de comunicació amb el públic i a més, cal tenir en compte que ha d'estar d'acord amb els plantejaments museològics i els objectius que s'hagi marcat la institució.

Utilitzant el document existent de projecte de Museu del Teatre, es pot establir un primer apropament al discurs expositiu:

a) **Les Arts Escèniques:** El Teatre Fortuny ha estat escenari de manifestacions artístiques relacionades amb totes les arts escèniques, així com de cinema, etc. Per tant, també s'ha de tenir en compte el museu en relació a les arts escèniques i al fet teatral en general.

b) **Les Arts Escèniques a Catalunya:** Per la seva història i paper dintre del teatre a Catalunya, per molt del material que en aquest moment ja té dipositat en els seus fons i per la política que es pretén seguir de foment de donacions o dipòsits relacionats amb el teatre català caldrà també tenir present en el discurs museològic i museogràfic, l'evolució i característiques de les arts escèniques al nostre país.

c) **Reus Ciutat de Teatre:** La tradició històrica i el paper actual del Teatre Fortuny emmarcada en la ciutat de Reus i la seva comarca. La qual cosa fa que s'hagi d'incloure també els altres teatres reusencs, associacions, grups de teatre, etc.

d) **El Teatre Fortuny de Reus:** Malgrat la vocació d'anar més enllà de la pròpia institució, no hem d'oblidar que molta part dels objectes i del material que actualment es conserva fan referència a la tradició històrica del Teatre Fortuny. Així mateix, el valor que poden tenir algunes de les peces conservades està força lligat a la mostra d'aquesta tradició, un valor que serà molt més apreciat pel públic que acudeixi al teatre des de la curiositat de conèixer, però també, des de l'estima a una institució molt arrelada a la ciutat.

Un cop establertes aquestes línies mestres caldrà també establir com volem que sigui aquesta exposició, és a dir, quina reacció del públic podem obtenir. Entre les classificacions que s'han establert referent als tipus d'exposicions, es pot destacar la que diferencia entre: l'emotiva, la didàctica i la de divertiment o entreteniment⁹³. El Museu del Teatre hauria de tenir en compte tots aquests aspectes, és a dir, es cercarà provocar un sentiment en el públic (pensem que molts dels visitants tindran vincles amb el fet teatral, o amb el Teatre Fortuny, per la qual cosa la funció evocativa també hi serà present), es treballarà en els aspectes pedagògics del museu i, finalment, no s'ha de renunciar a què l'espectador s'ho passi bé mentre recorre la instal·lació.

Per allò que fa a l'exposició dels objectes s'ha de tenir en compte que la immensa majoria tenen valor en funció d'allò que ens diuen sobre diferents aspectes del teatre (recordem les parts del discurs expositiu abans descrites), per la qual cosa s'haurà de dissenyar l'exposició per tal que "parlin", per tal que comuniquin informació a l'espectador. Per això ens pot servir posar en relació tot el material disposat a "Les Golfes" amb els documents, fotografies, cartells, etc. que hi ha a l'arxiu. A més, caldrà disposar espais per a realitzar activitats relacionades amb allò que s'explica al museu: petites representacions, projecció de vídeos, xerrades, tallers per a infants i joves, etc.

La disposició de les peces i del material haurà de recrear diferents aspectes del món teatral: la creació, l'assaig, la dansa, l'òpera, etc. És per això que serà molt positiu poder interrelacionar recursos de so i d'imatge.

A l'hora de materialitzar el discurs expositiu caldrà distribuir l'espai en els diversos àmbits a través dels quals s'anirà explicant aquest discurs, el qual haurà de ser l'eix transversal de l'exposició. La tria d'aquests àmbits estarà en funció del missatge que es vulgui transmetre i de l'espai del qual es disposi. Es podrien dividir entre els diferents gèneres escènics: òpera, teatre, dansa, etc., i, a partir de cadascun, contextualitzar cada peça amb un moment històric, amb l'evolució del teatre a Catalunya, etc. Una altra opció podria partir d'un discurs

---

⁹³ HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Francisca. *Manual de museología*. Madrid: Síntesis, 1994, p. 204.

que tingués com a fil conductor la successió de diferents moments històrics i, a partir d'aquí, relacionar cada època amb uns determinats gèneres o aspectes del món de les arts escèniques més concrets.

El material que es troba al Fortuny ens ofereix un ampli ventall de possibilitats, així com de diferents lectures; integrant en el discurs del teatre altres aspectes com ara la societat, la història, la literatura, etc.

4.2.- APLICACIÓ DE LES TIC AL PROJECTE DE MUSEU DEL TEATRE

4.2.1.- Marc Teòric.

Actualment la xarxa i internet estan adquirint una importància creixent en tot allò que fa referència als museus i als centres patrimonials. Malgrat l'endarreriment que porta el nostre país respecte a d'altres experiències internacionals, cada cop més es fa imprescindible aplicar les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (en endavant TIC) a tot projecte patrimonial, esdevenint el vehicle fonamental per a donar a conèixer el museu; tant els seus serveis com la seva col·lecció, i fer-ho a una escala fins ara impensable perquè des de qualsevol indret del món; des d'un àmbit més proper o més llunya, algú es pot posar en contacte amb la institució.

Actualment una de les línies que està tenint un desenvolupament més gran en la investigació sobre patrimoni és la recerca relacionada amb aquest àmbit.⁹⁴ El desenvolupament de les TIC ha vingut a donar suport a la teoria museològica que concep el museu com quelcom més que un espai on s'exposen les peces de la col·lecció; el museu esdevé un centre de generació, interpretació, i comunicació de coneixement, la qual cosa influeix directament en la relació amb el seu públic.

En aquest sentit, un dels aspectes que cal remarcar especialment és la qüestió de l'objecte com a element de comunicació, actualment *"nos encontramos ante un proceso de cambio en donde los montajes convencionales en los que se primaba al objeto por si mismo han dado paso a montajes donde la voluntad de transmitir no reside tanto en la muestra de la pieza en sí, sino en lo que ésta es capaz de comunicar y en cómo transmitirlo al público; y es en este punto donde actúan las nuevas tecnologías"*⁹⁵.

L'aplicació de les TIC als museus afecta pràcticament tots els àmbits i funcions d'aquestes institucions. Ens centrarem, però, en la divulgació, la documentació i la difusió. Les TIC

---

⁹⁴ Organismes tan importants com l'ICOM, la UNESCO, la Unió Europea han apostat fortament per l'anàlisi de la implementació de les TIC en el patrimoni i el seu desenvolupament a les diferents institucions, des dels grans museus fins els més petits. Al nostre país, tot i que encara no ens trobem als nivells de països com Canadà o altres de la Unió Europea, hi ha línies de recerca importants, una mostra d'això la trobem en el Projecte Òliba de la Universitat Oberta de Catalunya (www.oliba.uoc.es).

⁹⁵ GOMIS, Mariví (2000). "Hacia experiencias digitales". [en línia]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL <<http://www.infonomia.com/tematicas/index.asp?idm=1&idrev=11&num=4>>.

juguen un paper clau per tal de donar resposta als reptes de futur que tenen plantejat els museus en dos àmbits tan importants com són la investigació i la difusió, a través, d'eines com internet, els productes multimèdia, etc., el patrimoni pot ser presentat, analitzat i divulgat molt més fàcilment i amb un ressò extraordinari.

Tot aquest procés que s'està duent a terme es troba emmarcat en l'evolució de la concepció de museu que s'ha anat produint i a la qual li escau molt bé tot allò que les TIC poden oferir, així, "El concepte occidental de museu, desenvolupat a partir del segle XVIII, es va semblar durant molt de temps a la idea de magatzem-exposició d'obres d'art o col·leccions arqueològiques, amb un volum de material inabastable pels sistemes de registre tradicional; aquesta mancança ha començat a ser resolta en els darrers anys, malgrat que no amb l'amplitud i els mitjans que serien desitjables"⁹⁶. El futur Museu del Teatre no hauria de ser una acumulació d'objectes sobre les arts escèniques sinó que s'hauria de caracteritzar pel seu dinamisme, interactivitat, perquè tracta una matèria que també ho és; les Arts Escèniques i, per això, cal proposar-se la seva virtualització.

Malgrat que es parli de virtualitat com allò no real, en l'àmbit en el qual ens movem cal una connexió, ni que sigui a nivell de transmissió de coneixement, amb la realitat que volem explicar. Ni allò més allunyat del món real (una reconstrucció virtual d'alguna cosa que no existeix) deixa d'estar-hi lligat, perquè esdevindrà una eina de comunicació que respon a objectius sempre relacionats amb la transmissió de coneixements⁹⁷. Així, ens interessarà sobretot com podem aplicar les TIC a l'objectiu de "crear, compartir i conservar el coneixement cultural"⁹⁸; entre aquestes aplicacions hi trobem⁹⁹:

- a) **Xarxes d'intercanvi i investigació.**
- b) **Gestió d'exposicions i patrimoni** (accés al catàleg o al programa de l'exposició, informació, etc.)
- c) **Reconstruccions, projeccions i exposicions virtuals:** Les reconstruccions virtuals ens permetran recrear com serien, per exemple, les parts que manquen d'un objecte, d'un edifici, etc., inserir-los en un espai físic del passat, o bé que no existeix, visitar

---

⁹⁶ MUNILLA, Glòria. "Viure en una cultura tecnològica: la societat virtual. Accés al patrimoni cultural". *Universitat d'Estiu de Prada*. Juliol de 2000.

⁹⁷ Si no hi ha aquest rerafons intel·lectual, aquest contingut per a transmetre aleshores no estem parlant de patrimoni ni de cultura, i potser hauríem de parlar, per exemple, de parc temàtic.

⁹⁸ FERNÁNDEZ GONZÁLEZ, Eugenio. "Las Tecnologías de las Comunicaciones aplicadas a Museos". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000

⁹⁹ Id.

virtualment espais de difícil accés al públic, documentar-los posant-los en relació amb altres recursos, etc.

- d) **Exposicions multimèdia.**
- e) **Aplicacions educatives**
- f) **Llibreries digitals**
- g) **Cerca ràpida d'informació.**
- h) **Videoconferències.**
- i) **Diccionaris digitals.**

Amb l'aplicació de les TIC s'està generant una nova manera de concebre l'accés al patrimoni cultural; això afecta de ple la relació institució-públic. Per una banda, es produeix un efecte ampliador de l'audiència que pot arribar a tenir un museu, superant-se les limitacions d'espai i de temps que fins ara eren determinants en la presència de públic. En el rerafons d'aquesta aposta per utilitzar internet com a canal de comunicació amb un públic "virtual", hi ha la possibilitat que bona part d'ell pugui esdevenir "presencial", essent també una eina de promoció i de creació de nou públic.

Aquest efecte multiplicador afegeix un caràcter heterogeni al públic potencial, per la qual cosa haurà de preveure's que la relació amb l'audiència s'articuli en diferents nivells. En podem citar tres d'exemples: **el públic en general** (des de la persona que s'hi adreça només per cercar informació pràctica de cara a la visita posterior, fins a qui vol gaudir d'una veritable "experiència virtual"); **el públic relacionat amb l'educació**, reglada o no reglada; i **els investigadors** que cerquen informació sobre allò que poden consultar *in situ*, bibliografia, i, fins i tot, accedir als fons de la institució.

Per tal de respondre aquesta possible demanda caldrà oferir diferents nivells d'informació i, fins i tot, la institució es pot plantejar que l'accés pugui ser restringit en determinats continguts.

A banda dels receptors de la comunicació, cal plantejar-nos com ha de ser aquesta i què volem que el públic extregui de la seva experiència. En aquest sentit destacarem un aspecte fonamental en l'aplicació de les TIC als museus, es tracta de la relació que estableix la institució amb el seu públic. Moltes exposicions estan enfocades a què el visitant vagi passant per la col·lecció amb una actitud passiva, només contemplativa, i, en el pitjor dels casos, sense rebre massa informació de tot allò que està veient. Ens podem trobar que, si no hi ha un coneixement previ que depèn del bagatge cultural de cada persona, hi haurà públic que surti pràcticament igual que com va entrar. Si això suposa un problema que tot museu s'ha de plantejar i resoldre, el fet s'agreuja més encara

tractant-se d'una institució que té com a objectiu la difusió de les arts escèniques, la qual cosa implica que hi ha d'haver una construcció de coneixement. Les TIC poden jugar un paper important en l'augment de la participació del públic en les exposicions, en definitiva, a fer que el museu esdevingui interactiu.

Cal deturar-nos un moment en el concepte d'interactivitat el qual es troba relacionat amb els processos multimèdia o hipermèdia i amb la realitat virtual; l'espectador deixa de ser passiu per passar a ser actiu i prendre decisions en relació a la informació: selecciona, modifica i altera el contingut d'allò que se li ofereix en el procés de comunicació que estableix l'emissor (en aquest cas seria la institució) amb el receptor (el públic).¹⁰⁰Aquest procés de comunicació està relacionat amb els diferents recursos que formen part de les TIC:

“les quals ofereixen una nova manera de relacionar els museus amb el seu públic, el real i el potencial, cosa que obliga a replantejar la seva oferta expositiva i obre la possibilitat d'oferir un producte i uns serveis complementaris als que ofereix a la seu física. Si considerem internet un enorme aparador, els museus han de competir per atraure l'atenció d'un públic molt ampli i selectius. Ja no n'hi ha prou a informar del que el museu ofereix a la seu física, sinó que cal oferir un producte en línia i complementari amb valor afegit a l'oferta presencial, que capti l'atenció i l'interès del visitant”¹⁰¹

La interactivitat es presenta de diferents maneres i nivells segons els diferents criteris d'anàlisi que hi apliquem¹⁰²; si ens fixem en el grau d'intervenció de l'usuari es poden establir els nivells de potencial d'interactivitat següents¹⁰³:

- **Nivell 1:** L'usuari només té la possibilitat d'establir contacte amb els responsables del web, tot i que no es garanteix la seva resposta. Una mostra la trobaríem en la presència de correu electrònic.

---

¹⁰⁰ BELLIDO GANT, Ma. Luisa. *Arte, museos y nuevas tecnologías*. Gijón: Ed. Trea, 2001, p. 82.

¹⁰¹ SOLANILLA, Laura. "Què volem dir quan parlem d'interactivitat? El cas dels webs dels museus d'història i arqueologia". *Digit-Hvm*, 4 (abril de 2002). URL<<http://www.uoc.es/humfil/articulos/cat/solanilla0302/solanilla0302.html>>

¹⁰² Id.

¹⁰³ S'ha seguit l'esquema de nivells establert per Laura Solanilla en l'article: SOLANILLA, Laura. "Què volem dir quan parlem d'interactivitat? El cas dels webs dels museus d'història i arqueologia". *Digit-Hvm*, 4 (abril de 2002). URL<<http://www.uoc.es/humfil/articulos/cat/solanilla0302/solanilla0302.html>>

- **Nivell 2:** En aquest cas l'usuari podrà participar en una activitat proposada pels responsables del web, els quals l'hauran pautada i programada, controlant l'acció de l'usuari. Un exemple d'això seria oferir la possibilitat de jocs en línia.
- **Nivell 3:** En aquest cas l'usuari pot generar continguts però de manera controlada per part dels responsables dels webs. La presència d'un fòrum d'opinió en un web en seria un exemple.
- **Nivell 4:** L'usuari esdevé coautor del web i la seva intervenció pot arribar a modificar-lo i a ampliar el seu contingut. En aquest nivell els responsables no controlen prèviament la intervenció de l'usuari. Tant en aquest nivell com en l'anterior hi ha una projecció pública de l'usuari.

Els efectes de l'aplicació de les TIC també es deixen sentir especialment en allò que fa referència a la potenciació de l'activitat pedagògica del centre. Si es desenvolupen línies de treball dintre del projecte museogràfic relacionades amb els aspectes educatius, caldrà tenir molt en compte tots els avantatges que suposa aplicar-hi eines que ens poden ser tan útils com són els programes interactius, tot allò que fa referència l'hipertext, als àudio-visuals, etc. Cal destacar aquí el paper que actualment ja té internet com a font de coneixement fàcilment accessible als estudiants, la immensa majoria dels quals estan connectats a la xarxa i totalment immersos en els nous llenguatges comunicatius del web, des d'on es poden oferir eines als professors; tant per a informar-los de les activitats que es duen a terme com perquè puguin trobar recursos educatius. Cal, doncs, comptar amb les TIC si es vol oferir un programa pedagògic des del museu.

No es pot deixar de destacar la importància que els museus treballin en el foment de la recerca, la qual cosa constitueix un dels reptes que han d'anar assumint, i, en el cas del Teatre Fortuny, aquesta qüestió s'ha tingut molt present des d'un bon començament¹⁰⁴. A nivell teòric es pot afirmar que "La renovació de la catalogació dels fons museogràfics ha de permetre l'accés virtual als fons per facilitar la seva consulta a distància mitjançant un canvi de mentalitat que permeti registres pluridisciplinars i interconnectats amb criteris semblants dintre d'una mateixa administració pública per optimitzar recursos i facilitar la feina dels professionals de la museografia i dels investigadors"¹⁰⁵. Les TIC esdevenen una eina tant per a la institució com per a l'investigador i ens mostren el museu com una institució viva.

---

¹⁰⁴ Veure Capítol 3.

¹⁰⁵ MUNILLA, Glòria. "Viure en una cultura tecnològica: la societat virtual. Accés al patrimoni cultural". *Universitat d'Estiu de Prada*. Juliol de 2000.

Finalment, s'ha de destacar l'aplicació del les TIC a la restauració del patrimoni. Un cop feta l'anàlisi i efectuat un diagnòstic, les noves tecnologies poden oferir-nos nous mètodes de protecció i d'intervenció, tant per allò que fa als objectes com a la documentació i als llibres. Per als conservadors i restauradors:

“le développement des nouvelles technologies a eu une incidence, plus ou moins importante, mais incontestable. Pour schématiser, citons le développement informatique pour les conservateurs ou les restaurateurs, avec par exemple le traitement d'images ou la simulation de restitution par ordinateur, les technologie d'étude in situ traitement ou d'intervention pour le restaurateur, et l'informatisation généralisée de tous les appareils utilisés par les scientifiques, en laboratoire (analyse) ou sur le terrain (étude de l'environnement)”¹⁰⁶.

Després de l'anàlisi del material del qual es disposa al Teatre Fortuny i que forma part de l'Arxiu-Biblioteca, ens interessa tractar l'aplicació de les TIC als processos de documentació i digitalització, un estudi més específic haurà d'incloure tot allò relacionat tant amb la restauració com amb la documentació; els sistemes multimèdia i la realitat virtual també són una bona eina per a racionalitzar la documentació de les peces.

Més enllà de la terminologia més científica, podríem afirmar que la digitalització seria el procés de convertir l'objecte o la idea en un codi numèric. De manera simplificada destacarem del procés de digitalització dos moments que ens resulten significatius de cara a entendre la utilitat que aquests sistemes tenen per a la nostra recerca: per una banda la conversió d'un objecte (llibre, manuscrit, fotografia, etc.) en dades digitals, a través del procés d'escaneig; i per l'altra, l'accés de les dades digitals, a través de la seva exhibició.

A nivell teòric, caldrà establir una diferenciació entre **digitalització** i **edició electrònica**. En el primer cas parlem de la conversió de la informació (escrita, fotogràfica, etc.), a un nou suport; a través d'aquest procés la institució pot anar passant els seus fons als nous suports, la qual cosa, facilita la seva gestió i la distribució de la informació. Els documents, ara, els tindrem arxivats en imatges digitals, les quals poden ser mostrades a través de la pantalla de l'ordinador i de la xarxa d'internet. L'edició electrònica es dona quan creem la informació directament (o bé a partir de textos i/o imatges digitalitzats) sobre els nous

---

¹⁰⁶ STEFANACCI, Marcel. “Les nouvelles technologies en conservation et restauration du Patrimoine Culturel”. [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

suports. Aquí el camí és a la inversa, des de l'ordinador (on es genera la informació digital o electrònicament), es passa al suport paper quan s'imprimeix¹⁰⁷.

En el rerafons de tot aquest procés hi ha una revolució que està afectant el món del patrimoni i la documentació; no es tracta únicament d'un canvi de format: *“Las imágenes implican transformar el concepto mismo de formato más que crear un cuadro exacto de un libro, un documento, una fotografía o un mapa en un medio diferente. Tal como la invención del tubo de vacío dio lugar a un modo totalmente nuevo de comunicación de masas – la radio – en vez de hacer posible simplemente el envío de mensajes sin hilos de un punto a otro, las tecnologías de imágenes digitales originan un tipo totalmente nuevo de información¹⁰⁸”*. És per això que qualsevol proposta d'aplicació de les TIC en un museu no es pot quedar en el procés de digitalització dels fons sinó que ha d'anar més enllà i és aleshores quan introduiríem conceptes com hipertext.

Malgrat que se'n fa molt d'ús per tal d'oferir imatges de les col·leccions, els documents, les fotografies, etc., és en la vessant de l'accés als arxius a través de la xarxa on hi ha més camí per córrer; malgrat aquest endarreriment, el seu desenvolupament a curt o mitjà termini, *“supondrá una herramienta eficaz en el campo de la educación y fundamentalmente en lo que a la enseñanza de humanidades se refiere. Ello siempre que las imágenes sean de dominio público y al servicio de la difusión, tal y como indica la Ley del Patrimonio Histórico Español¹⁰⁹”*.

4.2.2.- Justificació

Després d'haver fet una anàlisi als aspectes de la instrucció més vinculats al seu vessant de difusió cultural relacionat amb el món de les arts escèniques, hem de concloure que una de les funcions més importants que ha de tenir el museu del teatre és la que està relacionada amb la creació i la difusió de coneixement.

Si la institució treballa en la línia d'incorporar en el seu projecte l'aplicació de les TIC no es trobarà fora de context d'allò que s'està produint al seu territori més immediat, només cal recordar els objectius que l'Ajuntament de Reus té posats en la difusió de la idea d'allò que

---

¹⁰⁷ <http://www.bibliodt.org/>

¹⁰⁸ Conway, P. “Nociones Básicas sobre la tecnología digital”. A: *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. [en línia]. URL <<http://www.nedcc.org/spplam/contents.htm>>, 2001.

¹⁰⁹ ALONSO, M. Carmen; SÁNCHEZ, Margarita (1999). “La digitalización de imágenes: proyectos internacionales de la Unión Europea”. [en línia]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999. URL<<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/digital.html>>.

anomena “Ciutat del Coneixement”, així com l'accent que posa en la cultura i molt especialment en el món del Teatre. També es pot comptar amb moltes experiències que s'estan donant a les comarques tarragonines i, en general, al món del patrimoni de Catalunya.¹¹⁰

Més enllà de l'àmbit més immediat del qual es poden obtenir recursos per tal de tirar endavant aquest projecte, cada cop es desenvolupen més projectes a nivell europeu, cada les diferents administracions ofereixen més recursos destinats a finançar projectes relacionats amb la utilització de les TIC en el camp del patrimoni i dels museus. Aquest interès mostrat per part de les administracions no és res més que un reflex d'un fet irreversible: “les TIC són un element no només de futur, sinó també de present per totes les institucions culturals, i que la seva adaptació, en un món on la comunicació ha reduït les distàncies físiques fins a anorrear-les, és inevitable. De la mateixa manera que els sistemes d'exposició museogràfics basats en les idees de l'antiquarisme imperant al segle XIX van ser superats al llarg de la segona meitat del segle XX introduint els elements de la didàctica en els discursos de presentació, igual les TIC, amb el concepte del museu virtual, han de ser un dels elements decisius de la divulgació i la didàctica culturals del segle XXI”¹¹¹

Aquesta nova concepció del museu s'adiu molt amb el material que es podria exposar en el museu del teatre, o la que es podria fer servir en les possibles exposicions temporals que es duguessin a terme. Si ens deturem en allò que s'ha explicat sobre les característiques de les peces ubicades a “Les Golfes”, veurem que no ens trobem davant d'allò que en podríem dir “obres d'art” per elles mateixes; el seu valor resideix, en la major part dels casos, en allò que poden explicar i en l'ús que se'n pot fer de cara a difondre aspectes de les arts escèniques, de la història del teatre al Fortuny, etc., és a dir, amb allò que representen, per la qual cosa, cal interpretar les peces.

El mateix es pot dir de l'ús que es pot fer del material documental i fotogràfic, més encara si recordem la possibilitat que el museu esdevingui també un centre de documentació i interpretació al voltant del fet teatral.

Tot el que es mostri en el museu ha de ser “explicat”, tots els objectes, els documents, les fotografies...han de “parlar”, ens han de transmetre molta informació; tant sobre el Teatre Fortuny com sobre l'afecció al teatre i la seva evolució; sobre el paper d'aquest en la societat; sense oblidar la difusió i el coneixement de les arts escèniques, de les obres de

---

¹¹⁰ Consultar capítol 3.1 i 4.3.

¹¹¹ MUNILLA, Glòria (Coord.); GARCÍA, D.; SOLANILLA, L. *TIC i Patrimoni: seguiment, avaluació i estudi de públic. Museu virtual & Museu presencial. (ÒLIBA, 1999-2001)*. Barcelona: INI3/UOC, 2002. (Informe de recerca en curs de publicació a www.uoc.edu/INI3).

teatre, i molts altres aspectes susceptibles de ser inclosos en el discurs del museu. Això pot ser possible a través de la inclusió de mitjans informàtics dintre del discurs expositiu però hi ha tot un ventall de possibilitats que trobem en l'aplicació de les TIC que permetrien anar més enllà en la participació del públic:

“Es obvio que el desarrollo de las nueva tecnologías aplicadas a la difusión museográfica es el único camino válido para ampliar la presentación y el conocimiento del Patrimonio cultural. Los recursos hipertextuales y las páginas web interactivas permiten presentar un volumen de información muy elevado siguiendo cauces y pautas de interrelación de conocimientos. De este modo, la relación entre el visitante y el museo / colección / exposición temporal se prolonga antes y después del período físico de contemplación presencial de la obra de arte o del documento histórico, facilitando que el público pueda, verdaderamente pensar la obra, extrayendo de la misma mucha más información y formación que el simple placer estético de su contemplación (aún y cuando este hecho sea muy importante desde la concepción lúdica y cultural de la museografía). Especialmente en los Museos en los que la amplitud, variedad y calidad de sus fondos sobrepasa las capacidades de exposición /contemplación, el uso de este tipo de recursos se convierte en elemento indispensable”¹¹²

El Museu del Teatre encaixa plenament en aquesta darrera definició de museu, per la qual cosa, la utilització de les TIC seria un element plenament integrat en els seus objectius més bàsics.

En aquesta línia podem esmentar l'existència de tot allò que fa referència als entorns virtuals en els quals podem inserir un objecte per tal de poder “explicar-lo”; la realitat virtual ens pot permetre allunyar-nos del món físic i crear entorns nous¹¹³. En el cas del museu del teatre

---

¹¹² MUNILLA, Glòria. “Nuevas Tecnologías en Internet para la difusión del Patrimonio”. [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

¹¹³ Imaginem, per exemple, un recurs que ens permetés passejar per les diferents estances d'un teatre que barregés aspectes del Fortuny amb realitat virtual; recordem, per exemple un element tant característic de l'estètica teatral com són els teatrins; aquest concepte es pot traslladar a la creació d'entorns virtuals, incorporant-hi objectes de l'exposició temporal, etc. Les possibilitats són infinites a l'hora de superar les limitacions dels objectes i posar-los en relació amb l'aparell teòric i també educatiu que es vulgui, per part del tècnic d'un museu.

aquesta seria una eina molt útil, malgrat que la seva posada en marxa pertanyeria, potser, a fases més avançades del projecte d'aplicació de les TIC.¹¹⁴

Tant l'existència d'un Museu del Teatre lligat, no només a un teatre tan significatiu com el Fortuny, sinó també a tota la xarxa de teatres de la ciutat de Reus, com la seva vocació d'esdevenir un centre d'interpretació i de difusió de les arts escèniques són també un argument favorable a les noves tecnologies. La seva aplicació permet perllongar la visita presencial i seguir en un contacte directe amb la institució, la qual servirà de canal de difusió de tota l'activitat teatral del municipi, refermant el vincle ja establert amb el públic del museu en general i el públic del teatre en particular. El museu no ha de renunciar a ser una institució en continu moviment, encara més si remarquem aquesta vinculació a un fet tan viu com són les arts escèniques i alhora un art tan efímer. La constant activitat que es genera tant al Teatre Fortuny com en tota l'oferta teatral reusenca és un punt a favor de la creació de recursos que es puguin difondre a través de la xarxa.

En l'aplicació de les TIC estem parlant en termes de futur però també de present, per la qual cosa, l'assumpció d'un projecte nou com ara el Museu del Teatre, ja hauria de tenir en compte, entre els seus objectius, la seva aplicació; sinó ja naixeria desfasat, perquè *"en un mundo global en el que puede accederse a todo tipo de información de forma inmediata, la reproducción de métodos de enseñanza, documentación y difusión tradicionales debe considerarse obsoleta desde el mismo momento en que se plantea siquiera seguir utilizándolos"*¹¹⁵. El Museu del Teatre ha de cercar el seu lloc dintre de la nova societat del coneixement amb l'objectiu que neixi amb la voluntat d'esdevenir quelcom més que un museu clàssic d'exposició d'un material que fomenti només la

---

¹¹⁴ Els entorns virtuals es poden classificar en funció del seu grau de realisme, segons la que apareix a l'article de Cèsar Carreras, es pot parlar d'hiperealitats quan es vol reproduir el món real amb el màxim detall, de realitats selectives quan es representen combinacions d'altres realitats donant com a conseqüència entorns nous i originals; i, en darrer terme, d'abstraccions, quan es representen entorns que no es corresponen amb la realitat, és a dir, en allunyar-nos definitivament de la referència real. (veure Cerrulli, Cristina. (1999). *Exploiting the potential of 3D Navigable Virtual Exhibition Spaces*. [en línia]. Ponència a *Museums & The Web*, New Orleans, USA, 1999. URL <<http://www.archimuse.com/mw99/papers/cerulli/cerulli.html>> citat a CARRERAS, Cèsar. "Museos e Internet: una frontera por descubrir". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

¹¹⁵ MUNILLA, Glòria. "Nuevas Tecnologías en Internet para la difusión del Patrimonio". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

curiositat del públic que, a més, haurà d'estar més o menys lligat sentimentalment a la institució¹¹⁶.

Cal ressaltar la vessant social que es vol obtenir amb el projecte de Museu del Teatre; és en aquest àmbit en el qual es poden obtenir molts beneficis amb l'aplicació de les TIC: "Els museus tenen la possibilitat d'obrir-se a la societat i atraure un públic cada vegada més ample i nombrós en gran part coneixedor de les noves tecnologies"¹¹⁷. El visitant del web hi pot accedir a qualsevol hora i des de qualsevol punt del món, es pot comunicar directament amb la institució (establint-se un diàleg que pot esdevenir profitós per ambdues bandes). No hem d'oblidar tampoc que Reus i el Teatre Fortuny es troben emmarcats en un espai turístic molt desenvolupat actualment al voltant de la Costa Daurada, per la qual cosa una eina de comunicació que depassi l'estricta àmbit local es fa imprescindible també des d'aquest vessant.

Si conceptes com la participació i interactivitat són presents des d'un primer moment i es potencien a través de l'ús de les TIC, afavorirem la relació i la vinculació més estreta entre la institució i el públic, la qual cosa servirà per refermar els llaços que es vagin establint gràcies a la realització d'activitats com ara conferències, tallers, etc.

Un altre aspecte que cal portar a esment és els beneficis que l'aplicació de les TIC en el museu del teatre podrien reportar a la institució teatral, esdevenint una bona eina com a sistema d'avaluació de la resposta del públic. Més enllà del treball de camp que es pugui realitzar en els teatres, també pot ser un punt important a tenir en compte, que, a través del web de la institució, es pugui conèixer el grau de satisfacció del públic respecte a allò que el teatre està oferint. Així, es podria passar de les dades quantitatives de les quals es disposa actualment, a les dades qualitatives; això es podria obtenir, no només analitzant les visites a la pàgina web sinó fomentant l'existència de fòrums sobre teatre on es parlés de la programació a Reus, creant grups d'espectadors, aficionats a un gènere concret, etc. Coneixent la demanda de l'espectador es podria programar amb més coneixement, augmentant els canals de comunicació amb el públic. Més enllà d'això, es podria arribar a dir que un dels objectius d'aquest procés seria la "creació d'afecció al teatre", mantenint la que ja existeix actualment i que és prou important i, també, perquè no, augmentant-la, sobretot pel que fa a la renovació d'espectadors.

---

¹¹⁶ Aquesta proposta d'aplicació de les TIC neix de recollir la voluntat que s'expressa en el projecte de museu del teatre elaborat per la gerència, així com de l'anàlisi de les diferents memòries de gestió de la institució, la qual aniria en la línia contrària a la descripció de museu-contenedor.

¹¹⁷ MUNILLA, Glòria. "Viure en una cultura tecnològica: la societat virtual. Accés al patrimoni cultural". *Universitat d'Estiu de Prada*. Juliol de 2000.

Cal tenir en compte que el públic jove no omple majoritàriament els teatres; en el cas del Teatre Fortuny, que disposa d'uns nivells d'audiència superiors a la mitjana¹¹⁸, caldria comprovar si també es dóna aquesta manca d'assistència dels segments més joves de la població. Des d'una percepció empírica com espectadora que va sovint a aquest teatre, es podria dir que és força minoritari aquest tipus de públic, sobretot pel que fa a determinats gèneres. En canvi, l'audiència de les TIC inverteix aquests terminis; és a dir, el públic jove és el consumidor més habituat a navegar per la xarxa i a utilitzar els recursos que aquesta ofereix. Podria ser interessant i fructífer comprovar si, a través d'un canal de comunicació que els és propi, es pot acostar el públic més jove al teatre. Això es veuria potenciat per la tasca pedagògica i didàctica que es podria dur a terme a través del museu aprofitant l'ús de les TIC.

Ja s'ha esmentat la utilització de les TIC per tal de "fer parlar" els objectes, i de la importància que això podria tenir en un Museu del teatre on hi ha peces, moltes de les quals agafen el seu valor en funció del context, i material en suports fràgils com són el paper o la fotografia, els quals, malgrat que sigui una bona font d'informació per allò que es vol explicar, no es poden manipular. Amb la digitalització es podria integrar a l'exposició virtual, es podria manipular, contextualitzar, posar en relació amb els objectes, per tal d'explicar un determinat aspecte històric o social, etc. Cal ser conscients que és impossible poder abastar tot allò que es podria comunicar amb el material del qual es disposa i, sobretot, interrelacionar aquesta informació i adequar-la als diferents tipus de públic. Només amb la utilització d'allò que ens ofereixen les TIC es pot arribar a assolir aquest objectiu en el grau que la institució pugui o vulgui fer-ho.

També es podria aplicar a pal·liar les suposades limitacions d'espai que hi hagués, tant si es disposa d'un àmbit per a exposicions temporals com si no; el seu reflex virtual podria esdevenir un complement interessant. Sempre es parteix des de la perspectiva que els recursos virtuals han de ser un complement d'allò que s'està dient al museu, una mena de prolongació del món real, tant si parlem de la col·lecció permanent com de les exposicions temporals.

Un Museu del Teatre no hauria de renunciar a la possibilitat d'organitzar exposicions temporals per manca d'espai on ubicar-les; si el museu se situés en el mateix edifici del teatre es podria seguir utilitzant *el hall* o els magnífics passadissos del teatre per fer-ho, de la mateixa manera que s'ha fet fins ara; però el seu trasllat al món virtual adquiriria encara més importància, a més, es garantiria la continuïtat en línia de tot el programa paral·lel que es vagi bastint al voltant del museu, afegint als visitants presencials el públic

---

¹¹⁸ Enregistrant-se mitjanes d'ocupació de la sala d'entre el 70 i el 100%.

virtual, rendibilitant l'esforç esmerçat, tant intel·lectual (aprofitament del coneixement generat amb l'exposició temporal) com econòmic (els recursos esmerçats) que s'inverteix en el desenvolupament de les exposicions temporals.¹¹⁹

L'estat de conservació actual de tot el material que trobem disposat a l'Arxiu-Biblioteca, així com la necessitat del seu manteniment en les millors condicions ens porta a veure, en la tècnica de la digitalització, una bona eina per tal de garantir la combinació dels aspectes de conservació amb els de difusió i investigació.

La digitalització és també un pas previ a totes les altres intervencions que es vulguin fer a través de la xarxa, perquè hi ha dues opcions; o bé quedar-nos amb la utilització de la tècnica digital per tal de conservar el nostre material, o bé, fer un pas més endavant (a mig o llarg termini) i utilitzar allò que hem obtingut per tal de transformar-ho en informació i coneixement, creant veritables "experiències digitals"¹²⁰. Els objectius que es poden assolir amb l'aplicació de la tecnologia digital es podrien agrupar en tres aspectes¹²¹:

- 1) **Protecció dels originals:** es tracta de l'aplicació més elemental, i es basa en aconseguir còpies digitals amb la qualitat suficient per a que es puguin utilitzar com a referència en lloc dels originals (fotografies, fulls volants, documents amb suport de paper des del segle XIX, com és el cas del Fortuny...). S'assoleix l'objectiu de la protecció, perquè aquests documents no han de ser més manipulats.
- 2) **Representar els originals:** La qualitat de la reproducció digital permet que la funció de generar informació que té la documentació original es traspassi a la còpia.
- 3) **Transcendir els originals:** Hi ha un seguit de material que pot ser utilitzat més enllà de la generació d'informació tal i com es faria amb l'original. Un exemple d'això el tindríem en, per exemple, la interrelació d'un document i una fotografia dintre d'un cd-rom interactiu.

---

¹¹⁹ GOMIS, Mariví (2001). "Rentabilidad Museal on-line (I)". [en línia]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL<<http://www.infonomia.com/tematicas/index.asp?idm=1&idrev=11&num=18>>

¹²⁰ Id.

¹²¹ Conway, P. "Nociones Básicas sobre la tecnología digital". A: *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. [en línia]. URL <<http://www.nedcc.org/spplam/contents.htm>>, 2001.

En definitiva, es tracta de posar al servei de la gestió i la difusió del patrimoni tot un seguit d'eines, l'aplicació de les quals està revolucionant el món de la cultura, i, de les quals se'n pot treure la màxima rendibilitat¹²². Per una banda existeix una rendibilitat directa sobre la gestió d'un aspecte tan important com és la difusió i que, de vegades, resulta difícil tirar endavant per part d'algunes institucions. També es pot aplicar aquest concepte a la qüestió del turisme cultural¹²³. No hem d'oblidar tampoc allò que en podríem anomenar rendibilitat social derivada tant del gaudi i coneixement que els usuaris n'obtindrien dels diferents productes que s'oferissin com de la tasca de promoció del teatre que es faria al municipi i, per efecte de les noves tecnologies, en un àmbit territorial més gran. En definitiva, s'acompliria la finalitat que es troba al darrere de tot projecte de museu: comunicar-se amb la societat i transmetre informació.

4.2.3.- Aplicació

Aquesta proposta no tracta de mostrar tot allò que es pot aplicar de les TIC a un Museu com aquest, ni tampoc es proposa que de bon començament ja es disposi del programa complet; es tracta només de tenir en compte algunes actuacions que es poden dur a terme a més curt o a llarg termini. Serà la institució la que haurà d'establir un criteri de selecció dels mitjans que vulgui utilitzar, en funció del seu propi discurs i de les possibilitats tècniques i de finançament a les quals pugui accedir. El que sembla clar és l'existència de la voluntat de la institució de definir el seu projecte de museu des de la perspectiva de la difusió i de la projecció del centre.

De la mateixa manera que hi ha diferents nivells d'aplicació de les TIC al projecte de Museu del Teatre, els quals es poden anar superant des d'una perspectiva de programació temporal, creant-se un seguit de fites que es poden anar assolint; també hi ha diferents graus de participació del públic en funció de les eines que s'hi apliquin: des de diorames i maquetes fins a recursos multimèdia interactius. Cal tenir en compte no només la major efectivitat per allò que fa als segons, sinó que poden existir limitacions d'espai que impedeixin el ple desenvolupament dels primers.

També cal tenir molt present que tot l'aparell tecnològic que s'incorpori ha d'estar en funció del discurs museogràfic: és un error introduir eines només pel fet de donar una imatge de

---

¹²² Un programa sobre l'aplicació de les TIC caldrà que es plantegi, dintre de l'àmbit dels costos econòmics, l'aspecte de la rendibilitat econòmica que es pot generar amb aquesta aplicació.

¹²³ La comunicació del museu a través de la xarxa permetria multiplicar el tipus de visitants i el seu origen geogràfic, aprofitant les actuals potencialitats que ja existeixen per allò que fa al turisme i que s'han tractat en parlar del marc territorial.

modernitat al centre sense que la seva aplicació estigui justificada en el marc del programa de transmissió de coneixement i difusió de la institució.

Qualsevol aplicació pràctica d'un projecte cultural multimèdia ha de tenir en compte, interactuant entre elles, les variables següents¹²⁴:

- El contingut
- El disseny
- La tecnologia
- La gestió

Es tracta d'un procés que pot ser més o menys lent però que cal plantejar-se des d'un primer moment, l'objectiu final dels quals podria arribar a ser la creació d'un *museu virtual*¹²⁵, però fins aleshores es pot anar construint un camí on es vagin incorporant les diferents eines que la tecnologia posa a disposició de la conservació, la documentació, la difusió, etc. del patrimoni. Cal que les diferents passes vagin tenint coherència. Sembla lògic que només des d'un museu participatiu i interactiu on s'utilitzin els sistemes multimèdia i hipermèdia es podrà afrontar millor un projecte de museu en línia o digital.¹²⁶

El Museu del Teatre Fortuny pot conservar, presentar, analitzar i divulgar el seu patrimoni utilitzant un seguit d'eines derivades de l'aplicació de les TIC. Un cop valorades les necessitats i la vocació de la institució, la qual cosa ha estat descrita anteriorment, s'han seleccionat les intervencions que es descriuen a continuació:

4.2.3.1.- Documentació i digitalització

---

¹²⁴ GOMIS, Mariví (2000). "El museo y/de/en la sociedad de la información". [en línia]. A la revista Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com. URL <<http://www.infonomia.com/tematicas/index.asp?idm=1&idrev=11&num=3>>

¹²⁵ Utilitzarem aquesta terminologia amb tota la prevenció que sigui possible atès que, com a mínim al nostre país, sota la definició de "museu virtual" no trobem altra cosa que mostres del que podríem anomenar amb més propietat webs de museus o museus en línia. Arturo Colorado defineix Museu Virtual com : "el medio que ofrece al visitante un fácil acceso a la pieza y a la información que desea encontrar en diferentes temas artísticos y en distintos museos. De hecho, el Museo Virtual sería el nexo entre muchas colecciones digitalizadas y puede ser utilizado como un recurso para organizar exposiciones individuales a la medida de las expectativas e intereses del usuario" (a: Colorado Castellary, A: "Museo e hipermedia" a *Revista de Museología*, 11. Asociación de Museólogos. Madrid.1997, p. 33).

¹²⁶BELLIDO GANT, Ma. Luisa (1999). "Museos virtuales y digitales: nuevas estrategias de difusión artística". [en línia]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999 URL. <<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/musvir.html> > [Consultat el 09 d'agost de 2002]. Aquesta autora presenta el museu participatiu com a precedent del museu virtual.

Ja s'ha descrit l'important fons documental del qual disposa el Teatre Fortuny i s'ha fet ben evident la seva voluntat de seguir treballant en la línia de conservar i augmentar aquest patrimoni. Les TIC poden afavorir tant el desenvolupament d'aquesta tasca com l'accés digital a la biblioteca i a l'arxiu, mitjançant el qual es podrà afavorir l'intercanvi de coneixement.

Ens trobem davant d'un procés que implica, o que la institució disposi de tot un aparell tècnic concret, amb personal especialitzat, o que es pugui contractat el servei, o bé que es puguin aprofitar recursos existents a nivell de les administracions; aprofitant l'impuls que darrerament s'està donant amb aquestes qüestions. La participació de la institució en projectes de diferents àmbits (des de comarcals fins a europeus), pot facilitar el desenvolupament de les aplicacions informàtiques necessàries, l'aprenentatge de les noves tècniques multimèdia, l'adquisició de l'equipament necessari, així com el treball dels tècnics.

Amb anterioritat o de forma paral·lela a la digitalització, s'ha de dur a terme un **treball de documentació**, tenint en compte, però, que són dos processos independents, malgrat que tenen com a objectiu comú poder accedir a la imatge i a la seva informació textual. També són diferents els programes aplicables a cadascuna.

El procés documental hauria de seguir unes passes que caldria establir amb l'ajut dels sistemes que ja existeixen actualment, però haurien d'incloure tres passes;

1. l'assignació de signatura,
2. registre i d'identificació i
3. descripció normalitzada del document, fotografia, etc.

Un cop finalitzat aquest procés es procediria a la **digitalització** utilitzant el número de registre ja atorgat; el resultat seria l'**obtenció de fitxers digitals** disposats per a la seva difusió entre els investigadors interessats, presencialment o a través de la xarxa, per exemple, mitjançant una base de dades sobre diferents temes: el teatre a Reus, a Catalunya, sobre les arts escèniques en general, etc. (caldrà plantejar-se l'accés restringit en alguns casos), la seva utilització en les tasques pedagògiques de la institució, en el material per a exposicions, per al web, etc.

Aquest procés que sembla senzill amaga una gran complexitat; part d'aquesta complexitat ve donada per la mateixa varietat de les col·leccions que trobem als diferents arxius i biblioteques (mida, format, estat de conservació, color, barreja de formats, etc.). La conversió digital no es realitza sempre partint de la font original, s'utilitzen un seguit de

pel·lícules intermèdies com ara les diapositives, el microfilm, les microfites o els negatius de gran format.

La complexitat d'aquest procés no rau només en els aspectes del maquinari o programari utilitzats en la digitalització; tota la part de documentació és extremament delicada perquè es pot incórrer en errors de classificació, la qual cosa pot donar com a resultat la pèrdua d'informació o la generació de dades incorrectes.

Els mitjans tècnics necessaris per a dur a terme tot aquest treball van evolucionant constantment; en línies generals hauríem d'esmentar els mitjans d'emmagatzematge de la informació digital (discos), els mitjans que controlin la gestió i l'accés a aquesta informació (ordinadors) i connexions a xarxes ràpides (Internet i la seva evolució futura); les eines mínimes serien:¹²⁷

- Un escàner pla de taula.
- Una camera de fotografia digital.
- El programari adequat.
- Un ordinador i una impressora.

A l'hora de començar el procés de digitalització caldrà tenir en compte els equips amb els quals es compta o bé amb el suport tècnic que es pot aconseguir de l'exterior, i, també, el destí que es voldrà donar a les imatges obtingudes, tenint en compte que si es treballa amb resolucions molt altes, es podrà utilitzar amb més finalitats la imatge obtinguda. Cal esmentar, però, que la ràpida evolució de la tecnologia permetrà que, un cop realitzat el procés de digitalització, cada cop serà més senzill, més ràpid i més barat l'accés a la informació¹²⁸.

Altres aspectes destacables en aquest procés són: els formats (com ara *.bmp* o *.jpg*), la resolució (des de 100 fins a 2400 ppp), els ajustaments (per tal d'assolir la màxima fidelitat amb l'original), l'ordre narratiu i la denominació de les imatges.

Un cop obtinguts els arxius digitals caldrà plantejar-se el seu **emmagatzematge i arxiu** en suports com ara CD-ROM; les còpies de seguretat s'hauran d'actualitzar periòdicament

---

¹²⁷ ALONSO, M. Carmen; SÁNCHEZ, Margarita (1999). "La digitalización de imágenes: proyectos internacionales de la Unión Europea". [en línia]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999. URL<<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/digital.html>>[4 d'agost de 2002].

¹²⁸ <http://www.bibliodt.org/>

perquè cal tenir en compte que els suports on es dipositen aquests arxius tampoc no són inalterables.

L'avantatge de disposar de la informació en format digital és la facilitat del seu tractament posterior. La informació que haurem digitalitzat utilitzant l'escàner es podrà processar amb el programari anomenat OCR (reconeixedor òptic de caràcters) i podrà ser editada electrònicament.

Les darreres fases del projecte de digitalització hauran d'incloure la seva utilització; tal i com ja s'ha esmentat, els destinataris poden ser des de l'investigador fins a l'escolar, o el públic en general, per la qual cosa, caldrà plantejar-se la qüestió de l'accés a la informació així com els drets de reproducció de la imatge digital¹²⁹.

4.2.3.2.- L'aplicació al discurs expositiu

Les TIC es poden aplicar de manera presencial en el marc del museu i de les diferents exposicions temporals. Són recursos que cada cop més s'incorporen a les concepcions museològiques i als discursos museogràfics.

Així, es poden utilitzar projectors, pantalles de televisió, etc. L'objectiu és cercar la interacció de l'espectador i la seva participació en l'exposició. També es busca l'ampliació del coneixement que vagi més enllà de l'objecte.

La seva aplicació pràctica es tradueix en un ventall molt gran de possibilitats, des de la ubicació de punts on el visitant pot seure i veure un vídeo sobre algun aspecte concret

---

¹²⁹ Caldrà en aquest moment tenir en compte allò que es recull a l'ordenament jurídic (per exemple, l'article 24 de la *Ley de Patrimonio Histórico* autoritza "*la reproducción de los objetos del Museo por cualquier procedimiento, basándose en los principios de facilitar la investigación y la difusión cultural, salvaguardando los derechos de propiedad intelectual de los autores...*". Malgrat tot, actualment existeix una absència de normativa específica mentre la xarxa s'està omplint de milers d'imatges que, de manera gratuïta, estan sent facilitades per diverses institucions com ara universitats, museus, biblioteques, etc. Per altra banda, la Ley de Propiedad Intelectual (BOE del 22 de abril de 1996), diu que Les obres ja divulgades podran reproduir-se sense autorització de l'autor en els següents casos: Article: 31.2, per a ús privat del copista sense perjudici del disposant en els articles 25 i 99.a d'aquesta llei i sempre que la còpia no sigui objecte d'utilització col·lectiva ni lucrativa. En aquest camp normatiu s'estan elaborant diferents treballs per tal d'establir les directrius que en aquests moments són vàlides, per tal d'ampliar aquesta qüestió es pot consultar la ponència de la professora de Dret Civil de la UOC, Raquel Xalabarder, en les *Jornades de Responsabilitat Civil i Penal dels Prestadors de Serveis a Internet (Barcelona, 22-23 de novembre de 2001)*, (<http://www.uoc.edu/in3/dt/20061/index.html>) on es fa referència a qüestions com l'aprovació, l'any 1998, als EEUU, de la Digital Millennium Copyright Act (DMCA) o bé els instruments normatius dels quals es disposa a Europa: la Directiva sobre el dret d'autor a la societat de la informació, de maig de 2001, i la Directiva sobre comerç electrònic, de juny de 2000.

relacionat amb la temàtica de la mostra fins a la projecció d'imatges fixes de manera periòdica, recursos sonors, etc.

4.2.3.3.- Recursos hipertextuals.

Hi ha un ampli ventall de productes que es poden crear: CD-ROM, vídeos interactius, etc. Aquests productes s'han de concebre en funció del públic al qual es vol arribar i del missatge que es vol transmetre.

La institució es pot plantejar la realització de CD-ROM de temàtica molt àmplia relacionat amb els aspectes que s'han anat destacant en aquest treball. Els objectius de la seva difusió poden ser molts: oferir recursos didàctics als mestres relacionats amb els tallers que s'ofereixin al museu, mostrar altres aspectes de les exposicions que es duen a terme, la qual cosa permetria posar-los a la venda, etc.

4.2.3.4.- El web del museu

Actualment el Teatre Fortuny disposa d'un web purament informatiu sobre la institució i les activitats que du a terme, el qual compleix únicament la funció de fulletó informatiu o catàleg de la institució. Si s'aposta per l'aplicació de les noves tecnologies al projecte de Museu del Teatre, caldrà disposar d'un web que tingui una concepció molt diferent de l'actual.

Segons el plantejament que es materialitzi hi pot haver un web lligat al Teatre i al Museu que serveixi per dinamitzar i relacionar les dues institucions, esdevenint el canal de difusió i de comunicació d'ambdues.

Sense renunciar a la funció ara descrita, l'opció més coherent segons les característiques que haurà de tenir el futur Museu i que es deriven de la proposta que es va aprovar per part de la Fundació Teatre Fortuny, ens portaria a parlar d'un web específic del Museu que, entre les seves funcions de difusió de les arts escèniques i aprofitant tot el potencial de fons documentals i bibliogràfics existents actualment, podria esdevenir un portal sobre el món del teatre a Reus, la qual cosa seria el reflex de la vocació del Museu com a centre de documentació.

Un tipus de web d'aquestes característiques seria una aposta decisiva en la difusió museogràfica; les pàgines web són eines que contribueixen a la difusió i coneixement de la col·lecció i de la mateixa institució, sense renunciar a un altre dels vessants més importants dels objectius museològics que es pretenen assolir, el foment de la recerca.

Malgrat que l'objectiu que es puguin consultar els fons documentals del Museu sigui, ara com ara, una utopia¹³⁰, es fa imprescindible que es pugui consultar al web, a títol informatiu, tant la ressenya del material que un investigador pot consultar, com de la bibliografia generada a l'entorn del Teatre Fortuny o bé del Museu, o de tot el que es consideri adient.

Si l'espai destinat a museus no permet realitzar exposicions temporals i la institució no vol renunciar a dur-les a terme, es pot utilitzar el canal virtual per tal de posar en coneixement del públic altres aspectes que ben bé podrien ser protagonistes d'una exposició temporal, a més, el fet que es puguin mantenir indefinidament penjades a la xarxa, afegeix interès a la qüestió. Caldrà tenir en compte que la manera de concebre una exposició en línia ha de partir de fórmules pròpies, no només ha de ser un trasllat d'allò que trobarem en el museu presencialment, cal crear noves experiències a la xarxa relacionades amb els aspectes que se'ns fa més difícil tractar al museu.

Aquestes mostres virtuals podrien estar relacionades amb algun aspecte de la programació teatral del Fortuny o d'altres teatres a Reus; es podrien fer cicles, es podria complementar amb conferències, fòrums, etc. El ventall és molt ampli, però s'ofereixen tres exemples de com pot ser aquesta utilització de la pàgina web en tasques de difusió i creació de coneixement. L'objectiu és interrelacionar els diferents aspectes que formen part del món del teatre intentant oferir informació sobre els diferents vessants d'aquest fenomen tan complex, és a dir, la temàtica que tenim entre mans es presta molt a la utilització de les noves tecnologies. La reflexió al voltant de les arts escèniques i de tots els processos culturals i històrics que les envolten ha d'aprofitar internet per tal de difondre aquesta reflexió.

La tasca didàctica que un web pot dur a terme no es limita només al públic escolar; les característiques d'aquesta eina ens permeten crear coneixement d'una manera

---

¹³⁰ En la investigació duta a terme per part del Grup Òliba, tot i considerar-se la utilització de les TIC en la difusió del patrimoni cultural com un element bàsic i indispensable, més enllà de la vessant únicament informativa, es fa referència al fet que a l'Esta Espanyol no existeix cap arxiu que permeti consultar els seus fons a través de la Xarxa. (MUNILLA, Glòria. "Evaluación de la efectividad de las nuevas tecnologías en la difusión y documentación del patrimonio cultural: Proyecto Óliba". *Culturtec 2000. II Jornadas Europeas Sobre Patrimonio Cultural, Educación y Tecnologías en la Sociedad de la Información*. Madrid, 2001). Malgrat això, i veient les experiències que s'estan duent a terme internacionalment, probablement en un futur més o menys llunyà es pugui donar algun tipus d'experiència en aquest sentit, sembla però, que seran les grans institucions les més capacitades, a priori, per fer-ho.

complementària a tot allò que trobem presencialment però, tal i com ja s'ha dit, ampliant i interrelacionant aquest coneixement. En un web podríem incloure-hi tot allò que no hem pogut explicar en el museu o en una exposició, posar a disposició del públic el contingut d'una xerrada, les conclusions d'un fòrum, allargar la vida d'aquest fòrum amb l'aportació dels internautes, etc. Hi podem trobar també textos especialitzats, il·lustracions gràfiques complementàries, muntatges de realitat virtual, enllaços amb altres llocs d'interès, fins i tot recursos d'aprenentatge basats en jocs, i tot un llarg ventall de recursos que els especialistes puguin posar a disposició del visitant.

La creació d'una pàgina web amb vocació d'esdevenir una eina important de difusió i transmissió de coneixement fa imprescindible que el seu naixement vagi precedit per un estudi previ on haurà de tenir-se en compte que es vol aconseguir amb l'aplicació d'aquest recurs, amb qui i de quina manera la institució establirà la seva comunicació. És important encertar amb la manera com s'arriba a un públic que cada cop és més exigent; és per això, que esdevé important que s'estableixin clarament les bases de la relació entre el museu i allò que s'ofereix a la xarxa.

Un aspecte important a tenir en compte, a banda d'allò que es diu en un web, és com es diu, és a dir, la qüestió del disseny en relació amb el contingut. Malgrat que sense uns bons continguts no assoliríem cap dels objectius que en aquest cas ens hem marcat, no hem d'oblidar que aquests s'han de mostrar de manera atractiva i dinàmica, i també, fàcil, que el navegant no es desanimi fàcilment de la seva intenció d'entrar al web a causa de la seva complexitat de navegació o per la lentitud en fer-ho. Així, podem assenyalar un seguit de criteris que caldrà tenir en compte¹³¹:

- a) **Velocitat:** per tal d'evitar aquest desànim en el visitant i el seu abandonament.
- b) **Primera impressió:** Les primeres pantalles han de ser prou atractives per tal d'incentivar l'interès que porti al navegant a seguir la visita. Sempre tenint en compte l'equilibri entre contingut i contingut.
- c) **Facilitat de navegació:** el visitant ha de poder anar guiant-se sol amb els mateixos recursos que li ofereix la pàgina, atenent al fet que hi haurà diferents dreceres i camins, segons els diversos nivells d'interès.

---

¹³¹ Aquests criteris han estat elaborats per Joan Campàs A: *Edició electrònica multimèdia i edició electrònica a Internet*. En Curs de Postgrau de Processos Editorials. Material de la UOC, Barcelona, 1999) i citats a: CARRERAS, Cèsar. "Museos e Internet: una frontera por descubrir". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural*. Barcelona, maig de 2000.

- d) **Ús de gràfics, sons i vídeo:** caldrà introduir-los en funció de la utilitat que puguin tenir en la transmissió del missatge i del contingut.
- e) **Contingut-informació:** El missatge i el contingut que es volen transmetre ha de ser valuosa, ha d'estar ben classificada i estructurada i ha de ser fiable. Si s'acompleixen aquests objectius, el visitant obté un alt grau de satisfacció dels seus objectius i és probable que repeteixi l'experiència.
- f) **Actualització:** Si un visitant que repeteix l'experiència es troba sempre amb la mateixa versió de la pàgina, probablement desistirà de fer-ho novament.
- g) **Informació complementària:** per tal d'ampliar el contingut.

Caldrà tenir sempre present la constant evolució dels recursos tècnics, tant per allò que fa al programari com a la seva aplicació en el camp del patrimoni, i, en el cas del Teatre Fortuny que disposa de fons videogràfics i sonors, cal esmentar que els recursos cada cop són més desenvolupats, malgrat que la seva incorporació a la xarxa encara són difícils, malgrat això s'ha de tenir present en un futur perquè la seva aplicació seria molt interessant.

Els recursos que ofereix la xarxa que s'articularen mitjançant la creació i desenvolupament d'un projecte de web del museu es poden aprofitar també en el mateix centre museístic. Amb la instal·lació de punts de consulta que siguin accessibles als visitants presencials, aquests, poden ampliar, *in situ*, la informació que se'ls ofereix, i, també es poden proposar altres activitats relacionades amb l'exposició.

Les investigacions prèvies haurien d'incloure una anàlisi de les propostes que actualment existeixen a la xarxa en relació als museus del teatre o a d'altres experiències virtuals relacionades amb les arts escèniques, a les quals se'ls poden aplicar diferents criteris d'avaluació¹³².

La majoria de webs de museus de teatre són un lloc d'informació sobre les activitats de la institució, l'adreça, l'horari, etc., alguns ofereixen alguna mostra visual d'allò que s'hi pot trobar (reproduccions), fins arribar al model més avançat que trobem, per exemple en el web del *Museu do Teatro* de Portugal¹³³ on s'ofereix una visita virtual de la sala d'exposició.

---

¹³² Per allò que fa a les webs d'Història i Arqueologia: Solanilla, L, Les TIC a les Web d'Història i Arqueologia.

¹³³ Veure Annex 2

Aquest treball previ, de fet, no es tanca amb la posada en marxa del projecte, hi ha d'haver una tasca continuada de renovació, perquè es tracta d'un recurs viu adreçat a un públic que pot ser molt ampli i heterogeni (per això caldrà saber prèviament a qui ens volem dirigir, i els diferents nivells a través dels quals s'hauran de satisfer els diferents graus d'interès de cada grup).

Un web de museu del teatre que acomplís els objectius que s'han anat descrivint podria incloure, entre molts altres, els espais següents:

- Informació al voltant de la institució: dades d'interès, història, serveis, objectius, etc.
- Descripció de la col·lecció i de com està exposada: el web hauria de ser reflex del discurs expositiu; es podria dividir la informació pels àmbits o espais del museu, es podria aplicar un recurs de recorregut virtual. També seria molt important que cada imatge que s'inclogués en aquest apartat estigués contextualitzada: un web de museu ha de ser també un molt bon mitjà de transmissió de coneixements al voltant d'un tema concret (en aquest cas les Arts Escèniques); això pot ajudar a que tant el futur visitant com el que ja ha gaudit de l'exposició puguin tenir una mena de "visita guiada virtual".
- Espai destinat a les exposicions temporals. Aquest recurs permetria superar la "temporalitat" d'aquest tipus de mostres i oferir encara més recursos als visitants; els quals, podran conèixer les línies i el treball que segueix la Institució.
- Serveis educatius: aquest espai estaria dedicat a explicar tota la tasca pedagògica que es dugués des del Museu.
- Fòrum: els amants del teatre, els espectadors habituals del Fortuny i tothom interessat podria posar en comú la seva opinió sobre les obres que s'hi representen, sobre els actors, i tot allò que pot donar de si l'afició al teatre.
- Edició en línia de la revista *Anem al Teatre*.
- Espai de novetats.
- Espai d'activitats.

- Accés a la base de dades del material de l'Arxiu-Biblioteca. En una fase molt més avançada es podria plantejar l'accés a determinats documents (les possibilitats són moltes: des d'un accés total fins a un restringit a usuaris concrets, etc.)
- Un espai dedicat al públic jove.

Així mateix, també es podrien posar alguns exemples de la translació al web d'exposicions temporals al Museu del Teatre:

En relació a l'espai d'activitats i exposicions temporals lligades a la mostra permanent hi ha un ventall infinit de possibilitats, en posarem alguns exemples:

Exemple 1: Campanya de difusió de l'òpera als escolars del municipi.

Recurs virtual: a través d'internet es podria oferir divers material didàctic que el professor faria servir a l'aula per tal de preparar un taller sobre òpera que tindria lloc al Museu. Les diferents característiques tècniques de les representacions d'òpera, tant les musicals, com les de contingut o escenogràfiques, es podrien exemplificar amb recursos sonors i visuals que els alumnes es podrien baixar d'internet. Es procuraria que aquests recursos, sempre en funció del nivell dels escolars, servissin per relacionar el tema del taller, l'òpera, amb referències al món del teatre a Reus, com ara la tradició de representació de l'òpera al Teatre Fortuny, etc.

Per exemple, si volem conèixer alguna cosa sobre els compositors d'òpera, des del web es facilitaria un seguit de recursos per tal d'aconseguir informació sobre aquests músics.

Els alumnes assistirien al taller amb el bagatge d'una tasca prèvia feta anteriorment a l'aula i, amb posterioritat, un altre cop a l'escola, aplicarien tot allò que el monitor els hauria explicat i aplicat pràcticament, amb el professor, el qual hauria rebut el material necessari per fer aquest treball "a posteriori".

Treball en xarxa: Caldria el treball coordinat amb mestres, alumnes, escoles, les administracions (es podrien inserir aquests tallers en programacions de promoció musical realitzades des de l'Ajuntament, etc.), amb altres teatres del municipi, etc.

Exemple 2: una exposició en línia sobre l'afecció al teatre.

Marc teòric: “*Debemos explotar todas las posibilidades multimedia, relacionando objetos dinámicos que son transformados interactivamente por los usuarios, con texto, imágenes, sonidos, bases de datos, sistemas expertos, etc. que permitan ir más allá de las apariencias*”¹³⁴.

Es podria utilitzar com a fil conductor la veu de diferents persones grans que tingués una gran relació amb el teatre, és a dir, afeccionats de tota la vida. A través de les seves experiències amb el teatre s'intentaria comunicar l'evolució del teatre com a element de sociabilitat. Els seus testimonis sonors s'anirien il·lustrant amb elements gràfics que exemplifiquessin tot allò que es va dient.

Es podrien recrear moments que aquestes persones recordessin de la seva experiència teatral, la seva estima per un determinat tipus de teatre, els actors que van ser més coneguts i estimats, la relació del teatre amb algun moment històric, i molts altres aspectes, sempre tractats des de la perspectiva de l'espectador.

Una part final d'aquesta mostra virtual seria la visió de l'afecció al teatre als nostres dies, per tal de veure com ha evolucionat. Això es podria fer comptant amb la col·laboració dels visitants virtuals de l'exposició. Es podria articular una manera a través de la qual s'anessin mostrant diferents missatges afeccionats al teatre de totes les edats que fessin arribar els seu testimoni. Una mena de mural virtual amb tot de testimonis al voltant del tema.

Hi pot haver un apartat destinat a recursos com ara enllaços cap a associacions d'espectadors, webs dedicades a la difusió del món del teatre, però enfocat al públic, etc. Un altre espai dedicat a ampliar informació sobre aspectes que es tractin a l'exposició: actors, obres citades, etc.

Aquesta exposició en línia ens permetria obtenir un alt grau de participació del visitant, a més, el fet que s'anés incrementant amb testimonis nous, fomentaria les visites continuades al web, amb la qual cosa les novetats que s'hi incorporessin en els altres espais sobre activitats, actualitat teatral, etc., es trobarien sempre al dia....

Exemple 3: Passeig virtual pel Teatre Fortuny

---

¹³⁴BARCELÓ, Joan Antón, “Cuando los ordenadores ven y piensan por nosotros. Una introducción a la inteligencia artificial y a la realidad virtual”. [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural*. Barcelona, maig de 2000.

A través del programa *Quick Time Virtual Reality* es podria facilitar, a través del web, la possibilitat de fer un passeig virtual pel Teatre Fortuny, es podria utilitzar una il·lustració de la qual ja es disposa,¹³⁵ amb el ratolí es podria accedir als noms de tots els espais del teatre, a més, d'introduir-se un altre espai on s'oferiria informació relacionada amb aspectes com la distribució d'un teatre, les seves parts, l'escenografia, etc.

4.3.- Aplicació del Treball en xarxa al projecte de Museu del Teatre.

Hi ha un aspecte transversal en tot el discurs que s'ha anat bastint i que pot servir com a tancament de la recerca tant per allò que fa als vessants més teòrics com als pràctics. Per una banda, tenim el projecte de posar en marxa un Museu del Teatre amb vocació d'integrar una realitat que va més enllà de les portes de la institució que hi ha al darrere; i, per l'altra, la proposta d'utilització de les TIC que, entre altres coses, pot ajudar a superar algunes limitacions i potenciar aspectes com la difusió, la conservació, etc. No podem parlar d'aquests dos aspectes sense tenir en compte que a l'hora d'assolir-los plenament es fa imprescindible l'aplicació del "treball en xarxa".

Utilitzarem el concepte "treball en xarxa" en la seva vessant més àmplia, centrant-nos sobretot en els aspectes de cooperació, col·laboració entre institucions, creació de xarxes de museus, etc.

L'evolució del nostre món, cada cop més complex i interrelacionat, implica que els diferents agents i institucions culturals hagin de cercar formules que els permetin trobar el seu lloc i el seu paper en aquesta nova realitat. Aquesta nova mentalitat que cal posar en pràctica esdevé una eina fonamental en aquest àmbit, però, encara més, si tenim en compte les grans possibilitats que ens ofereixen les TIC; per la qual cosa, el treball en xarxa es fa imprescindible (no hem d'oblidar que internet és, de fet, una xarxa de xarxes).

A Europa s'han multiplicat, sobretot des de la dècada dels noranta, les xarxes professionals especialitzades¹³⁶ i les trobem en tots els àmbits: local, regional, nacional i transnacional. Es tracta d'un fenomen que cada cop s'està fent més important: "Les organitzacions membres donen feina, compren materials i serveis i generen els seus propis ingressos. Així, el treball d'aquestes 40 xarxes culturals, afecta la vida de milions de persones a tot Europa"¹³⁷

---

¹³⁵ Veure Annex 3.

¹³⁶ En aquest cas ens referirem només a les d'àmbit artístic i patrimonial: centres de cultura, projectes artístics, festivals, companyies d'arts escèniques, museus, galeries, monuments artístics...).

¹³⁷ Staines, Judith, *Grups de treball, les xarxes com a solució a la cooperació cultural a Europa*, Lleida: Fira de Teatre de Tàrraga, Institut d'Estudis Ilerdencs, (Col·lecció de la Llotja, 6)1997, p.23.

La pròpia complexitat d'aquestes xarxes¹³⁸ ens fa delimitar l'anàlisi a uns casos concrets que poden ser rellevants per al treball que ha de tirar endavant el Teatre Fortuny. Es tracta d'aprofitar els avantatges que aquesta nova mentalitat pot reportar a una institució com aquesta. En general es pot parlar d'abaratiment de costos en referir-nos a la possibilitat de compartir tasques, rebre assessorament, cedir professionals, tècniques..., la qual cosa pot afavorir que en un museu es desenvolupin àrees que, en un principi, per a una institució petita seria difícil que es poguessin materialitzar en tota la seva intensitat.

Aspectes com la conservació, la restauració, la documentació i la difusió es poden veure potenciats pel treball en xarxa. En el cas que ens ocupa ens trobem amb una institució que té un important material documental, fotogràfic, videogràfic i sonor però que no disposa d'un departament ni de personal específic destinat a les tasques de conservació i documentació, cosa que fa difícil pensar que es pugui tirar endavant un projecte de centre de documentació si no es projecta la col·laboració i el suport d'altres institucions (a banda de l'esforç que haurà de fer la mateixa institució). Sense tenir aquests aspectes ben treballats no es podrà posar en marxa un veritable programa de difusió que estigui d'acord amb les potencialitats inicials que ofereix el material dipositat al Teatre Fortuny. Caldrà que la institució estableixi diferents mecanismes d'acord amb administracions i institucions que tenen els coneixements i els mitjans establerts en diferents projectes relacionats amb les tasques esmentades, especialment amb la Generalitat de Catalunya.¹³⁹

Un altre aspecte important que cal tenir en compte és la col·laboració entre els diferents agents teatrals reusencs. En aquest àmbit també té una gran importància el paper que ha de jugar l'administració local, especialment l'Ajuntament de Reus¹⁴⁰, així com la col·laboració dels altres teatres de la ciutat (especialment del Teatre Bartrina)¹⁴¹, dels diferents grups de teatre, així com del teixit associatiu de la ciutat i de les diferents iniciatives que s'hi generen.

A banda del suport de les diferents administracions (les quals es troben representades al Consorci), per tal de materialitzar el projecte de Museu del Teatre s'haurà de comptar amb la

---

¹³⁸ "Les xarxes són ubiqües. Un fenomen a la vegada antic i postmodern. Les xarxes es presenten com a solució ideal per algunes activitats complexes de gestió, comunicació i cooperació, i proporcionen models de compromís, interdependència i col·laboració, eficaços per a obtenir resultats en aquests àmbits". (Id. p.19).

¹³⁹ En parlar de la tasca de conservació, restauració i difusió s'han esmentat alguns serveis i programes de la Generalitat de Catalunya en aquest àmbit. (Veure apartat 4.1.3.1 d'aquest treball).

¹⁴⁰ Veure apartat 3.1 d'aquest treball.

¹⁴¹ Cal esmentar que entre el Teatre Fortuny i el Bartrina s'ha establert una mena "d'especialització" per allò que fa al tipus d'espectacles, als programes i projectes que s'hi desenvolupen, malgrat això, encara fa falta una veritable coordinació entre ambdues institucions que sigui beneficiosa per al teatre reusenc en general i per a l'oferta que tant el Bartrina com el Fortuny generen.

col·laboració del sector privat representat en institucions com ara la Fundació Teatre Fortuny i els *Amics del Teatre Fortuny*.

A banda d'establir que es tracta d'un aspecte imprescindible en tota actuació de caire cultural i indestriable de la mentalitat que hi ha d'haver al darrere de qualsevol aplicació de les TIC a projectes patrimonials, podem recapitular establint tres aspectes que beneficiarien sensiblement el projecte i les característiques d'un Museu del Teatre a Reus:

- a) Coordinació amb altres institucions patrimonials o serveis públics per tal de tirar endavant tasques tan importants com són la conservació, la restauració i la documentació dels fons. En aquest punt inclouríem tant una política d'acords de col·laboració com l'aprofitament de projectes, presents i futurs, relacionats, per exemple, amb xarxes de museus, acords entre diferents institucions per gestionar un determinat aspecte com pot ser la digitalització, etc.
- b) Possibilitats de tirar endavant una veritable tasca de difusió, tenint en compte l'aplicació de les TIC en aspectes com ara desenvolupant aspectes com la millora de les activitats pedagògiques de la institució, la possible creació d'una pàgina web a través de la qual la comunicació es multiplicaria tant en nombre com en varietat de destinataris, etc.
- c) La mentalitat de treball en xarxa i coordinat que és necessària per als projectes de futur de la institució, afavoriria poder superar allò que podríem anomenar "competència" entre els dos teatres més importants del municipi (Bartrina i Fortuny)¹⁴², la qual és un fre per a tirar endavant projectes com el d'un Museu del Teatre amb vocació d'anar més enllà de la institució que hi ha al darrere.

Aquests tres aspectes es fan evidents quan analitzem les diferents experiències que s'estan donant lloc en el món de la cultura al nostre país, mostra d'un procés que cada cop s'anirà desenvolupant més, a mesura que les diferents institucions se n'adonin que no és possible trobar el seu lloc en el nou escenari que s'està creant amb el desenvolupament de les TIC, si no s'estableixen xarxes de col·laboració entre elles, per la qual cosa també es fa imprescindible la participació de les administracions públiques en aquest nou procés.

---

¹⁴² Es tracta de dues institucions representatives de la ciutat que tenen característiques diferenciades. (Veure apartat 3.1 i 3.2).

L'anàlisi de diferents experiències ens permetrà trobar eines que pot utilitzar el Teatre Fortuny en el present així com mostrar algun exemple pràctic de processos que no han fet altra cosa que començar, però que poden ser una bona eina en un futur immediat.

1) Implicació en la política cultural del municipi i del territori.

Aquest projecte no ha de ser aliè a la política cultural que es du a terme al territori i ben especialment l'articulada a través del projecte de l'Ajuntament de Reus: "Reus Impuls 2005" on es fa una especial dedicació a la política museística de la ciutat, a la importància de l'aplicació de les TIC en els diferents àmbits ciutadans, etc.¹⁴³

La institució hauria d'estar oberta a tot allò que es vagi posant en marxa tant a les comarques tarragonines com a Catalunya i que estigui relacionat amb la creació de xarxes d'institucions (museus, teatres, etc.). Això seria seguir treballant en la línia que ja s'ha seguit en alguns casos com ara la col·laboració entre diferents teatres catalans i els Amics de l'Opera de Sabadell per tal de programar aquests tipus d'espectacles fora de Barcelona, etc.

2) Inserció en projectes de suport articulats a través de xarxes institucionals per tal de tirar endavant els diferents àmbits del projecte.

Caldrà també aprofitar els recursos que ofereixin les diferents administracions per allò que fa referència al suport tècnic en el procés de posada en marxa del museu, en la digitalització, etc.

Tot allò que fa referència a la digitalització de fons i documents de museus és un camp on es troben molts exemples i iniciatives de col·laboració entre institucions, tant públiques com privades. A banda dels projectes d'abast nacional i internacional¹⁴⁴

---

¹⁴³ Veure apartat 3.1.

¹⁴⁴ Cal recordar els projectes RAMA (d'àmbit Europeu) i BABEL (d'àmbit estatal on participa el Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya). El seu desenvolupament està lligat a un aspecte important a l'hora de parlar de digitalització de fons, es tracta de la unificació de criteris, tant tècnics com de documentació, sense la qual, no es podrà materialitzar adequadament un dels objectius finals del procés que és la transmissió i difusió de la informació: cal que els sistemes d'informació dels Museus i Biblioteques siguin compatibles, cal que els diferents usuaris puguin accedir a tota la informació, etc. Tal com es diu al web del projecte BABEL: "otro objetivo será que el sistema creado necesite un solo manual para toda España, fácilmente compatible con el único manual utilizado por RAMA en Europa, de forma que en la misma interfaz de usuario se puedan acomodar las diferentes estructuras de datos que existan en cada Museo o Biblioteca". (<http://www.gti.ssr.upm.es/projs/old/rama.html>). És a dir, tot el procés de digitalització pren la seva veritable raó de ser en l'ús que se'n faci en el futur quan es pugui presentar en uns formats accessibles a tothom.

El Projecte Biblioteca Digital Tarraconense (BDT).

Amb la iniciativa de la Diputació de Tarragona i OASI ¹⁴⁵(Organisme Autònom per a la Societat de la Informació). Aquest projecte té com a objectiu promocionar i impulsar la digitalització del Patrimoni Documental de les Comarques de Tarragona, preservar el format digital en les noves edicions i fomentar l'edició digital de noves obres, facilitant als autors una nova plataforma de difusió de la seva obra. Ens trobaríem davant d'una iniciativa pionera al nostre país atès que les biblioteques que, amb major o menor fortuna, podríem anomenar digitals, es troben vinculades directament a cada universitat catalana o a la seva xarxa (CCUC).

Es tracta d'una iniciativa molt important i que representa un dels primers intents, com a la seva zona d'influència, per tal de crear una biblioteca digital, tenint en compte que aquests tipus d'iniciatives cada cop s'aniran desenvolupament més. Es tracta d'un repte tècnic important que es basa en el treball en xarxa, els resultats poden ser molt importants tenint en compte que la relació prestació/costos d'una biblioteca digital és un dels factors més espectaculars de l'aplicació de les TIC a la cultura. La informació, una vegada digitalitzada, té uns costos de manteniment i difusió incomparablement més petits que amb els suports clàssics, si amb això hi afegim la facilitat d'accés per part dels interessats, ens trobarem com a resultat un impacte social i cultural molt més gran. És per això que els promotors d'aquest projecte consideren que les inversions en la BDT seran d'una elevada rendibilitat social, tal i com ja s'ha esmentat anteriorment, l'existència d'aquesta rendibilitat social és un factor que cal tenir molt present a l'hora de justificar l'ús de les TIC en el camp de la cultura.¹⁴⁶

El treball en xarxa és el que permet poder disposar dels mitjans per a poder tirar endavant aquesta biblioteca digital: OASI aporta la infraestructura tècnica i humana, i es compta amb l'experiència de la URV i la col·laboració de les administracions i empreses que hi participen, tal i com es diu al web: "Com a impulsor de la Societat de la Informació a les nostres comarques, OASI treballarà no solament per engrandir la BDT sinó per a obtenir les necessàries complicitats i col·laboracions de tots els actors interessats en la preservació i difusió del Patrimoni documental al nostre país"¹⁴⁷.

---

¹⁴⁵ OASI es defineix al seu web com: el major proveïdor de serveis local, una unió de recursos públics i privats, una eina d'interlocució comuna davant els grans operadors de comunicacions i de les administracions de l'Estat i de Catalunya en l'àmbit de la Societat de la Informació, Coordinem i generem iniciatives en el marc de la Societats de la Informació. Hi participen diferents organismes públics i privats com ara: la Universitat Rovira i Virgili, la Confederació Empresarial de Tarragona i l'Ajuntament de Tarragona (www.oasi.org).

¹⁴⁶ <http://www.bibliodt.org/>

¹⁴⁷ <http://www.bibliodt.org/>

Els promotors d'aquest projecte són plenament conscients d'allò que s'ha estat exposant en parlar dels avantatges de l'aplicació de la digitalització dels fons del Teatre Fortuny, i així ho expliciten al seu web: "La revolució en la conservació i difusió de la informació té un motor clau: la Digitalització. Una vegada la informació és alliberada del seu suport material clàssic (paper, pel·lícula o cinta magnètica) i és convertida en bits, pot ser arxivada, gestionada i tramesa de manera cada vegada més senzilla, ràpida i barata per les màquines més poderoses que ha inventat l'home: els ordinadors¹⁴⁸"

El projecte de la BDT, que compta amb el suport d'OASI, és de llarg abast, per la qual cosa requerirà la implicació de molts agents locals per assegurar la seva continuïtat i el seu creixement.

Una institució que es plantegi la digitalització dels seus arxius haurà de tenir en compte iniciatives com aquesta, perquè entre els seus projectes, es contempla "la signatura de Convenis de Preservació del Format Digital: el Consell d'Administració d'OASI va aprovar el Conveni Marc de Preservació del Format Digital que anirà signant amb totes aquelles entitats que dediquin recursos econòmics a l'edició en paper. L'objectiu del Conveni és assegurar que el format digital que es genera en la creació i/o edició de les obres es preservi per tal de facilitar la seva eventual publicació digital dintre la BDT en cas de què totes les parts implicades així ho autoritzessin¹⁴⁹".

Altres objectius d'aquest projecte ens mostren la importància del treball en xarxa a l'hora de tirar endavant iniciatives relacionades amb el desenvolupament de les TIC en l'àmbit de la cultura:

- Creació d'un fons àudio-visual digital: en col·laboració inicialment amb l'Empresa Municipal de Mitjans de Comunicació de Tarragona i la Universitat Rovira i Virgili per tal d'impulsar la gravació i posterior digitalització d'actes i conferències que es realitzin (inicialment a la ciutat de Tarragona) per tal d'incloure'ls dins la BDT.

- Establiment d'acords amb els Centres Educatius de les comarques de Tarragona per tal que els estudiants participin durant el curs acadèmic en l'elaboració d'obres en format digital.

---

¹⁴⁸ <http://www.bibliodt.org/>

¹⁴⁹ <http://www.bibliodt.org/>

- Foment del Voluntariat Digital entre els ciutadans que vulguin i puguin col·laborar amb el projecte. Aquesta col·laboració inclouria la seva participació en qualsevol fase de l'elaboració de les obres en format digital.

Entre el material que s'inclourà en la BDT hi trobem:

- Llibres publicats en paper
- Hemeroteca amb fons de publicacions d'interès local.
- Publicacions digitals (facilitant l'edició digital d'obres inèdites).
- Fotografies i pel·lícules d'interès local i de domini públic (potenciació d'acords amb la Filmoteca Nacional i la URV).
- Digitalització de fons privats d'imatges i pel·lícules (la Filmoteca i la URV ja han treballat en aquesta línia).
- Gravació i digitalització d'actes i conferències que tinguin lloc a les comarques de Tarragona.
- Links a recursos externs (diaris i revistes digital, altres biblioteques i arxius digitals d'àmbit local, comarcal, etc., biblioteques, arxius i centres documentals d'interès local).

Cal esmentar que entre els projectes que està previst posar en marxa hi ha la digitalització dels arxius de la demarcació, tal i com es diu en el web: "les nostres terres compten amb Arxius molt valuosos que, per manca de mitjans, poden tenir dificultat en la seva digitalització futura. A més dels Arxius Diocesans de Tarragona i Tortosa, l'Arxiu de Poblet, l'Arxiu Històric de Tarragona hi ha altres petits arxius, públics o privats, moltes vegades de difícil accés, però de gran importància històrica. Amb els acords corresponents la BDT podria anar incloent en el futur la versió digital dels mateixos, ajudant així tant a la seva preservació com a la seva difusió. Hi ha un exemple pioner, com és l'Arxiu Municipal de La Selva, que ja ha mostrat un camí decidit en aquest sentit"¹⁵⁰.

3) Establiment de xarxes de col·laboració entre els museus.

Malgrat que a les Comarques Tarragonines encara no s'ha posat en marxa un projecte semblant, tot i les diferents col·laboracions puntuals que van sorgint, serà interessant fer referència a una experiència que pot servir com a exemple dels resultats que es poden obtenir a través del treball en xarxa, i, especialment, de la importància que pot jugar una administració pública (en aquest cas la Diputació de Barcelona) a l'hora d'assumir tirar

---

¹⁵⁰ <http://www.bibliodt.org/>

endavant una xarxa de museus de diferents municipis, recollint i unificant les diferents sinèrgies que es vagin produint entre les diferents institucions.

*El Museu més gran de Catalunya*¹⁵¹

Es tracta d'una xarxa de museus locals que "com a part d'un sistema de suport regional al patrimoni cultural local, vol ser una xarxa de serveis i assistència, perfectament compatible amb les xarxes temàtiques que, sobre el paper, es deriven de l'aplicació i desenvolupament de la Llei de Museus de Catalunya. La xarxa té per objectiu oferir la prestació de serveis directes i cercar formules operatives de cooperació supramunicipal en matèria de gestió, preservació, difusió i promoció dels museus i el patrimoni cultural i natural local que gestionen, tot potenciant l'intercanvi d'experiències i coneixements tècnics, i la formació i el reciclatge del personal dels museus locals"¹⁵²

Es tracta d'un model de cooperació horitzontal i de participació on els diferents museus poden oferir uns serveis i desenvolupar uns programes que de manera individual els seria impossible tirar endavant, és per això que s'anomena "el museu més gran" perquè arrel del treball en xarxa es poden assolir tots els objectius que apareixen a les diferents definicions de museu que s'han esmentat anteriorment¹⁵³.

En aquest projecte hi participen 37 museus locals de 31 ajuntaments els quals, entre tots, van enregistrar un total de 643.888 visitants durant l'any 2001.

La Diputació de Barcelona gestiona aquest servei a través de l'Oficina de Patrimoni Cultural, la qual ha creat una modalitat de participació adequada a les necessitats de cada museu local, el qual s'ha d'adaptar a l'oferta d'aquesta oficina, la qual actua com a central de serveis museístics.

El programa específic de la Xarxa de Museus Locals preveu les actuacions següents:

- Servei de documentació.
- Servei de restauració.
- Central de préstec.
- Central de compres conjuntes.
- Sistemes d'informació (Web dels museus locals).

---

¹⁵¹ [http:// www.diba.es/museuslocals](http://www.diba.es/museuslocals)

¹⁵² <http://www.diba.es/museuslocals>

¹⁵³ Veure apartat 4.1.

- Serveis de suport i assessorament.
- Programa d'exposicions itinerants.
- Programa de formació.
- Programa d'estudis.
- Programa de difusió.

Xarxa de Museus II Guerra Mundial

Hi ha altres exemples de xarxa de museus on el paper de l'administració no és tan fort com en el cas de "El museu més gran de Catalunya". Ja hem vist que el concepte de xarxa és molt ampli i admet moltes variants; la iniciativa pot sorgir des de diferents àmbits i els llaços d'unió poden partir de diferents perspectives. Hi ha un exemple significatiu d'aquesta iniciativa de xarxa a través de la temàtica del museu, es tracta del projecte Xarxa de Museus II Guerra Mundial que vol impulsar:

"El grup d'investigació impulsa el projecte "Camps de Batalla a Europa, 1914-1945. Història, Paisatges i Didàctica" (WEB-HL&D: *Workshops on European Battlefields, History, Landscapes & Didactics*. 1914-1945) que inicia la vertebració d'una xarxa europea de museus, historials, centres d'interpretació...que, a l'entorn de camps de batalla – considerats com a paisatges culturals – tracten del període 1914-1945, considerat com un únic cicle històric".¹⁵⁴

Ens trobem davant d'un projecte que supera l'àmbit nacional perquè els camps de batalla que hi participen es troben a la zona d'Iprès (Batalla d'Ieper, 1914-18), Peronne (Batalla de Somme, 1917) i Tivissa (Batalla de l'Ebre, 1938).

La finalitat d'aquest projecte ens dona una mostra d'allò que ha de ser una xarxa europea en l'àmbit de les institucions culturals:

"Iniciar la vertebració d'una xarxa europea de museus, historials, centres d'interpretació...que, a l'entorn de camps de batalla – considerats com a paisatges culturals – se centren en el període 1914-45 considerat com un únic període històric"¹⁵⁵.

---

¹⁵⁴ web ebre

¹⁵⁵ Id.

Hi ha un aspecte molt determinant en aquesta xarxa de museus que ens serveix per mostrar que un projecte d'aquestes característiques no es podria tirar endavant ni adquiriria la seva veritable raó de ser, sense l'aplicació de les TIC.

Els diferents centres mantindran el seu contacte a través de la xarxa i, entre les actuacions previstes hi trobem el *desenvolupament de productes multimèdia*, el disseny d'un *Centre Virtual d'Interpretació*, que, “en diverses llengües i en format digital, presenti els camps de batalla seleccionats dins el context històric de la Guerra dels Trenta Anys, adequant els continguts a diferents nivells d'ensenyament”¹⁵⁶, la creació d'un *servidor comú* perquè les institucions impulsores del projecte ofereixin un servei de connexió *on line*, amb serveis d'informació i activitats en diferents llengües.

Aquest treball en xarxa permetrà diferents actuacions en el camp de la formació i la recerca, com ara el disseny d'itineraris interpretatius transnacionals, l'intercanvi i producció conjunta d'exposicions, la introducció i l'aplicació dels Sistemes d'Informació Geogràfica, la concreció de seminaris de formació de professionals a l'entorn de la preservació i la gestió i didàctica dels camps de batalla.

Ens trobem davant d'un exemple molt interessant que ens fa palès el benefici que el treball en xarxa pot suposar per a institucions culturals mitjanes i petites. La col·laboració entre les tres institucions esmentades els permetrà oferir un seguit d'activitats i plantejar-se tota mena d'actuacions, sobretot les destinades a difusió, educació i recerca, que els seria impossible assolir amb el grau de desenvolupament que hem vist, des de l'impuls únic d'una sola d'elles.

Veiem com el concepte de mentalitat de treball en xarxa i desenvolupament i aplicació de les TIC van lligats íntimament, tant a nivell teòric com pràctic; ho veiem clar amb aquest exemple; tot el que volen dur a terme seria impossible sense la utilització de les eines que ofereixen les TIC, i alhora, aquesta utilització es veu afavorida en existir la col·laboració entre diferents institucions, perquè això els permetrà compartir coneixements, finançar de manera comuna els projectes, conèixer altres experiències que serviran als participants en el projecte formar-se i aplicar-les als seus museus...i tot un ampli ventall d'oportunitats que se'ls hi obren, alhora que contribueixen a la construcció europea, en aquest cas des de la perspectiva de l'una història comuna, els conflictes contemporanis a Europa, situant com antecedents compartits els fets de la Gran Guerra i de la II Guerra Mundial, la qual cosa ajudarà a conèixer millor la situació actual a Europa.

---

¹⁵⁶ Id.

5.- CONCLUSIONS.

De l'anàlisi de la institució des de la vessant de les seves activitats, més enllà del dia a dia de la programació, s'ha pogut concloure que l'existència d'un Museu del Teatre no seria res més que la continuïtat d'una tasca que ha estat ben present al Fortuny des de la seva reobertura. Aquesta aniria lligada a una altra característica important que és l'arrelament al territori i la seva significació en la societat reusenca; tenint ben present, però, que la ciutat ha anat evolucionant i la seva oferta cultural és complexa i està integrada per altres institucions amb les quals s'haurà de col·laborar.

Després de la recerca que he dut a terme al Teatre Fortuny així com de les converses mantingudes amb el Sr. Fargas i la Sra. Miró em sembla interessant concloure aquest treball amb el plantejament de les primeres actuacions que caldria dur a terme.

Per una banda ens referirem als recursos financers necessaris en un projecte com aquest. L'existència, tant del Consorci com de la Fundació, resulta positiva en aquest sentit, tot i que caldrà desenvolupar una tasca de recerca de recursos tant econòmics com de suport en aspectes com la restauració, el registre, la documentació, etc.

Hi ha dos aspectes a tenir en compte, el primer és tot allò que fa referència a la conservació, restauració, documentació, etc. del material que s'ha descrit en aquest treball. Es tracta d'una qüestió independent de la materialització final d'un museu del teatre. Per una banda cal tenir disposat el material en les millors condicions i, per l'altra, cal facilitar el seu accés a les persones interessades. Realment la institució es podria plantejar l'existència d'un veritable centre de documentació al voltant del teatre en general i del Fortuny en particular, però per això cal tirar endavant les intervencions que són prioritàries i a les quals he fet referència en aquest treball.

Tant el Gerent com la Tècnica del Fortuny són plenament conscients de la importància d'aquest fet, la qual cosa es va posar de manifest en la darrera conversa que vaig mantenir un cop finalitzada la fase de redacció del treball per tal de recollir la seva impressió; el tema de què es va parlar més va ser de la situació de l'Arxiu-Biblioteca i de les mesures que calia prendre. També es va tractar la qüestió de la necessitat de rebre suport de la Generalitat i de la importància de vincular-se a projectes que puguin facilitar la digitalització dels fons del Teatre.

En relació al Museu del Teatre el primer pas és trobar una ubicació adequada, cosa imprescindible per elaborar un projecte definitiu. Actualment s'està treballant en aquest sentit i s'ha entrat en converses amb la Societat "El Circol", propietària d'un espai que podria ser adequat i que es trobaria en el mateix edifici però en unes dependències que actualment estan ocupades per aquesta associació.

Cal esmentar que es va valorar positivament per part del Sr. Fargas i la Sra. Miró la inclusió de l'aplicació de les TIC en la proposta de Museu del Teatre, sobretot pel que fa referència al procés de digitalització dels fons i a la creació d'una pàgina web que fos més que una plana informativa de la institució. També es va ressaltar la importància que aquesta pot tenir de cara al desenvolupament d'aspectes que actualment ja es tenen molt en compte com és la vessant pedagògica de la difusió del fet teatral. Amb l'organització del *Premi Internacional Roseta Mauri* s'han pogut adonar de l'eficàcia de disposar d'un web¹⁵⁷ i d'utilitzar la xarxa com a mitjà de comunicació i de difusió.

Per acabar voldria ressenyar la meua impressió personal un cop finalitzades les fases de recerca i de redacció d'aquest Treball Final de Carrera. En primer lloc destacaria que s'ha tractat d'una experiència molt positiva; per una banda, m'ha permès conèixer amb més profunditat tota la tasca que es pot fer des d'una institució com el Teatre Fortuny en aspectes que van més enllà de la programació d'espectacles, i que es centren en l'organització d'activitats paral·leles i amb el desenvolupament de diferents projectes de difusió, i d'adonar-me de la importància que té tirar endavant tota aquesta tasca, que suposa un gran esforç per a tot el personal del Teatre Fortuny atès que es realitza al mateix temps que la que genera el dia a dia de la gestió teatral.

Un altre aspecte que m'ha semblat interessant és la doble vessant teòrica i pràctica del treball perquè he pogut aplicar els aspectes de la recerca bibliogràfica més significatius de cara al projecte concret relacionat amb la institució. En aquest sentit s'ha acomplert un dels

---

¹⁵⁷ <http://www.rosetamauri.com/>

objectius que, a priori, m'havia marcat en relació al Treball Final de Carrera: aprofundir en una temàtica concreta d'una carrera com la d'Humanitats, que abasta àmbits força diferents, i que és la gestió del Patrimoni Cultural.

Per acabar només esmentar un altre objectiu important que he tingut present mentre realitzava el treball i que gira al voltant de la utilitat que aquest pugui tenir per a la institució. Així, partint d'un nivell teòric, intenta ser una eina per saber què es pot fer i on es pot anar a consultar diferents qüestions relacionades amb el procés que ha de portar a l'elaboració d'un projecte definitiu de Museu del Teatre que encara es troba en la seva fase més inicial. He intentat abastar diferents temàtiques que poden ser tingudes en compte en futurs moments del desenvolupament del projecte, que, com he dit, ha de partir del treball que s'ha de dur a terme amb tot el material del qual es disposa a l'arxiu-biblioteca i els objectes ubicats a la sala on es mostren actualment. És per això que he intentat tractar els diferents aspectes que s'han de tenir presents en tot projecte de museu i sobretot els que fan referència a la difusió i el coneixement del món del teatre perquè no cal oblidar que la presència d'un museu d'aquestes característiques hauria de servir tant per a potenciar la institució del Fortuny com per afavorir el desenvolupament del projecte de Reus com a ciutat de Teatre, incloent tot el teixit cultural i associatiu de la ciutat, per tal que tota la tradició que s'ha descrit i el bon moment que es viu actualment tingui una línia de continuïtat.

6.- BIBLIOGRAFIA

5.1.- El Teatre Fortuny de Reus. Marc històric i territorial.

MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; CABRÉ, Rosa; FALCÓ, Josep Lluís. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. I (1882-1939). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1994.

MIRÓ, Neus; ARNAVAT, Albert; BESORA, Joaquim; AMORÓS, Xavier; ANGUERA, Pere; GOMIS, Ramón. *Teatre Fortuny, més d'un segle*. Vol. II (1939-1988). Reus: Consorci del Teatre Fortuny, 1998.

“El Teatre Bartrina també”. *Revista del Centre de Lectura*. [Reus], núm. 41 (febrer 1992), p. 3.

“El Bartrina: un teatre per a la ciutat?”. *Revista del Centre de Lectura*. [Reus], núm. 15 (març 1989), p.12.

QUINTANA, A. *El Teatre Bartrina del Centre de Lectura de Reus*. Reus: Ed. Centre de Lectura, 1998.

TARRAGÓ ARTELLS, Maria. *El Teatre de les Comèdies de Reus: un exemple de vitalitat ciutadana, 1761-1892*. Tarragona : El Mèdol, 1993.

Pla Estratègic “Reus Impuls 2005”. [en línia]. Ajuntament de Reus. URL<<http://www.reus.net>> [Consultat el 25 d'octubre de 2002].

5.2.- El Teatre Fortuny de Reus. Anàlisi de la institució.

BONET, Lluís (Cord.) (2002). *Llibre Blanc de les Indústries Culturals de Catalunya*. [en línia]. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. URL <<http://cultura.gencat.net/publicacions/llibreblanc.htm>> [Consultat el 3 de gener de 2003].

CIMARRO, Jesús F. *Producción, gestión y distribución del teatro*. Madrid: Fundación Autor, 1997.

DD.AA. *Per a tots els públics*. Lleida: Fira de Teatre de Tàrraga, Institut d'Estudis Ilerdencs, (Col·lecció de la Llotja, 2)1997.

DD.AA. (1998). *Jornades de Reflexió i Debat. Per una nova etapa de les arts escèniques a Catalunya*. [en línia]. Organitzades per l'Institut del Teatre i l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. URL< <http://www.diba.es/iteatre/jrd-98.html>> [Consultat el 19 de maig de 2002].

FARGAS CARDEÑAS, Josep Ma. *Memòries de Gestió*. [documents interns]. 1988-2000.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2002). *Estadístiques Culturals de Catalunya, 2002*. [en línia]. Departament de Cultura. URL <http://cultura.gencat.net/estadistiques/docs/Estadistiques_cult_2002.pdf>Darrera actualització l'11 de novembre de 2002. [Consultat el 20 d'octubre de 2002].

GENERALITAT DE CATALUNYA (2001). *Enquesta de consum i pràctiques culturals de Catalunya, 2001* [en línia]. Departament de Cultura i Institut d'Estadística de Catalunya. URL <<http://cultura.gencat.net/estadistiques/docs/resultatsECCU2001.pdf>> Darrera actualització el 31 de juliol de 2002. [Consultat el 20 d'octubre de 2002].

Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri. Reus: Consorci Teatre Fortuny de Reus, 2002.

PÉREZ MARTÍN, Miguel Ángel. *Técnicas de Organización y Gestión aplicadas al Teatro y al Espectáculo*. Salamanca : [S.I.], 1996.

5.3.- Teatre Fortuny. Línies de futur.

5.3.1.- Proposta de Museu del Teatre.

CABALLERO, Montserrat. *Fitxes d'inventari de les peces que conformen la col·lecció del Teatre Fortuny*. 2000-2001. Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya [Document intern].

CASTRILLO Aguilera, Luís (1999). "El Centro de Documentación de un museo: una propuesta teórica". Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999. URL < <http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/cendoc.html>> [Consultat el 19 d'agost de 2002].

DD.AA. (1995). *Como rescatar registros, Como reconocer los problemas de la conservación de documentos en las colecciones de investigación*. [en línia]. Guió del vídeo creat per l' *Smithsonian Center for Materials Research and Educations* (SCMRE) sobre la preservació de documents. URL <http://www.geocities.com/emuseoros/Docs/conserv_docs.htm> [consultat el 20 d'agost de 2002].

DD.AA. (1999). *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. [en línia]. URL <<http://www.nedcc.org/spplam/contents.htm>> Darrera actualització el 26 d'abril de 2001 [Consulta el 23 de setembre de 2002].

DD.AA. "Un nuevo avance en el inventario de Bienes Muebles. La incorporación de la imagen digitalizada al programa informático". *Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*, núm. 23 (1998), pp. 143-146.

DD.AA. *Taller Teatre Fortuny de Reus*. Proposta d'actuació al Teatre Fortuny elaborada pels estudiants del Master en Museologia i Gestió del Patrimoni de la UB, octubre de 2002.

DÍEZ CARRERA, Carmen (Coord.). *Los materiales especiales en las bibliotecas*. Gijón: Ed. Trea, 1998.

DOMÍNGUEZ, C.; ESTEPA, J.; CUENCA, J.M. *El Museo. Un espacio para el aprendizaje*. Huelva: Universidad de Huelva, 1999.

FARGAS CARDEÑAS, Josep Ma. *Museu del Teatre a Reus*. [document intern]. Proposta aprovada per l'Assemblea General del Patronat de la Fundació Teatre Fortuny de Reus del dia 9 de juny de 2000.

FERNÁNDEZ, Luis Alonso; GARCÍA FERNÁNDEZ, Isabel. *Diseño de exposiciones, concepto, instalación y montaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.

HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Francisca. *El museo como espacio de comunicación*. Gijón: Trea, 1998.

HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Francisca. *Manual de museología*. Madrid: Síntesis, 1994.

HOOPER-GREENHILL, E. (Ed). *Los Museos y sus visitantes*. Gijón: Ed. Trea, 1995.

LORD, B.; DEXTER LORD, G. *Manual de gestión de museos*. Barcelona: Ariel Patrimonio Histórico, 1988.

RIVIERE, Georges H. *La museología: curso de museología-textos y testimonios*. Torrejón de Ardoz: Akal, 1993.

REYES, Ana; LÓPEZ DE PRADO, Rosario (1999). "Las bibliotecas de museos: situación actual y perspectivas de futuro". Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999 URL <<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/museo.html> > [Consultat el 24 d'agost de 2002].

VALDÉS SAGÜÉS, Maria del Carmen. *La difusión cultural en el museo: servicios destinados al gran público*. Gijón: Ed. Trea, 1999.

5.3.2.- Aplicació de les TIC al projecte de Museu del Teatre

AZORIN, Virtudes; FERNÁNDEZ IZQUIERDO, Francisco; MORILLO, Matilde (1999). "Difusión de colecciones fotográficas a través de Internet: problemática". [en línia]. Ponència del *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999 URL<<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/difot.html> > [Consultat el 2 d'agost de 2002].

ALONSO, M. Carmen; SÁNCHEZ, Margarita (1999). "La digitalización de imágenes: proyectos internacionales de la Unión Europea". [en línia]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999. URL<<http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/digital.html> >[4 d'agost de 2002].

BARCELÓ, Joan Antón, “Cuando los ordenadores ven y piensan por nosotros. Una introducción a la inteligencia artificial y a la realidad virtual”. [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

BELLIDO GANT, Ma. Luisa. *Arte, museos y nuevas tecnologías*. Gijón: Ed. Trea, 2001.

BELLIDO GANT, Ma. Luisa (1999). “Museos virtuales y digitales: nuevas estrategias de difusión artística”. [en línia]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999 URL. < <http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/musvir.html> > [Consultat el 09 d'agost de 2002].

BENOIT, Claude. (1997). “ La conquête des jeunes publics par les nouvelles technologies “. [en línia]. Ponència dels *Deuxiemes Rancontres Francophones Nouvelles Technologies et Institutions Muséales* organitzats per la *Société des Musées Québécois (SMQ)* i el *Ministère de la Communauté Française de Belgique Wallonie-Bruxelles*. URL <<http://www.unites.uqam.ca/rancontres/montreal/pdf/benoit.pdf>> [Consultat el 10 d'agost de 2002].

BIBAUD, Julie ; DORAY, Pierre. (1997). “Quel avenir pour les musées ? Ou quelques points de repere au sujet de l'usage des nouvelles technologies par les musées. “ [en línia]. Ponència dels *Deuxiemes Rancontres Francophones Nouvelles Technologies et Institutions Muséales* organitzats per la *Société des Musées Québécois (SMQ)* i el *Ministère de la Communauté Française de Belgique Wallonie-Bruxelles*. URL <<http://www.unites.uqam.ca/rancontres/montreal/pdf/doray.pdf>> [Consultat el 10 d'agost de 2002].

BRÉAUD, Ondine. “Lorsque le visiteur s'empare de l'oeuvre : de l'élaboration de pages web a l'installation d'un dispositif de visualisation interactive d'oeuvres d'art“ [en línia]. Ponència dels *Deuxiemes Rancontres Francophones Nouvelles Technologies et Institutions Muséales* organitzats per la *Société des Musées Québécois (SMQ)* i el *Ministère de la Communauté Française de Belgique Wallonie-Bruxelles*. URL<<http://www.unites.uqam.ca/rancontres/montreal/pdf/breaud.pdf>> [Consultat el 10 d'agost de 2002].

CARRERAS, Cèsar. “Museos e Internet: una frontera por descubrir”. [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

CARRERAS, Cèsar. "Didàctica a les webs de Museus: l'exemple de Tresor de la Natura". [en línia] *La Talaia*. núm. 3 (2001). URL<<http://www.bcn.es/mediciencies/latalaia/n3/cat/portada.htm>>. [Consultat el 12 de novembre de 200].

CARRERAS, Cèsar; MUNILLA, Glòria. "Tecnologías de la Información y Comunicación aplicadas a los proyectos museográficos. Grupo Óliba. Balance de investigación 1999-2002". [CD Rom]. *Culturtec 2002*, Madrid.

COLORADO CASTELLARY, Arturo. *Hipercultura visual. El reto hipermèdia en el arte y la educación*. Madrid: Editorial Complutense, 1997

DD.AA (1997). *Sisenes Jornades Catalanes de Documentació. Cap a la societat digital: un món en continua transformació (Biblioteques, Centres de documentació i Serveis d'informació)*. [en línia]. Actes en edició electrònica del les Jornades. Barcelona, octubre de 1997. URL<<http://www.xina.uoc.es:443/cgi-bin/UTLS/utls/code/utls.web.gateway?>>. [Consultat el 30 d'agost de 200].

DD.AA (2002). *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. [en línia]. URL <<http://www.nedcc.org/spplam/contents.htm>> [Consultat el 15 de maig de 2002]

DD.AA. "Aureum Opus. Cinc segles de llibres il·lustrats". *Quaderns del Museu Frederic Marès*. [Barcelona], núm. 5.

FERNÁNDEZ GONZÁLEZ, Eugenio. "Las Tecnologías de las Comunicaciones aplicadas a Museos". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

GARCÍA, David; MUNILLA, Glòria. "Museo virtual y museo presencial. Tecnologías de la Información y la Comunicación y estudio de público". *3rtd. International Congress on Science and Technology for the safeguard of Cultural Heritage in the Mediterranean basin*. Madrid, 2001.

GARCÍA RAMÍREZ, Susana; ORTEGA CEDRÓN, Cristina (1999) “La automatización de los catálogos manuales en la Biblioteca del Museo Arqueológico Nacional”. [en línea]. Ponència al *VII Encuentro de Bibliotecas de Arte de España y Portugal*, Santander, març de 1999 URL. < <http://www.mcu.es/BAEP/encuentrosbaep7/musar.html> > [Consultat el 09 d'agost de 2002].

GIRAL, Angela; DIXON, Jeannette. “El museo virtual llega al campus: Dos perspectivas del proyecto de licencia de acceso de las instituciones educativas a los muesos (MESL)”. *Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*, núm. 15 (1996), pp. 170-173.

GOMIS, Mariví (2000). “El museo y/de/en la sociedad de la información”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL <<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=3>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS, Mariví (2000). “Hacia experiencias digitales”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL < <http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=4> > [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS, Mariví (2001). “De experiencias individuales...a experiencias compartidas”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL <<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=10>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS, Mariví (2001). “El Infonomista Museal”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL<<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=17>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS, Mariví (2001). “Rentabilidad Museal on-line (I)”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL<<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=18>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS, Mariví (2001). “Rentabilidad Museal on-line (II)”. [en línea]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL <<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=19>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GOMIS Mariví (2001). "El museo como mediador social". [en línia]. A la revista *Cultura en digital. Las revistas de Infonomia.com*. URL <<http://www.infonomia.com/tematiques/index.asp?idm=1&idrev=11&num=25>> [Consultat el 8 d'agost de 2002].

GRASES, Quique. "Aplicaciones de la animática". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

GURRI COSTA, Josep. "La imagen virtual como medio de comunicación". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

LEE, Stuart D. *Digital imaging: a practical handbook*. London: Library Association Publishing, 2001.

LE ROUX, Philippe. (1999). *Musées sur le Net : pour que le virtuel ait de réels impacts*. [en línia]. Ponència dels *Deuxiemes Rancontres Francophones Nouvelles Technologies et Institutions Muséales* organitzats per la *Société des Musées Québécois (SMQ)* i el *Ministère de la Communauté Française de Belgique Wallonie-Bruxelles*. URL<http://www.unites.uqam.ca/rancontres/montreal/pdf/le_roux.pdf> [Consultat el 10 d'agost de 2002].

MUNILLA, Glòria. "Història on-line. Els museus d'història a la Xarxa". *Revista L'Avenç*, [Barcelona], núm. 247 (Maig 2000).

MUNILLA, Glòria. "Viure en una cultura tecnològica: la societat virtual. Accés al patrimoni cultural". *Universitat d'Estiu de Prada*. Juliol de 2000. (en premsa).

MUNILLA, Glòria. "Nuevas Tecnologías en Internet para la difusión del Patrimonio". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

MUNILLA, Glòria. "Evaluación de la efectividad de las nuevas tecnologías en la difusión y documentación del patrimonio cultural: Proyecto Òliba". *Culturtec 2000. II Jornadas Europeas Sobre Patrimonio Cultural, Educación y Tecnologías en la Sociedad de la Información*. Madrid, 2001. (en premsa)

MUNILLA, Glòria. "Patrimonio y Tecnologías de la Información y la Documentación". [en línia] *La Talaia*. núm. 9 (2001). URL<<http://virtual.upc.es/atalaia/cat/article.asp?art=87>>. [consultat el 20 de setembre de 2002].

MUNILLA, Glòria (Coord.); GARCÍA, D.; SOLANILLA, L. *TIC i Patrimoni: seguiment, avaluació i estudi de públic. Museu virtual & Museu presencial. (ÒLIVA, 1999-2001)*. Barcelona: INI3/UOC, 2002. (Informe de recerca en curs de publicació a www.uoc.edu/INI3).

Munilla, Glòria (2002). *La producció de continguts culturals: Art, Patrimoni, Canals de difusió*. [en línia]. Conferència a *Cultura XXI. Debats Culturals*. ICUB. Barcelona. URL<<http://www.uoc.edu/culturaxxi/cat/sessio6.html>> [Consultat el 28 de desembre de 2002].

PARDO, Jordi. (2001). *Entre la pedagogia i el tour operator*. [en línia]. Article en la Revista *Barcelona, Metròpolis Mediterrània*, en el seu número especial dedicat a *Patrimoni, museu i ciutat* que va ser editat amb motiu de la celebració del Congrés de l'ICOM a Barcelona. URL < www.bcn.es/publicacions/bmm/55/ct_qc10.htm >[Consultat el 23 d'agost de 2002].

ROBINSON, Peter. *The Digitization of primary textual sources*, Oxford: Office for Humanities Communication, 1993.

SEQUEIRA, Deyanira. *Bibliotecas y archivos virtuales*. Santa Fe (Argentina): Nuevo Paradigma, 2001.

SOLANILLA, Laura. *Les TIC a les webs dels museus d'història i arqueologia*. Treball de final de carrera. Llicenciatura en Humanitats per la UOC. Barcelona, 2001.

SOLANILLA, Laura. "Què volem dir quan parlem d'interactivitat? El cas dels webs dels museus d'història i arqueologia". *Digit-Hvm*, 4 (abril de 2002). URL<<http://www.uoc.es/humfil/articles/cat/solanilla0302/solanilla0302.html>> [Consultat el 5 de maig de 2002].

STEFANACCI, Marcel. "Les nouvelles technologies en conservation et restauration du Patrimoine Culturel". [CD Rom]. Conferència presentada a les *Jornades tècniques Tecnoart 2000*. Fira Internacional del Patrimoni Cultural. Les noves tecnologies: Museus i Patrimoni Cultural. Barcelona, maig de 2000.

VICENTE GUITART, Carles. "Els museus locals en xarxa: un instrument de treball". *Revista L'Avenç*. [Barcelona]. núm. 247 (maig 2000).

XALABARDER, R (2001). *Infraccions de propietat intel·lectual i la Digital Millennium Copyright Act*. [en línia]. Ponència presentada a les Jornades de Responsabilitat Civil i Penal dels Prestadors de Serveis a Internet, Barcelona, novembre de 2001, (UOC i Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona). URL <<http://www.uoc.edu/in3/dt/20061/index.html>> [Consultat el 9 de desembre de 2002].

5.3.3.- Aplicació del treball en xarxa al projecte de Museu del Teatre.

STAINES, Judith, *Grups de treball, les xarxes com a solució a la cooperació cultural a Europa*, Lleida: Fira de Teatre de Tàrraga, Institut d'Estudis Ilerdencs, (Col·lecció de la Llotja, 6)1997.

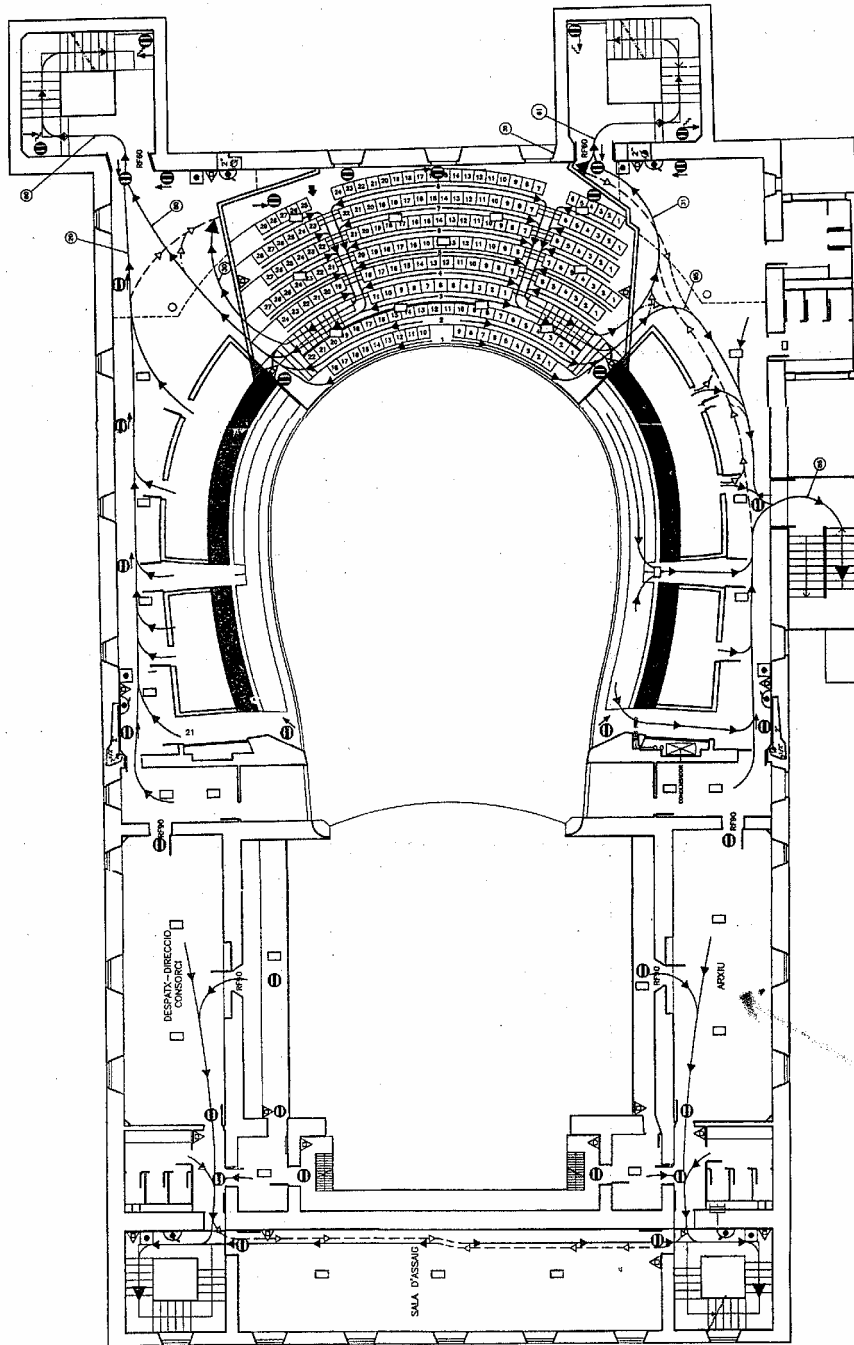

Annexos

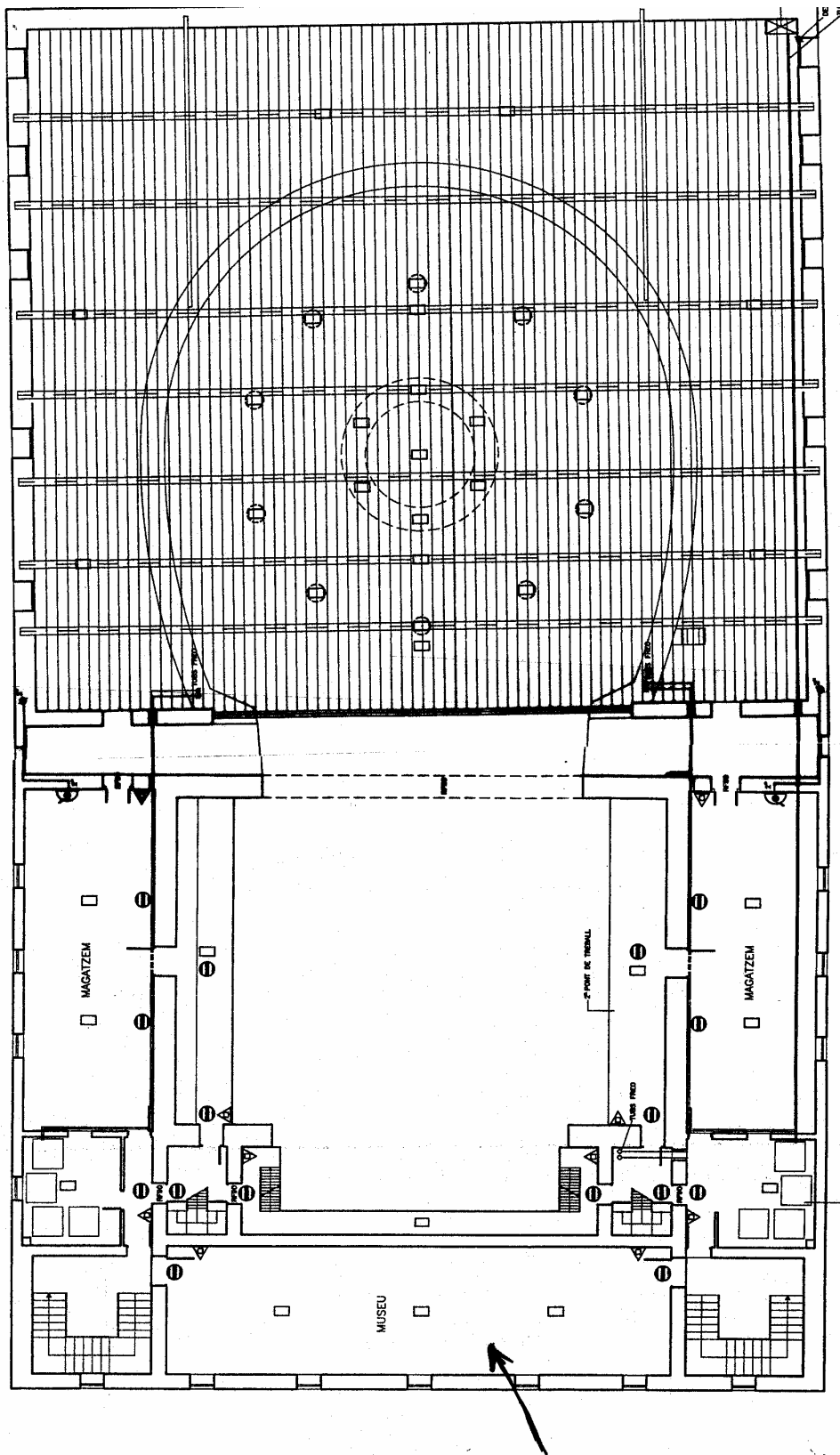
Annex 1.- Plànols

1) Ubicació de l'Arxiu a la tercera planta.

PLANTA TERCERA - PRIMER PONT

2) Ubicació de "Les Golfes"

PLANTA SOTACOBERTA 2ª PONT

Annex 2.- Museus del Teatre i Centres de Documentació a la xarxa.

Actualment hi ha diversos exemples que ens donen una idea de presència de Museus de Teatre o Centres de Documentació a Internet; en aquest annex se n'ofereix el comentari d'algunes de les que poden ser més significatives de cara a l'experiència que es pot dur a terme al Teatre Fortuny¹⁵⁸.

Museo Nacional del Teatro

<http://museoteatro.mcu.es/>

Aquest museu es pot visitar a Almagro (Ciudad Real), és a dir, tot i ser un museu nacional (depèn del *Ministerio de Cultura*) l'origen del qual fou el *Teatro Real*; s'ha ubicat fora de Madrid, en una població amb una tradició teatral molt important.

A banda de contenir diversa informació relacionada amb el museu, la part més interessant és la dedicada al fons que conté. Hi ha un apartat per cada tipus de material: figurins, escenografies, partitures, iconografies (obres de diferents artistes relacionades amb el món del teatre), maquetes i teatrins. Hi ha una breu explicació de cada secció i s'ofereix la mostra d'alguna de les obres artístiques i de dues sales del museu. Aquestes imatges no disposen de cap informació addicional que ens serveixi per contextualitzar-les o relacionar-les amb el museu.

Es tracta d'un web purament informatiu d'allò que s'exposa al museu, està adreçat a un públic general, només podria ser d'utilitat per a usuaris més especialitzats la base de dades que s'inclou. S'hi poden cercar els objectes del museu següents: dibuixos, documents, escenografies, escultures, figurins, fotografies, gravats, manuscrits, models i pintures. Es pot fer una cerca general o sota els criteris: títol, autor, data o procedència. Un cop efectuada la cerca apareix una fitxa amb les dades de objecte; no és possible accedir a la imatge de l'objecte corresponent a la fitxa.

També es presenta un espai dedicat a d'altres museus i biblioteques dedicades al teatre, tant per allò que fa a l'Estat Espanyol com a Europa.

---

¹⁵⁸ Per tal de fer aquesta anàlisi s'han considerat només alguns dels molts aspectes que es poden tenir en compte; el criteri següent ha estat el de la utilitat que poden tenir com a mostra d'allò que es pot oferir en una pàgina web d'una institució com el Teatre Fortuny. Com a referència, s'han utilitzat els indicadors d'avaluació establerts a: SOLANILLA, Laura. *Les TIC a les webs dels museus d'història i arqueologia*. Treball de final de carrera. Llicenciatura en Humanitats per la UOC. Barcelona, 2001.

Si parlem de nivells d'interactivitat¹⁵⁹, en aquest cas ens situaríem en el primer nivell atès que únicament s'ofereix el contacte amb la institució a través d'un correu electrònic. L'usuari és només un espectador d'allò que li ofereix el web.

Centro de Documentación de las Artes Escénicas de Andalucía

<http://cdaea.cica.es/cdaea.html>

El web d'aquesta institució de la Junta d'Andalusia té com a objectiu que el visitant pugui trobar informació sobre el Teatre i la Dansa, a banda de recollir informació sobre els serveis que ofereix aquest Centre. També ofereix una base de dades a través de la qual es poden conèixer els seus fons documentals.

Els serveis i els fons oferts estan distribuïts en quatre àmbits. Tots disposen de la corresponent base de dades consultable en línia.

- Base de dades d'autors dramàtics andalusos
- Catàleg de les Arts Escèniques
- Directori de les Arts Escèniques
- Arxiu electrònic d'imatges del Teatre i la dansa d'Andalusia

Es tracta d'una pàgina on el que destaca més és la gran quantitat d'informació que ofereix al visitant, el qual, bàsicament serà usuari de la institució: estudiant, investigador, interessat en el món del teatre, etc., això no vol dir que el públic en general no trobi el seu espai en aquest web. Hi ha un apartat dedicat a les exposicions que organitza la institució. Un exemple el podem trobar la dedicada al grup de Teatre "La Barraca" fundat per García Lorca¹⁶⁰; ens mostra els diferents àmbits que recollia la mostra presencial i, a través de la utilització del programa *Macromedia Flash Player*, es pot accedir a algunes imatges relacionades amb les actuacions que va dur a terme el grup.

La comunicació amb el visitant es fa a través d'un formulari preestablert on, a banda dels espais destinats a les dades i a la consulta, es poden triar diferents àmbits per rebre informació de la institució. Aquest sistema, tot i que ens porta a parlar d'un nivell inicial d'interactivitat, representa un pas més endavant respecte al model del web anterior; a priori, una simple adreça de correu electrònic sembla un canal de comunicació més opac que un

---

¹⁵⁹ SOLANILLA, Laura. "Què volem dir quan parlem d'interactivitat? El cas dels webs dels museus d'història i arqueologia". *Digit-Hvm*, 4 (abril de 2002). URL<<http://www.uoc.es/humfil/articulos/cat/solanilla0302/solanilla0302.html>>

¹⁶⁰ http://cdaea.cica.es/web_cdaea/exposiciones/barraca/inicio.htm

formulari com el que s'ofereix aquí, a més, establint la possibilitat de rebre informació personalitzada ens dóna la imatge d'un interès més gran per part de la institució d'establir canals amb les persones interessades.

Aquest web és un recurs que cal tenir molt en compte a l'hora de fer un treball de recerca a l'entorn d'allò que pot oferir un Centre de Documentació sobre les Arts Escèniques i de la seva translació a la xarxa, complint-se totalment l'objectiu d'informació que és el que s'ha plantejat la institució quan ha dissenyat aquest recurs.

Museu Nacional do Teatro (Portugal)

[http:// www.ipmuseus.pt/museus/teatro](http://www.ipmuseus.pt/museus/teatro)

Aquest museu situat a Lisboa exposa un gran nombre de peces relacionades amb el teatre: fotografies, vestuari, partitures, postals, maquetes, figurins, enregistraments fonogràfics, etc.

La seva pàgina web és una descripció força àmplia tant de la col·lecció com de les diferents exposicions temporals que s'han dut o s'estan duent a terme. Hi ha informació combinada amb la mostra d'alguna imatge, però sempre com a complement. L'objectiu d'aquest recurs a internet és que el visitant es faci una idea d'allò que trobarà al museu, amb un seguit d'explicacions de les parts de la col·lecció i de les exposicions. Hi ha un petit espai dedicat al Servei Educatiu però no fa massa explicacions ni ofereix cap tipus d'informació que pugui ser útil entorn als recursos didàctics, tallers, etc.

Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (Institut del Teatre)

<http://www.diba.es/iteatre/cidd.html>

Aquest Centre vinculat a l'Institut del Teatre que acull una exposició i un Centre de Documentació. La informació es presenta en referència al fons de material que s'hi troba dipositat (tant l'exposat com el pertanyent al Centre de Documentació). No hi ha presència d'imatges il·lustratives i la comunicació amb el visitant es fa mitjançant una adreça de correu electrònic.

Aquest material es descriu seguint la tipologia següent¹⁶¹:

- FONS BIBLIOGRÀFIC
- FONS AUDIOVISUAL

---

¹⁶¹ <http://www.diba.es/iteatre/cidd22.html#escultures>

- PUBLICACIONS PERIÒDIQUES especialitzades en les arts escèniques i altres de tipus general.
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- COL·LECCIÓ ESCENOGRÀFICA
- CARTELLS
- PROGRAMES DE MÀ I DOSSIERS
- INDUMENTÀRIA
- TITELLES I MARIONETES
- MÀSCARES
- FONS PICTÒRIC
- FONS ESCULTÒRIC
- OBJECTES

La part més interessant del web és la possibilitat de poder consultar el catàleg en línia, a través d'un cercador (per autor, títol, matèria, etc.). Hi ha una part restringida a la consulta d'usuaris registrats.

Les altres pàgines de Museus del Teatre visitades segueixen una tipologia que conté els elements descrits fins ara en els exemples exposats; bàsicament són recursos que serveixen per exposar la informació més bàsica sobre la Institució, amb referències tant a la col·lecció exposada com a les exposicions temporals, fent esment – si s'hi ha – a serveis com biblioteca, arxiu, fototeca, etc. Les informacions s'il·lustren amb algunes imatges estàtiques, però gairebé sempre com a complement de la informació escrita; per la qual cosa només ens podem fer una petita idea del material exposat però mai de com està exposat.

Aquesta línia és seguida a les webs següents:

- *Bibliothèque Musée de la Comédie Française*: <http://www.culture.fr/culture/sedocum/cf-bm.htm>
- *Sveriges Teatremuseum* (Suècia) : <http://www.sverigesteatermuseum.dtm.se/>
- *Musée du Théâtre Forain* : www.teatreforain.fr

Cal destacar el web del *National Museum of Performing Arts* de Londres (<http://theatremuseum.vam.ac.uk/eduindex.htm>) on, tot i seguir aquesta línia, ofereix un apartat sobre educació més ampli, on es poden conèixer els diferents programes i activitats que es duen a terme, etc.

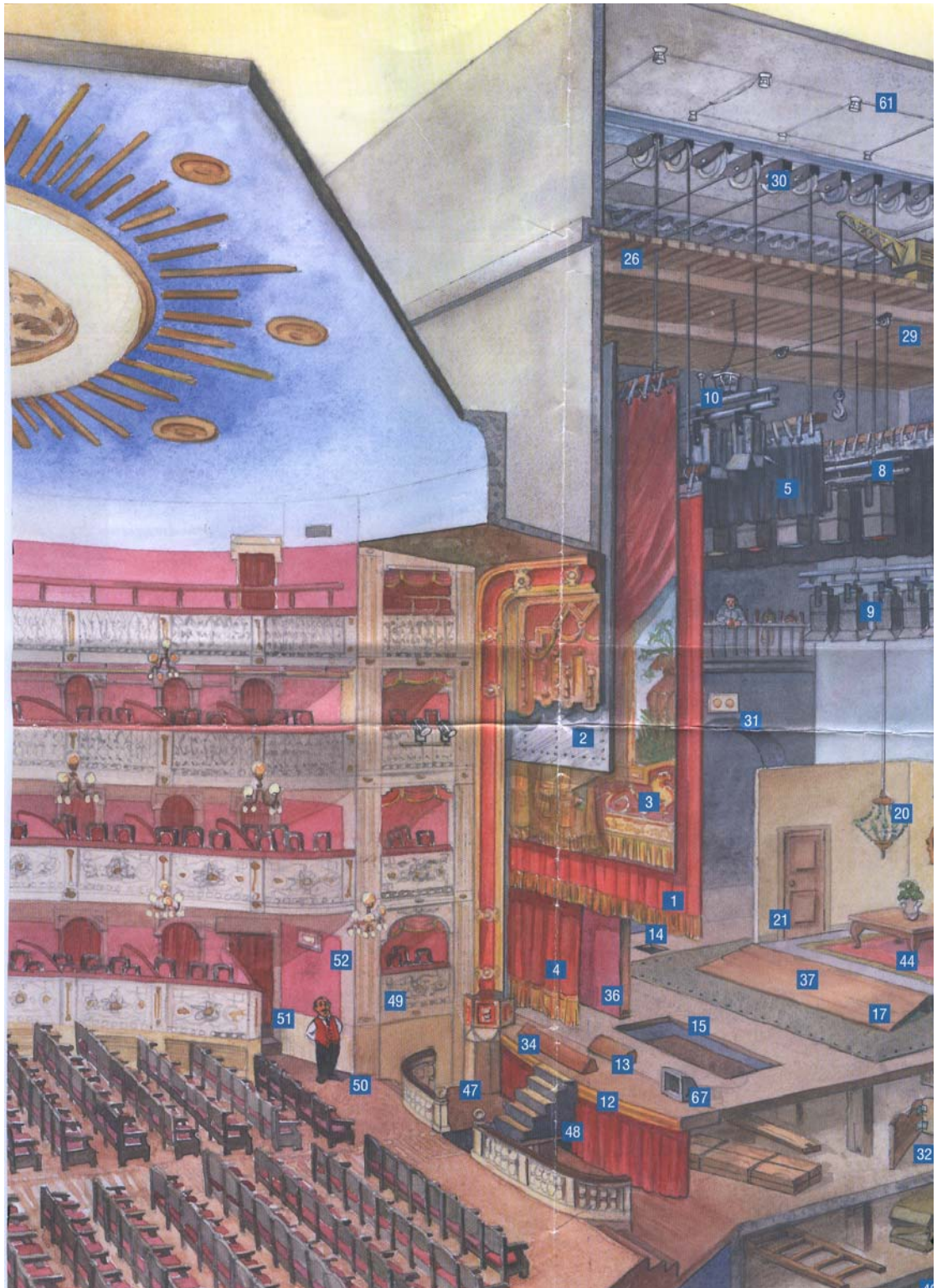

Annex 3.- Les parts del Teatre Fortuny (Ed. Teatre Fortuny) – (I)-

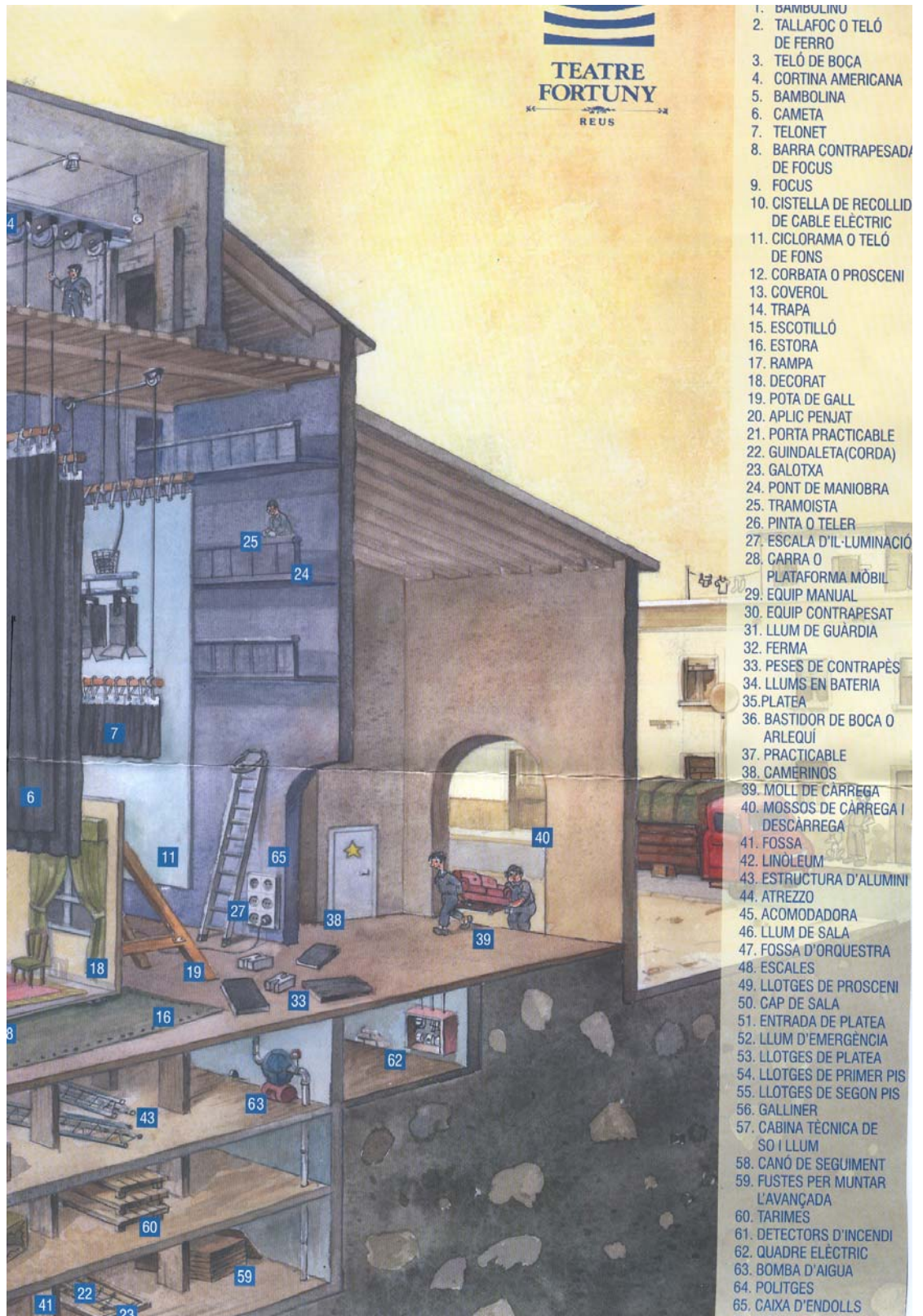

Annex 3.- Les parts del Teatre Fortuny (Ed. Teatre Fortuny) – (II)-

Annex 3.- Les parts del Teatre Fortuny (Ed. Teatre Fortuny) – (III)-

Annex 4.- Recull de webs d'interès

1.- Reus i la cultura

Web municipal

<http://www.reus.net>
<http://www.reus.net/reusexponentcultura/index.html>
<http://www.reusgaudi2002.org/gaudi.html>
<http://www.reus.org/ajuntament/planificacioestrategica/frameplanificacio.html>
<http://www.rutamodernisme.com>

Altres webs d'àmbit local

Festival de Curtmetratges

<http://www.pocc-fec.com/reu/index.html>

Reus cultura. Jornades de debat-Carrutxa /Imac
<http://etnocat.readyssoft.es/carrutxa/debatcultura/>

Centre de Lectura de Reus

<http://www.centrelectura.org>

Centre de Recerca i Difusió del Patrimoni Etnològic “Carrutxa”

<http://www.etnocat.org/carrutxa>

Museus de Reus

Museu Salvador Vilaseca
<http://museureus.readyssoft.es/index.html>

Teatres de Reus

Teatre Fortuny

<http://www.reus.net/teatrefortuny>
Web Premi Internacional Roseta Mauri: <http://www.rosetamauri.com/>

Teatre Bartrina

<http://www.reus.net/teatrebartrina>

Bravium Teatre

<http://www.prosceni.com/braviumteatre/>

La Palma

<http://www.reus.net/lapalma>

Orfeo Reusenc, Teatre IES Baix Camp

No tenen pàgina pròpia. Breu informació dintre del web municipal.

2.- El món del Teatre a la xarxa

Teatre virtual (Projecte del Mercat de les Flors i Dogon Eff)

<http://www.teatrevirtual-mercatflors.net/>

Tot i que la creació de Teatre Virtual s'allunya d'allò que es pot fer al Teatre Fortuny, aquest projecte és un exemple d'utilització de la xarxa per crear *Teatre Virtual*; és a dir, propostes que poden ser vistes a través de la xarxa. Un cop s'ha pogut accedir al vídeo (en format *quicktime* realitzat per *DogonEff* per al Mercat de les Flors), es pot accedir als fòrums dirigits per persones de la institució on s'estableix un diàleg sobre allò que s'ha vist. El principal inconvenient és que moltes vegades no es pot accedir a la peça que s'ofereix per problemes amb les connexions.

Sociedad General de Autores y Editores

www.sgae.es

S'hi pot trobar un cercador de teatres de l'Estat Espanyol, per Comunitats Autònomes; cada fitxa del teatre inclou dades d'interès per als programadors d'espectacles i professionals d'aquest món.

Escenari (Banc de Dades de l'Oficina de Difusió Artística (ODA) de la Diputació de Barcelona): <http://www.diba.es/escenari/>

Revista de teatre *lateatral*

<http://www.lateatral.com/>

Web dedicada al Teatre

<http://www.teatral.net/>

Portal dedicat al teatre

<http://www.serviart.com/>

El Liceu de Barcelona

<http://www.liceubarcelona.com/>

Projecte Ciutat del Teatre

<http://www.ciutateatre.com/>

Teatre Lliure

<http://www.teatrelliure.com>

Teatre Poliorama

<http://www.teatrepoliorama.com>

Fira Tàrrega

<http://www.firatarrega.com/>

Sala La Planeta (Girona)

<http://ww2.grn.es/essenalb>

Web no oficial de la Fira de Tàrrega

<http://www.tarrega.com/fira/>

Institut del Teatre

<http://www.diba.es/iteatre/>

Festival teatre sitges

<http://www.sitges.com/teatre/>

Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya

<http://www.bcn.es/tjussana/aadpc>

Associació d'Espectadors del Teatre Lliure

<http://www.teatrelliure.com/f-assoc.htm>

Associació companyies teatre professional català

<http://www.ciatre.com/>

Espai connecta't del TNC

<http://www.tnc.es>

3.- Museus a la xarxa

a) Museus de les Arts Escèniques / Centres de Documentació

Centro de Documentación de las Artes Escénicas de Andalucía

<http://cdaea.cica.es/cdaea.html>

Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (Institut del Teatre):

<http://www.diba.es/iteatre/cidd.html>

Museu de la Música

<http://www.museumusica.bcn.es/01/mus0.htm>

Museo Nacional del Teatro

<http://museoteatro.mcu.es/>

Museu Nacional do Teatro (Portugal)

<http://www.ipmuseus.pt/museus/teatro>

Bibliothèque Musée de la Comédie Française

<http://www.culture.fr/culture/sedocum/cf-bm.htm>

Sveriges Teatremuseum (Suècia)

<http://www.sverigesteatermuseum.dtm.se/>

Musée du Théâtre Forain

www.teatreforain.fr

National Museum of Performing Arts de Londres

<http://theatremuseum.vam.ac.uk/eduindex.htm>

b) Altres museus

Portal dels museus de Barcelona

<http://www.bcn.es/museus>

Cercador de museus de Catalunya

<http://cultura.gencat.es/museus/muscerca1.asp>

Museu Marès

<http://www.museumares.bcn.es/index.htm>

Museu Nacional d'Art de Catalunya

<http://www.mnac.es/>

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

<http://www.macba.es>

Museu d'Història de Catalunya

<http://cultura.gencat.es/museus/mhc/>

Museu del Cinema de Girona

<http://www.museudelcinema.org>

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona

<http://www.mnat.es>

c) Altres

L'Observatoire des musées (Canadà)

<http://www.smq.qc.ca/>

4.- Webs d'exposicions el línia

Aureum Opus: Cinc segles de llibres il·lustrats

<http://oliba.uoc.es/aureum/>

Sempre Eivissa i Formentera

<http://oliba.uoc.es/eivifor/>

M'escriuràs una carta

<http://oliba.uoc.es/carta/>

Els Tresors de la Natura

<http://oliba.uoc.es/natura/index2.html>

Els nens de la guerra

<http://oliba.uoc.es/nens/>

5.- Treball en xarxa

Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell

<http://www.amics-opera-sabadell.es/>

"Campes de batalla a Europa, 1914-1945. Història, Paisatges i Didàctica"

<http://www.alvent.net/WEBE38.htm>

Projecte Alcover

<http://www.projectealcover.net>

Proyecto Babel

<http://www.gti.ssr.upm.es/~babel/>

Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (xarxa de museus)

<http://www.mnactec.com/CATALA/index.html>

El Museu més gran de Catalunya (Diputació de Barcelona)

<http://www.diba.es/museuslocals/museuslocals.htm>

Associació Europea de Festivals

<http://www.efa.ch/aef1>

Unió de Teatres d'Europa

<http://www.ute-net.org>

Biblioteca Digital Tarraconense

<http://www.bdt>

OASI (Organisme Autònom per a la Societat de la Informació)

<http://www.oasi.org>

Annex 5.- Glossari¹⁶²

Administrador -a de webs

Persona que s'ocupa de la gestió, del funcionament i del manteniment de servidors web.

Digital

Propietat de determinats sistemes d'informació que representen, emmagatzemen i/o transmeten informació utilitzant corrents de zeros i uns. Qualsevol informació, de qualsevol morfologia (text, imatge, so) es pot representar digitalment. Per exemple, la informació textual es pot representar mitjançant un codi d'equivalències que assigni a cada lletra una combinació única de zeros i uns. Els ordinadors només utilitzen codis digitals per manipular la informació. D'aquesta manera, la idea d'allò digital es relaciona amb la informàtica, fins al punt que en l'ús lingüístic es comporten quasi com a sinònims (digital-informàtic).

En línia

Dit del recurs que és controlat per alguna màquina o pel sistema i que, mentre dura aquesta situació, pot establir-hi connexió operativa sense intervenció humana significativa.// red o servei accessible per mitja d'un ordinador

Entreteniment educatiu

Activitat que ofereixen els productes multimèdia interactius, generalment destinats als infants, que combinen el vessant lúdic amb el formatiu.

Nota: Per extensió, també designa aquests productes multimèdia.

Fora de línia

producte multimèdia elaborat sobre un mitjà autònom que no està connectat a una xarxa, per exemple un CD ROM

Hipermèdia

Sistema d'hipertext pel qual s'accedeix a informació multimèdia (arxius d'imatge, sons o de vídeo)

Hipertext

Sistema d'organització i de consulta simultània de la informació per ordinador, que es basa en la combinació de fragments textuais o gràfics de manera associativa.

---

¹⁶² Font: Termcat (<http://www.termcat.es/cercaterm>)

(Sinònim: hiperdocument) Un hipertext és un document organitzat en forma de xarxa d'elements (per exemple, capítols) interconnectats. El terme només té sentit unit a la idea del seu tractament amb ordinadors. Un text, tractat adequadament, pot esdevenir un hipertext si es pot llegir amb un ordinador i explorant les propietats de la informació digital com la *interactivitat*, la *cercabilitat* o la *computabilitat*.

Interactivitat

Possibilitat donada a l'usuari d'un programa informàtic o multimèdia per a que determini ell mateix el seu recorregut entre les informacions proposades

Multimèdia

Integració en el mateix mitjà de dades heterogènies (text, imatge fixa o animada, so....)

Realitat virtual

Entorn creat exclusivament per ordinador i visualitzat en tres dimensions, en el que l'usuari reacciona amb l'intermediació d'eines com guants, sensors biològics, etc. Per extensió denomina tota mena d'imatge generada mitjançant un ordinador.

Tecnologies de la informació i la comunicació

Conjunt de tecnologies utilitzades per a processar i transmetre informació en forma digital.

Web

Sistema basat en l'ús de l'hipertext que permet cercar informació a Internet, accedir-hi i visualitzar-la.